

DIPLOMADOLGOZAT

URSZULY SAROLTA

Pénzügy mesterképzés

KAPOSVÁR

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Pénzügy Mesterképzés

**A KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKA HATÁSAI
CSÍKSZENTKIRÁLY VONZÁSKÖRZETÉBEN**

Konzulens:	Dr. Varga József László egyetemi tanár
Készítette:	Urszuly Sarolta MMTOLS Nappali tagozat
Intézet/Tanszék:	Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

KAPOSVÁR
2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	5
1.1. A DOLGOZAT TÉMÁJA	5
1.2. A TÉMA VÁLASZTÁS INDOKAI	5
1.3. KUTATÁSI CÉLOK, CÉLKITŰZÉSEK	5
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	7
2.1. A MIGRÁCIÓ JELENSÉG	7
2.1.1. A MIGRÁCIÓ FOGALMA	7
2.1.2. A MIGRÁCIÓ OSZTÁLYOZÁSA	8
2.1.3. MIGRÁCIÓ ELMÉLETE	9
2.1.4. MIGRÁCIÓ ÁLLANDÓ TENDENCIÁI	10
2.1.5. A MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK KÖVETKEZMÉNYEI	10
2.2. A KUTATOTT TÉRSÉG BEMUTATÁSA ÉS A HELYRE JELLEMZŐ MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK ÁTTEKINTÉSE	11
2.2.1. A NEMZETKÖZI (EURÓPAI) MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK JELLEMZŐI	12
2.2.2. ROMÁNIAI MIGRÁCIÓ RÖVID ISMERTETÉSE	13
2.2.3. A ROMÁNIAI MIGRÁCIÓ TÖRTÉNETÉNEK RÖVID ÁTTEKINTÉSE	16
2.2.4. A SZÉKELYFÖLDI MIGRÁCIÓ JELLEMZŐI	17
2.2.5. CSÍKSZENTKIRÁLY ÉS VONZÁSKÖRE	20
3. ANYAG ÉS MÓDSZER	22
3.1. FELHASZNÁLT KUTATÁSI MÓDSZEREK ÉS AZ ADATGYŰJTÉS BEMUTATÁSA	22
3.2. SZEKUNDER ADATFORRÁSOK BEGYŰJTÉSE	22
3.3. PRIMER ADATFORRÁSOK BEGYŰJTÉSE	22
3.3.1. A KVANTITATÍV ADATGYŰJTÉS MÓDSZERE ÉS VÉGREHAJTÁSA	22
3.3.2. A KVANTITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK FELDOLGOZÁSA	23
3.3.3. A KVALITATÍV ADATGYŰJTÉS MÓDSZERE ÉS VÉGREHAJTÁSA	24
3.3.4. A KVANTITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK FELDOLGOZÁSA	24
4. EREDMÉNYEK	25
4.1. A KVALITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK	25
4.1.1. A CSÍKSZENTKIRÁLYI POLGÁRMESTERREL KÉSZÍTETT MÉLYINTERJÚ	25
4.1.2. VÉGLEG HAZAKÖLTÖZÖTT SZEMÉLYEKSEL KÉSZÍTETT INTERJÚ	27
4.1.3. VÉGLEG LETELEPEDETT SZEMÉLYEKSEL KÉSZÍTETT INTERJÚ	29
4.1.4. KÖZVETÍTŐ IRODA ALKALMAZOTTJÁVAL KÉSZÍTETT INTERJÚ	31
4.1.5. ÖSSZEFOGLALÓ	34
4.2. A KVANTITATÍV KUTATÁSOM SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK	34

4.2.1. DEMOGRÁFIAI KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK ÖSSZESÍTÉSE	35
4.2.2. KIVÁNDORLÁS ELŐZMÉNYEIVEL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK	38
4.2.3. KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKÁSSÁGGAL KAPCSOLATOS ADATOK	39
4.2.4. A SAJÁT VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA	44
4.2.5. A KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKA HATÁSAI	47
4.2.6. A KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKA SORÁN TAPASZTALT ÉLETHELYZETEK HATÁSAI ..	58
5. KÖVETKEZTETÉSEK	61
5.1. EDDIGI KIEMELKEDŐ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK.....	61
5.2. ÚJONNAN KAPOTT TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	61
5.3. HIPOTÉZISEK TELJESÜLÉSÉNEK VIZSGÁLATA	62
6. ÖSSZEFOGLALÓ	63
FELHASZNÁLT IRODALOM:.....	64
MELLÉKLETEK	66
1. MELLÉKLET: KÉRDŐÍV	66
2. MELLÉKLET: SPSS-BEN KÉSZÍTETT KERESZTTÁBLÁK	73
ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	76
ÁBRÁK JEGYZÉKE	76
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....	78

1. BEVEZETŐ

1.1. A DOLGOZAT TÉMÁJA

Az általam választott téma, a külföldi vendégmunka vállalás igen gyakori jelenség napjainkban. Nem csupán szóbeszédre keresztül hallunk róla, hanem már a szűk környezetünkben is jelen van. A dolgozatom során a külföldi munkavállalás szűkebb és tágabb értelemben vett témakörét szeretném körbejárni, elemezni, kutatásokat végezni és az így kapott eredményeket bemutatni, összefoglalni. Mindenképp szeretném a kutatást Csík térségén elvégezni és ezáltal a térségre jellemző kapott adatokat és eredményeket bemutatni.

1.2. A TÉMA VÁLASZTÁS INDOKAI

Véleményem szerint, a választott téma igen aktuális napjainkban és nem csak nagyobb földrajzi területek szintjén, hanem a kisebb térségre lebontva is, ellenben a fontosságának mértékéhez mérten nagyon kevés kutatás és információ áll rendelkezésünkre. Eddigi tapasztalataim alapján úgy vélem, hogy a külföldre történő munkaerő szállítás Románia területén lassan külön iparággá nőtte ki magát, amely nagyon gyorsan fejlődik és terjeszkedik. Ennek köszönhetően pedig, egyre kiemelkedőbb hatásai vannak az adott térség lakosságára, éppen ezért lényeges a vele kapcsolatos adatok nyomkövetése, vizsgálata és ismertetése a társadalom számára.

Azt gondolnánk, hogy többnyire a fiatalabb korosztályokra jellemző, ők teszik ki a külföldi vendégmunka vállalók legnagyobb százalékát. Mivel a dolgozat készítése során ennek a korosztálynak a tagja vagyok, mindezért kötelességemnek, időszerűnek, fontosnak, ugyanakkor érdekesnek találtam az adott téma elemzését és kidolgozását.

Harmadsorban a külföldi vendégmunka vállalásnak igen fontos pénzügyi hatásai vannak személyi, családi, települési vagy akár országos szinten is, amelyet a legtöbb ember nem is gondol vagy nem is sejt.

Azonban a vendégmunka vállalásnak a gazdasági hatásai mellett, igen fontos szerepe van egy személy, család vagy akár kisebb közösség életének, mindennapjainak, érzelmeinek alakulására. Ez nagy mértékben befolyásolja egy ember, legyen az a kivándorló vagy akár itthon maradt fél, más emberekkel való kapcsolatát, illetve a saját magáról és a világról alkotott képét is, tehát igen fontos pszichológiai hatásai is vannak, amely ugyancsak nem kap elég figyelmet.

1.3. KUTATÁSI CÉLOK, CÉLKITŰZÉSEK

Számomra fontos, hogy a kutatásom gyakorlati részének készítése során, minél több általam begyűjtött, aktuális, friss, a térségre jellemző adatot használjak fel. Lényeges számomra, hogy mindkét nemet, minden korosztályt, minél több társadalmi csoportot bevonjak a kutatásba, illetve szeretnék minél több külföldi munkavállalással kapcsolatosan kialakuló élethelyzetet tanulmányozni és bemutatni. Mindezért szükségesnek találom elsősorban egy kvantitatív felmérés elkészítését, ahol a külföldi vendégmunka vállalásban részt vett személyek ösztönösen megoszthatják tapasztalataikat, valamint egy kvalitatív kutatás elkészítését, amely során több olyan személlyel

lesz interjú készítve, akiknek már van tapasztalata ezen a téren, de eltérő a véleményük róla, illetve olyan személyekkel is, akiknek a mindennapi tevékenységükre, munkásságukra hatással van ez a gazdasági jelenség.

Igen fontos kérdés lett napjainkban, hogy vajon tényleg nélkülözhetetlen a külföldi vendégmunka vállalás egy fiatal számára ahhoz, hogy el tudja kezdeni és megalapozni a későbbi életét? Esetleg a családalapításhoz szükséges alapok és a megfelelő életszínvonal megteremtése a külföldi vendégmunka segítségével érhető csak el? Vagy csupán egyfajta trend feltörésének és virágzási fázisának vagyunk mindennapos szemtanúi, amely lehet nem is annyira létfontosságú mint amennyire gondolnánk? Ezek a kérdések egyre gyakrabban merülnek fel, viszont a választ senki nem tudja pontosan megmondani. Szeretném minél jobban megközelíteni és megtalálni a lehető legpontosabb, legegyszerűbb válaszokat, a kutatásom során kapott eredmények alapján.

Napjainkban a külföldi vendégmunka vállalás igen nagy problémát jelent abból a szempontból tekintve is, hogy egyre több, még a tanulmányait végző fiatal szerint, ez az egyetlen megoldási lehetőség és alig várják, hogy befejezzék vagy be sem fejezik a tanulmányaikat és azonnal külföldi vendégmunkát vállalnak anélkül, hogy megpróbálnának itthon érvényesülni. Ez súlyos probléma, hiszen az aktív munkavállalók egyik legfontosabb része azonnal kivándorol az országból, az „értékeit” külföldön kamatoztatja és használja ki, illetve nagyon gyakran le is telepednek külföldön. Mindez nem csupán a lakosság csökkenését és az elöregedését segíti elő, hanem ezáltal hasznos és nagyon fontos (munka)erőforrásokat veszít az adott térség, amelynek ismételt hátrányos, fontos gazdasági hatásai vannak.

A külföldi munkavégzés során, a munkavállalók többnyire fejlettebb országokba vándorolnak ki, ahol rengeteg (számunkra) új dologgal találják szembe magukat, olyan technikákat és tapasztalatokat sajátítanak el, amelyek itthon még nem ismertek vagy nincsenek elterjedve. Ennek segítségével, a hazatérést követően nagyobb eséllyel vághatnak bele egy sikeres, saját vállalkozás megnyitásába.

Úgy vélem, hogy a külföldi vendégmunkának nem csupán gazdasági és pénzügyi hatásai vannak, hanem élettani, szociális és pszichológiai hatásai is. Érdeemesnek találom azt is megvizsgálni, hogy milyen hatással van egy település lakosságának mindennapjaira, a közösség életére, a fiatalságra? Illetve milyen hatással van az egyén érzelmeire, saját magáról és a világról kialakított nézeteire, valamint az embertársaival való kapcsolatokra? Mindezek igen fontos kérdések, amelyekre nem fordítunk (még) kellő figyelmet, pedig rengeteg mindenre hatással van.

A fentiek alapján a kutatásom elvégzéséhez a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

1. Hipotézis: A külföldi vendégmunka vállalás a fiatalabb korosztályokra és onnan is többnyire a férfiakra jellemző.
2. Hipotézis: A külföldi munkavállalás nélkülözhetetlen a megfelelő életszínvonal megteremtése és a kitűzött célok elérése érdekében.
3. Hipotézis: A lakosság külföldi vendégmunka vállalása nagymértékben előnyt jelent egy település számára, legyen az gazdasági, pénzügyi vagy akár fejlődési hatás.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. A MIGRÁCIÓ JELENSÉG

A migráció jelensége az idők során mindig is létezett, illetve fő jellemzőjének a globalizációnak köszönhetően, a jövőben is jelen fog lenni, hol saját akaratából, hol az üldözés hatására, mint igen meghatározó tényező a gazdaságra nézve. Az idők során a népvándorlás trendje, nagysága és oka változott, hol felerősödött, hol lankadt, történelemben és számos (gazdasági, politikai) esemény meghatározó okai között szerepelt. Az újonnan felfedezett földrészek birtokba vétele, a háborúk, népiirtás vagy éhínség miatti népvándorlások mind a mai migráció elődjai, amelyet a technológiai fejlődés, az iparosodás, az utazás megkönnyítése, illetve az országhatárok könnyebb átlépése, mind a bővülés és a folyamatos fejlődés fele taszított. A vándorlás nagyon szűk értelemben vett alapvető oka az évek során nem változott, hiszen a cél mindig a jobb élet megteremtése saját maguk és családjuk számára. (Ritecz Gy., Sallai J., 2016. 63-66 old.)

A kutatások során még napjainkig az a nézet áll fenn, hogy a migránsokra gyökértelen, otthontalan, két világ között tévelygő emberként tekintenek és mind a befogadó, mind a kibocsátó közeg, negatív jelenséggént kezeli. A kutatások a migráló személyekre többnyire csupán egy számként, statisztikai mutatóként tekintenek, nem pedig egy embertársukra, aki megalapozott okok miatt választja ezt az utat. (Bodó J., 2008, 13- 16 old.)

2.1.1. A MIGRÁCIÓ FOGALMA

A migráció népvándorlást jelent, amely egy egyéni vagy (kisebb) csoport döntéshozásának eredménye lehet és legfőbb oka gazdasági jellegű, vagyis az országok közötti béraránytalanságok, ugyanis sokkal előnyösebb ugyanazért az elvégzett munkáért nagyobb jövedelmet kapni. (Dr. Péter E.-K., 2011, 27 old.)

A piaci erőknél (gazdasági és politikai) köszönhetően az önellátó gazdaságok kezdenek megszűnni és egyre gyakoribb a külföldi vendégmunka és migráció, amelyet folyamatosan erősít a globalizáció. (Ritecz G., Sallai J. 2016/5. 63-66 old.)

Az érintett országok a 20. század végéig a népvándorlást nem igazán szabályozták, azonban a mérete valamint a gazdasági és politikai hatásai akkora méreteket öltöttek, hogy néhány helyen muszáj volt beavatkozni és szigorításokat, korlátokat felállítani. Új rendszert kellett kialakítani, amely a nemzetközi népvándorlás áramlását szabályozza. Ilyen intézkedések közé tartozik a határok ellenőrzésének megszigorítása, a vízumengedélyek, új állampolgárságok, valamint menedékjogok megszerzésének fokozottabb felügyelete és nyilvántartása, ugyanakkor annak meghatározása, hogy mely földrajzi helyekről fogadnak be emigrálókat. (Dr. Péter E.-K., 2011, 11 old.)

A legtöbb esetben a hazatérés után, a külföldi vendégmunkások a család hiányait próbálják pótolni. Elsőként a házipénzzel, autó vásárlással, valamint a gyerekek tanulmányait/pályakezdését támogatni, viszont többnyire inkább a jelenre összpontosítanak. (Dumitru Sandu, 2010 Polirom kiadó, 12-31 old.)

A 2021-ben végzett kutatás eredményeképp azt kaptuk, hogy a külföldre irányuló migráció legfőbb okai a családalapítás, egészségügyi okok (külföldi kezelés szükséglete), az itthoni közjavak (egészségügy, oktatás stb.) alacsony színvonala, alacsony életszínvonal, gyenge gazdasági és politikai helyzet, jobb (magasabb jövedelmű) munkalehetőség vagy akár a tanulási fejlődési lehetőség. Viszont számos esetben még a 18 éves életkoruk betöltése előtt kivándoroltak szüleik döntése miatt, azonban ezt nem bánták meg (Szabó L., Barna G., 2023, kutatás).

2.1.2. A MIGRÁCIÓ OSZTÁLYOZÁSA

Két eltérő módon lehet mérni a migrációt mint jelenséget, amelyeket nem szabad összetéveszteni vagy összemosni, hiszen a jelentésük nagy mértékben eltér. Az első az áramlás, „flow”, amely egy adott időszakra levetítve (általában 1 év), adott országra vonatkozóan a be- illetve kivándorló személyek számának követése. Ez a két érték különbsége, más néven a nettó migráció és ez segít a migrációs trendek meghatározásában. A második mérési módszer az állomány, „stock” mérése, amely adott időpontra (általában adott napra) méri a kiutazó vagy/és bevándorló személyek számát. A migrációs állomány értékének nyomonkövetése, segít megvizsgálni a migráció hosszú távú hatását a társadalomra gyakorolva. Tehát az első adott időszakra vonatkozik, míg a második adott időpontra. (Palgrave M., 2013, 15 old.)

A vándorlási folyamatokat számos szempont szerint osztályozhatjuk, viszont én a továbbiakban a legismertebb és legfontosabbakat sorolom fel:

- Rendeltetési helye szerint: Elsőként a térbeli megkülönböztetést érdemes letisztázni, hiszen beszélhetünk belső, illetve külső népvándorlásról. A belső migráció országhatárokon belüli és többnyire vidékről városra történő mozgást jelent, viszont a külső migráció nemzetközi, eltérő országok közötti népvándorlás. (Sanchez M., 2017)
- Időbeli: Időtartama szerint két ismertebb fajtája ismert. Az ideiglenes (időszakos) migráció, amely során a kivándorló bizonyos idő után haza tér, itthon tervezi megalapítani, folytatni életét és ennek hátterében a legtöbb esetben a kibocsátó ország gazdasági és politikai helyzete áll. Ezzel szemben van a tartós migráció (végleges kitelepedés), amely során gyakran az állampolgárság megváltoztatása is megtörténik, az adott személy nem tervez visszatérni a kibocsátó országba és az életét egy másik országba alapozza meg. (Sanchez M., 2017)
- Résztvevők száma szerint: Beszélhetünk egyéni valamint csoportos migrációról, ahol a kivándorló személyek száma tér el, hiszen van aki egyénileg kezdi el, viszont akadnak olyanok akik családjukkal, barátaikkal indulnak a nagyvilágba. (Dr. Péter E.-K., 2011, 12 old.)
- Karaktere szerint: A migráció okai szempontjából megkülönböztetünk önkéntes (többnyire munkaerő- vándorlás) migrációt, amikor egy adott térség, esetleg ország gazdasági helyzete annyira rossz, hogy a lakosság nem képes megélni, eltartani családját vagy csupán elérni a kitűzött céljait, ezért kénytelen olyan helyre vándorolni, ahol képes megteremteni a megfelelő anyagi jövedelmeket mindehhez. A második fajtája, amelyről sokan nem is tudnak, viszont a gyakoribb eset, a kényszerű migráció, amely hátterében a menekülés áll valami negatív dolog elől (üldözés, rasszizmus, diszkrimináció). (Palgrave M., 2013, 10 old.)

2.1.3. MIGRÁCIÓ ELMÉLETE

A népvándorlással foglalkozó gazdasági elméletek a vándorlással kapcsolatos döntéshozások mikéntjével foglalkoznak. Számos esetben a gazdasági okait vesszük figyelembe és azok segítségével próbáljuk megmagyarázni, azonban a háttérben nagy valószínűséggel inkább pszichológiai és egyéb nem gazdasági ráhatások állnak. (Honvári J., 2014, 90 old.)

- A taszítás- vonzás elmélete: A gazdasági helyzet és hullámai, valamint a migrációs ciklusok között szoros kapcsolat van és ez egy világméretű hálózat rengeteg összefüggéssel. Ebben az ember feletti hálózatban beszélhetünk a „push”-faktorról, vagyis taszító erőkről, valamint a „pull” faktorról vagyis vonzó faktorról. (Cseresnyés F., 2005, 21-27 old.)

Az elsőt, a taszítókat mindenki jobban ismeri. Egyik legfőbb ilyen erő, amely napjainkban még inkább aktuális a háború, amelynek hatására egyre többen kényszerülnek hazájukat elhagyni a megromlott életszínvonal és a megélhetés, családfenntartás érdekében. A vonzó erők oldalán többnyire olyan erők állnak, amelyek a kvalitatív képzett munkaerőt veszik célba, ennek kétszeres előnye van. Egyrészt a befogadó ország számára ingyen képzett munkaerő, másrészt a kibocsátó ország fejlődését gátolja ezzel, így okozva további migrációs hullámokat az alacsonyabban képzettek körében is. (Dr. Péter E.-K., 2011, 12 old.)

- A migrációs nyomás elmélete: Manapság az országhatárok azok, amelyek a világ egyenlőtlenségeit továbbra is fenntartják. A különböző országok más-más ütemben fejlődnek gazdaságilag, így némely ország „elüzi” a lakossága egy részét, hiszen nem képes olyan mértékű ütemben fejlődni, viszont más országok „csalogatják” a bevándorlókat azzal, hogy lassan sikerül az önellátó problémáikat megoldani. Azonban a föld lakossága folyamatosan gyarapodik, ezért hosszú távon, gazdasági szempontból az elüldözött országok járnak jól, a fejlődő országokat azonban a lakossága növekedése folyamatosan akadályozza mindebben. (Zolberg A., 2001.)

- Centrum- és perifériamodellek: „Az innovációkat koncentrálnak régiókat centrumnak, míg az összes többi területet perifériának tekinthetjük” (Lengyel I.- Rechnitzer J., 2004, 289 old.)

A perifériák mindig is függenek a centrum által meghozott döntésektől -centrumközpontúság-, több munkalehetőséget biztosít, amelynek hatására munkaerő vándorlás iránya mindig a periféria felülről a centrum irányába fog tartani, mind országhatáron belül, mint azon kívül. Mindez vajon hátrányos a centrumra nézve? Első látásra igen, azonban ha jobban megvizsgáljuk, akkor láthatjuk, hogy igaz, hogy hosszútávon a bérszínvonalak csökkenéséhez, valamint a bérarányok eltávolodásához vezet, azonban a bevándorló olcsó munkaerő azt a munkát végzi el, amelyet a centrum régió „öslakosai” nem hajlandóak elvégezni, tehát mégsem hátráltatja akkora mértékben, hogy ellen intézkedéseket kellene tennie, csupán a jelenség helyes kezelésére kell odafigyelnie a centrumnak.

- Neoklasszikus elmélet: „A nemzetközi migráció magyarázata, megteremtette a bevándorlás politika alapját.” Az elmélet szerint a nemzetközi munkaerő migrációt a nagymértékű bérarányok idézték elő, ez a jelenség csupán a munkapiacot folyásolja be, illetve ennek leállításában vagy lassításában csupán a befogadó országok munkaerő szabályozásával lehet segíteni.

- Befejezetlen migráció: A nemzetközi vándorlás már nem jelent (akkora mértékű) törést az egyén életében mint ezelőtt, hiszen nem kiszakad a régi környezetéből és beépül egy újba, hanem

úgynevezett „lebegő” életmódban él, vagyis mindkét helyen fenntartja a társadalmi státuszát. (Bodó J., 2008, 27 old.)

- Hálózatelmélet: A munkaerő vándorlást interperszonális hálózatok tartják fenn, amelyek napjainkban egyre megbízhatóbbak és hatékonyabban működnek. Így a népvándorlás természetesebb, magától érthetőbb folyamat lesz. (Bodó J., 2008, 33 old.) Mindez átláthatóbb tervezést biztosít, segíti az utazási lehetőségeket, csökkenti ennek költségeit és kockázatait, azonban növeli a várható hozamot. Mindez egy öngerjesztő folyamat, ha a hálózat elér egy bizonyos szintet, akkor képes önerőből a következőre lépni és terjeszkedni. Az előbbieken felsorolt elméletek rövid ismertetéséhez Dr. Péter Emőke-Katalin „A külföldi munkavállalás társadalmi-gazdasági jellemzői Hargita Megyében” című dolgozatából inspirálódtam, amelyet 2011-es tanév során készített. Ebben a dolgozatban az előbb felsorolt elméletek hosszabb bemutatása található, amely alapján én csupán egy rövid összefoglalót készítettem.

2.1.4. MIGRÁCIÓ ÁLLANDÓ TENDENCIÁI

Tudjuk, hogy a migrációs folyamatok trendje, mozgása, mikéntje, oka, időtartama stb. az idők során folyamatosan változik, mégis van néhány általános tendencia (általános irány, tulajdonsága) ami megfigyelhető:

- Globalizáció: egyre több országot, egyre nagyobb mértékben érint a nemzetközi migráció, amelynek hatására változások történnek a befogadó ország kultúrájában, gazdaságában, illetve társadalmában.
- Domináns irányok változása: időszakonként megváltozik a migráns áradat kedvelt úticélja. Például évszázadokon keresztül Európából kifelé vándorolt a népesség (új területek meghódítása, gyarmatosítás stb.), majd az irány megváltozott és inkább Európába vándoroltak sokan. Hasonló eset az észak-dél vonal is, van amikor inkább észak kedveltebb és van amikor többnyire délre utaznak.
- Átmenetek elterjedése: ezen belül is két fajtáról beszélhetünk. Az első esetben az adott ország szerepe változik, adott időszakban befogadó ország, majd lassan átváltozik kibocsátó országba és fordítva. A második eset, amikor a befogadó ország lakossága megy át egy etnikai változáson, hiszen a bevándorlás jelensége olyan mértékben növekszik, hogy lassan a migránsok átveszik a többségi címet és a befogadó ország kisebbségéből lassan átváltoznak többségi lakossággá.
- Elnőiesedés: A múltban többnyire a munkaerő migrációban férfiak vettek részt, azonban a 60-as évektől kezdődően a nők aránya egyre gyarapodott és a migrációban betöltött szerepük is megnőtt. Néhány országban már a kivándorló nők aránya meghaladta a férfiakét.
- Politizálódás: A migrációs folyamatoknak egyre nagyobb hatása van a politikára és fordítva, a politika is egyre jobban befolyásolja a népvándorlást. (Palgrave M., 2013, 16-17 old.)

2.1.5. A MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK KÖVETKEZMÉNYEI

Ha a befogadó célország nem képes megfelelő körülményeket biztosítani a migrációnak, akkor ezzel, paradox módon, nem megakadályozza azt, hanem helyet és teret biztosít az illegális

tevékenységeknek (foglalkoztatásoknak), az embercsempészetnek vagy a rabszolgamunkának. Ezzel csupán a munkavállalókat fosztja meg jogaitól, de nem akadályozza meg a bevándorlást, hiszen az ilyen esetekben többnyire kénytelenek ezek az emberek a megélhetés miatt vándorolni. Ezért ha más lehetőség nincs, akkor a törvénytelen utat választják, hiszen ez biztosítja a túlélést. Mindez nem csak a migránsok életét keseríti meg, hanem az adott országnak is igen súlyos gazdasági, politikai, illetve biztonsági problémákat okoz. (Palgrave M., 2013, 199 old.)

Az országok közti migrációs folyamatok nem csak gazdasági szempontból hátrányosak mindkét érintett ország számára, hanem politikai szempontból is, hiszen a kibocsátó ország számára ez „agyelszívást” jelent, a tenni akaró és értelmiségi társadalom kivonul az országból, amely lassítja vagy megakadályozza a fejlődést. A befogadó országban pedig a bevándorló migráns társadalom etnikai és nemzeti kisebbségeket alkot, amely alapvetően megváltoztatja az adott társadalom kulturális, gazdasági és politikai helyzetét, valamint további nehézségeket is okozhat.

A gazdasági nehézségeket, válságokat a bevándorló társadalomra próbálják ráfogni, példának okáért a 2008-as világválságot említeném, amely következtében számos ország szigorításokat vezetett be a bevándorlással kapcsolatban, ezzel utalva arra, hogy ez a kiváltó ok. Mindez elég volt ahhoz, hogy politikai problémákat okozzon a rezidens társadalmon belül, felkeltse a gyűlölködést az őshonos és a bevándorló népek között. (Palgrave M., 2013, 1-3 old.)

Emberek millióinak élete fonódik össze, elválaszthatatlan kapcsolatokat kialakítva, mindez észrevétlenül „felfrissülést” és fejlődést eredményez a társadalom kultúrájában. A megjelenő sokszínűségnek pedig jótékony hatása van a kialakulóban- vagy már jelen levő társadalmi konfliktusokra. (Palgrave M., 2013, 6 old.)

Optimális megközelítés szerint, a munkamigráció a helyi fejlődés motorja kellene legyen, ezzel ellentétben a pesszimista szempontból nézve azt mondják, hogy a hazahozott jövedelmet nem befektetik otthon és kamatoztatják, hanem felélik azt. Sajnos a helyi és nemzetközi kutatások egyaránt a második megközelítést támasztják alá, hiszen a megkeresett jövedelmet többnyire a háztartásra költik el és nem a helyi fejlődésre. (Bíró Z., Bodó J., 2016, 46 old.) Itt már a 3. hipotézisünk megdőlni látszik.

A külföldi munkavállalás azonban nem csak anyagi javak megszerzésével jár, hanem különböző önfejlesztési dolgok elsajátításával (tapasztalat, ismeret, szakma, nyelv, világnézet, stb.), amelyet „agy-gyarapításként” nevez meg a szakirodalom. Mindezek igen értékesek egy ember életében és gyakran értékesíteni tudják a további életük során, viszont mindehhez meg kell legyenek a megfelelő körülmények is az adott országban. (Bíró Z., Bodó J., 2016, 36-37 old.)

2.2. A KUTATOTT TÉRSÉG BEMUTATÁSA ÉS A HELYRE JELLEMZŐ MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK ÁTTEKINTÉSE

A dolgozatom helyszíni tárgyát Csíkszentkirály és vonzáskörének térsége képezi, amely nemzetközi szinten Kelet Európában, azon belül pedig Romániában található. Történelmi tanulmányok alátámasztják, hogy a térségen már az ősember óta jelen van a vándorlás, migráció kezdetleges jelensége, amely az idők során minden szempontból sokat változott. A különböző történelmi eseményeknek köszönhetően, Európában és vele párhuzamosan Romániában is az

elmúlt 200 év során a ki- illetve bevándorlás mértéke folyamatosan növekedett. A nemzetközi migráció legnagyobb része, a fejlett gazdasággal és nem elhanyagolható módon a fejlett társadalommal rendelkező térségek fele irányul. (Ritecz G., Sallai J. 2016/5. 63-66 old.)

2.2.1. A NEMZETKÖZI (EURÓPAI) MIGRÁCIÓS FOLYAMATOK JELLEMZŐI

A migrációs folyamatoknak kedvező hatása van a munkaerőpiacra, nem befolyásolva a többi piacot. Európában a szabad munkaerőáramlását 1968-tól felügyelik, amely az Unió egyik fontos pillére az egyedi piacán belül. (Sorin M., Laura P. și Adriana P., 2017, 490 old.)

Talán a legnagyobb jelentőségű nemzetközi migráció a 19. század közepétől az első világháborúig tartott, amikor mintegy 59 millió ember hagyta el Európát a jobb jövő érdekében és Amerikába vándorolt. Ezt az időszakot a „tömeges migráció” koraként emlegetik, hiszen meglátásuk szerint, az akkori megfigyelhető népmozgás még a napjainkban zajló migrációnál is nagyobb volt. (Palgrave M., 2013, 5 old.)

A két ipari forradalom után az élet megváltozott Európában, megjelentek a gőzhajók és a vasutak, amelyek megkönnyítették az utazást, egyre több embernek adódott meg a lehetőség a vándorlásra. Az egyre színesebb felhozatalú sajtótermékek folyamatos megjelenése, majd később a rádió, valamint a telefon megjelenése lehetővé tette, hogy egyre több információ jusson el a lakossághoz más országokról, ezért az ott fellelhető lehetőségek felkeltették az érdeklődést, valamint a nemzetközi migrációs kedvet a lakosságban. (Ritecz G., Sallai J. 2016/5. 63-66 old.)

A külföldi vendégmunkások által haza juttatott munkavállalásból származó pénzüsszegek a legnagyobb külföldi tőke beáramlást jelenti a fejlődésben levő országok számára, azonban a külföldi vendégmunkára nem tekinthetünk úgy mint egyedüli lehetőség a gazdasági fejlődésre egy adott országban, sőt a szakértők szerint inkább csökkenteni kell ennek mértékét és a belsőfolyamatokat kell erősíteni. (Dr. Péter E.-K., 2011, 23 old.)

A Világbank felhívja a figyelmet a külföldi vendégmunkával járó költségekre is, amely mindkét országot érinti. Elsősorban a befogadó országban a bérszínvonalat mérsékelheti, hiszen az újonnan érkező alacsonyabb végzettségű migránsok az alacsonyabb bérezésű munkákat vállalják el és a nagyszámú vendégmunkás nagy szociális terheket ad az adott ország vállára. A kibocsátó országok számára ez egy nagymértékű munkaerő (humántőke) elvesztéssel jár és szociális szempontból rengeteg szétszakadt család lesz az országban. (Ritecz G., Sallai J. 2016, 63-66 old.)

Feltűnő különbségek vannak az Európai Unió alapító tagországok élszínvonala és a később csatlakozott, általában szegényebb országok munkabérei között. Amíg ez fennáll, addig a külföldi migrációra mint jelenségre nagy hangsúlyt kell fektetni. (Ritecz G., Sallai J. 2016, 63-66 old.)

Ugyanakkor előnyös lehet mindkét oldalról, mivel a kibocsátó országoknak nagy mennyiségű jövedelmet hoznak haza a külföldi vendégmunkások, amit itthon költenek el és nagyrészt vállalat indításba fektetik, ami újabb munkalehetőségeket biztosít. A befogadó országok számára pedig a munkapiaci deficitet javítják, ugyanis olyan ágazatokban dolgoznak és elégítik ki a munkaerő keresletet, ahol hiány van. Mindez befolyásolja a gazdaságok növekedését nem csak Európa szintjén, hanem az egész világon.

Érdekes, bár szomorú tény, hogy az úgynevezett „agyelszívás” (angolul: brain drain) legnagyobb áldozata az Európai Unión belül Románia. Továbbá ismert, hogy a magasabban képzett személyek hamarabb és könnyebben el tudnak helyezkedni a külföldi munkaerőpiacon, ugyanakkor számos esetben az adott munkahelyhez képest túlképzettnek számítanak. (Z.F., 2021)

Az agyelszívás az adott ország magasán képzett szakembereinek külföldre való kivándorlását, vagyis a szellemi elit külföldre irányuló migrációját jelenti. (wikipédia.org)

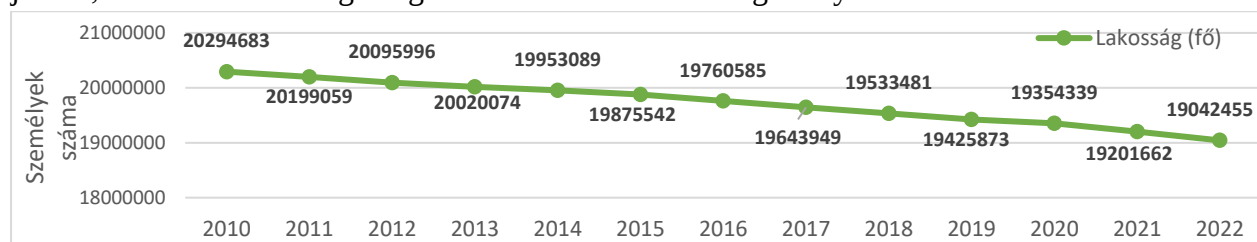
Ugyanakkor tudni illik, hogy az országhatárok létezése is segít a migrációs hullámok kontrolálásában, mivel a kibocsátó országok határai nem annyira szigorúak (logikusan) és egyre nagyobb nyomást keltenek a lakosságra, hogy elhagyják országukat és majd nagyobb jövedelemmel térjenek haza, amit itthon költenek el. Ezzel szemben a befogadó, fejlettebb országoknak muszáj megszigorítaniuk határaikat és a belépéshez szükséges feltételeket, mert csak ezzel képesek ellenállni a nagy migrációs hullámoknak.

Ha a bérszínvonalak közötti különbségek mérséklődnének is, a külföldi vendégmunka nagysága akkor sem változna olyan nagy mértékbe, mert vannak olyan velejárói amikért továbbra is megérné ezt folytatni, példának okáért: munkanélküli segélyek, különböző biztosítások, stb.

A bevándorló (vendég) munkaerő Európa szintjén, többnyire azokban az iparágakban dolgozik nagyobb arányban mint a tagállamok állampolgárai, ahol viszonylag kisebbek a bérek és nehezebb, fizikai munkát kell végezni, nevezetesen: vendéglátás, háztartási tevékenységek, beteg gondozás, szállítás, mezőgazdaság és építkezés. Ezzel szemben, a többnyire felsőfokú végzettséget igénylő, nagyobb fizetéssel járó könnyebb munkahelyeken, nagyon alacsony százalékban dolgoznak a bevándorlók közül. Ilyen szektorok a: közigazgatás, tanügy, egészségügy, műszaki és tudományos tevékenységek. (commission.europa.eu)

2.2.2. ROMÁNIAI MIGRÁCIÓ RÖVID ISMERTETÉSE

Elsősorban fontosnak tartok pár sort írni Romániáról, amely egy Kelet Európai ország és közismerten nem túl fejlett sem gazdaságilag sem pedig technológiailag. A lakosság nagy része a nyugati országokhoz képest átlagon aluli körülmények között él, mindezt tovább nehezítette a pár éve megjelenő világjárvány, valamint a közelben zajló háború. A lakossága folyamatosan növekszik, amely annak köszönhető, hogy napjainkban egyre több keleti bevándorló úticélját jelenti, azonban a lakosság átlagéletkora ezzel szembe mégis folyamatosan növekszik.

1. ábra: Románia lakosságának alakulása az évek során

(Forrás: INSSE.ro)

Igaz, hogy csupán a lakosság közel 45%-a él vidéken, de tudjuk, hogy ezen csoport tagjai közül nagyobb a külföldi vendégmunkavállalás aránya, hiszen ezeken a térségeken nehezebb megfelelő

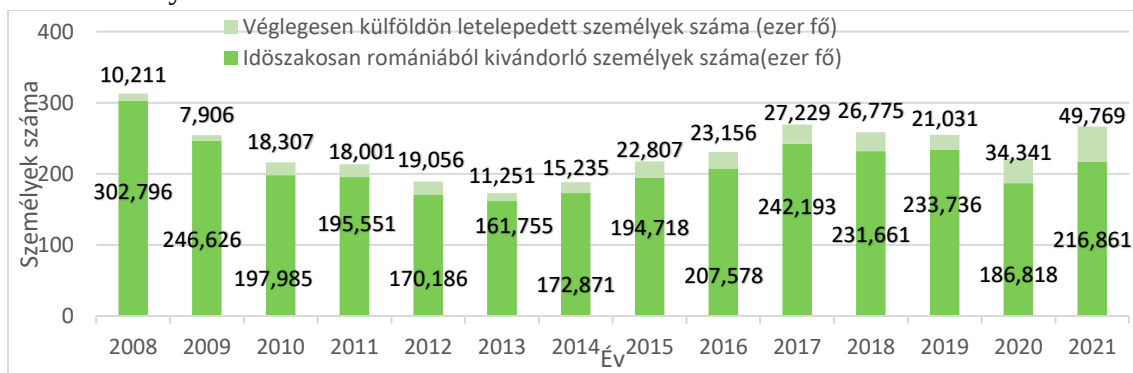
jövedelmet biztosító munkahelyet találni, kevesebb lehetőség van és gyakran a városoktól távol eső településekről van szó, ahol az életkörülmények jóval alacsonyabbak. (worldometers.info)

A társadalom egyre jobban előregedik, az aktív lakosság aránya csökken, viszont az eltartásra szoruló nyugdíjasok aránya ezzel szemben folyamatos nő, viszont ez egy igen komoly gazdasági problémát okoz, amelyhez nagy mértékben hozzá járul a külföldre való végleges vagy ideiglenes aktív lakosság kivándorlása. A jelenleg Romániában élő, aktív lakoságnak is csupán alig több mint 40%-a dolgozik bejelentett munkahelyen az országban (INSSE.ro) További elszomorító tény, hogy az elmúlt tizenöt év során a szegénységi ráta 21,6% illetve 25,6% (INSSE.ro) között mozgott, amely igen magas a többi fejlett országokhoz viszonyítva. Ez az érték azok arányát adja meg, akik olyan háztartásban élnek, ahol a társadalom által meghatározott átlag életszínvonalhoz képest, jóval visszafogottabb körülmények között élnek. (Anthony G, 2008, 272. old.)

Többnyire a kivándorolt majd haza tért állampolgárokat tudják nyilvántartani, a végleg kitelepedettek száma nem igazán ismert. Ugyanez a helyzet a hazaküldött jövedelmekkel is, a legnagyobb része nem hivatalos úton érkezik haza, ezért nehéz pontosan nyilvántartani a külföldi vendégmunka által beáramló pénzösszegek nagyságát, viszont azt tudjuk, hogy a külföldi tőke jelentős része innen, a külföldi munkavállalásokból származik.

A befolyó összegek pedig nagy hatással vannak a romániai fizetési mérleg eredményére, csökkenti a deficit értékét, valamint a GDP-re. Ezek a nagyméretű befolyó összegek megfelelő befektetése (közép- és hosszú távra) rengeteg lehetőséget rejtenek Románia számára gazdasági szinten (ha nem import termékekre költik), hiszen nő a valuta és készpénzforgalom, amely elősegíti a kamatlábak csökkenését, valamint erősítené a hazai pénznemet, továbbá elősegítené az életszínvonal növekedését és a hazai termékek, illetve szolgáltatások iránti keresletet (kronikaonline.ro: MTI, 2021).

Románia lakosságát tekintve az elmúlt 20 év során a következőképpen alakult a külföldre kivándorlók aránya:

2. ábra: Külföldre kivándorolt romániai személyek száma összesen (ezer fő)

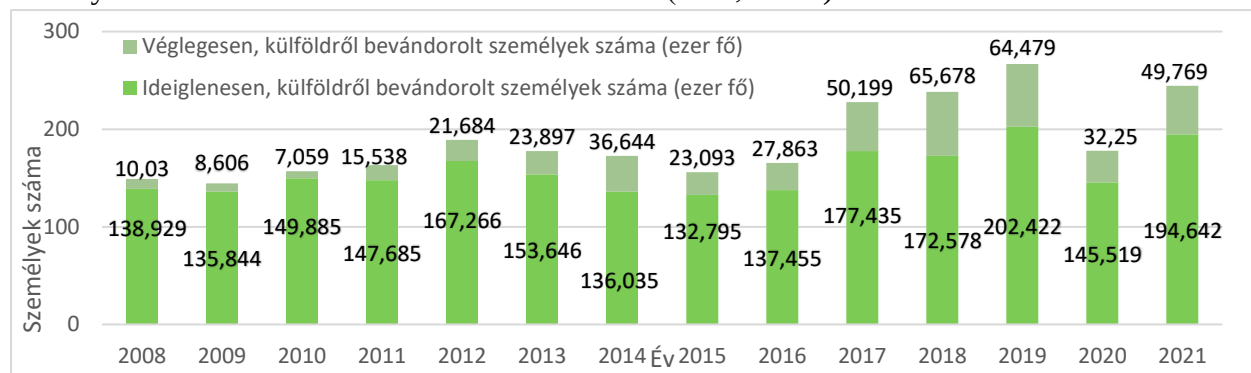
(Forrás: INSSE.ro)

Románia elsősorban munkaerő kibocsátó ország az Európai Unióra nézve, olcsó munkaerőnek számít a befogadó, fejlettebb országoknak, akiknek ez rengeteg előnnyel jár. Országunknak ez hátrányos helyzet, mert rengeteg költséggel jár a munkaerő iskoláztatása, képzése és a vendégmunka okozta elvesztett haszon. (Szabó L., Barna G., kutatás, 2023)

A legkedveltebb úticélok a romániai lakosok számára az idők során változtak, a kilencvenes évek elején Németországot, AEÁ, Ausztriát valamint Magyarországot választották a legtöbb esetben, majd a 2000-es évek elején az AEÁ és Németország mellé bekerült Kanada és Olaszország is, 2010-re már Spanyolországot is többen választották. Az ábra elemzése során 2009-et követően megfigyelhetünk egy létszám csökkenést, amelynek oka a gazdasági válság, amely azokban az években tombolt Romániában és környékén. (Lukács A., Barna G., 2022) A 2020-as években a nyugati fejlettebb országok (mint Németország, Ausztria, Svájc, Franciaország, Spanyolország és Olaszország) a skandináv térség (Svédország) illetve a tengerentúli Kanada és az AEÁ a legkedveltebbek a román állampolgárok számára. (INSSE.ro,)

Napjainkban már Magyarország nem annyira kedvelt célpont, hiszen az általa nyújtott lehetőségek nem sokkal magasabbak mint a romániaiak, többnyire inkább a magyar kisebbség tagjai választják ezt az országot, az indok pedig a nyelv ismerete. (Szabó L., Barna G., kutatás, 2023)

Azonban az utóbbi pár év során, Románia felvette a befogadó szerepet is, hiszen a (közel és távol) keleti országokból egyre gyakrabban jönnek vendégmunkások (mint Moldova, Ukrajna, Bulgária, Oroszország, Törökország, Kína, Vietnám, Szíria, Szerbia, Srí Lanka, Nepál, Tunézia, India, Irak, Irán, Marokkó, Fülöp-szigetek, Pakisztán, Albánia, Libanon). (Lukács A., Barna G., 2022). Alapjában véve a hazai munkaerő piac igen zárt, minden évben meghatároznak egy úgynevezett kvótát, amely a harmadik országból érkező személyek munkavállalási engedélyek számát szabályozza. Ez a szám 2022-ben 100 ezer fő volt. (MTI, 2022)

3. ábra: Külföldről bevándorolt személyek száma összesen (ezer fő)

(Forrás: INSSE.ro)

A bevándorló személyek száma 2017-től kezdődően meredeken növekedett és egyre nagyobb arányban végződött végleges letelepedéssel, azonban itt is mint a kivándorlás esetében a vilávjárvány ezt a trendet megtörte és a számok visszaestek. (INSSE.RO)

Ismert, hogy a romániai háztartások több mint egyharmadában legalább egy családtag már dolgozott külföldön. A kutatók szerint trendszerűen változik a kivándorlási hullám, néha felerősödik néha pedig lankad. A növekedésben mindig a fiataloknak, akik a családalapítás előtt állnak, van a legnagyobb szerepük nem meglepő módon, hiszen nekik van szükségük a nagy méretű anyagi forrásokra, valamint a tapasztalat szerzésre az önálló élet elkezdéséhez. Ezek alapján a bevezetésben megfogalmazott első hipotézis, beigazolódni látszik.

Románia tekintetében, mind a kivándorló mind a bevándorló személyek túlnyomó része az aktív lakosság részei, vagyis a 19-60 kor közötti személyek. Feltehetőleg mindkét esetben a nagyobb pénzkeresési lehetőség az indok. (www.insse.ro, 2021, 2. old.)

A fiatalabb korosztály inkább a baráti kapcsolatokat használta fel, míg az idősebbek többnyire a családi kapcsolat adta bizalomra alapoztak és családtagjaik által megtapasztalt és ajánlott útvonalat követték.

Egy 2021-es kutatás eredményeként azt kapták, hogy a Romániából kivándorló személyek körében a férfiak, magasabb jövedelmet tudnak realizálni. A nem szerinti besorolást követően, a várható jövedelem megbecsülésében fontos szerepe van a végzettségi szintnek is. Minél magasabban képzett az adott személy, annál magasabb jövedelemre számíthat. Harmadsorban a megszerezhető jövedelem mértékének meghatározásában a célországnak is fontos szerepe van, hiszen a felmérés alapján a legmagasabb realizált béreket rendre Svájcban, AEÁ-ban és Kanadába lehet megszerezni. A legalacsonyabb jövedelmi szinttel azonban Magyarország rendelkezik. A kivándorlás okát vizsgálva pedig azt kapták, hogy leggyakrabban gazdasági okok állnak a háttérben, amelyet a fejlődési, tanulási lehetőség követ, utána pedig a politikai okok állnak. (Szabó L., Barna G., kutatás, 2023) Ez alapján a második hipotézisünk is beigazolódni látszik.

2.2.3. A ROMÁNIAI MIGRÁCIÓ TÖRTÉNETÉNEK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

Több ismertebb elvándorlási hullámról beszélhetünk a rendszerváltásig, amelynek célpontjai rendre: Románia (1901-ig), Amerika, Magyarország, Nyugat-Európai országok.

Majd a határok megnyitása után a migráció mértéke megugrott teljes Románia területén. A rendszerváltás utáni trendek bemutatásában Iris Alexe munkáit fogjuk felhasználni. (Iris A. 2012, 5-7 old.) Alexe hat jól elkülöníthető szakaszból számol be: 1990-1993 között főként etnikai és politikai okok miatti migráció zajlott. Ebben az időszakban a külföldi migráció a lakosság 5%-át érintette és többnyire férfiak választották ezt az utat. Egyfajta menekült státuszra alapoztak.

Majd 1993-1996 között a nyugati korlátozásoknak köszönhetően a rövidebb migrációk voltak jellemzőek többnyire Magyarországot, Törökországot valamint Franciaországot és Németországot megcélozva. A lakosság megközelítőleg 5%-át érintette a migráció.

Ezt követő években, egészen 2001-ig megnőtt a nyugat felé irányuló migráció és új országok jelentek meg a listán mint Olaszország vagy Spanyolország és Észak-Amerika, valamint hosszabb kivándorlásokról beszélhetünk, amelyek háttérben kidolgozott stratégiák álltak (nagyreszt illegálisan zajlott a kivándorlás). A migráció etnikai okainak jelentősége csökkent és inkább az ország gazdasági helyzete jelentette a fő okát a kivándorlásnak.

2002-ben eltörlik a vízumkényszert, amely hatására tovább növekszik a migráció a lecsökkent kockázatok és költségek miatt, esetenként a kivándorlásba a teljes lakosság egynegyede részt vett. 2002 után kezd a kivándorló nők aránya is meredeken növekedni, illetve a vidékiek is fokozatosan becsatlakoznak. Életkor szerinti megoszlás alapján a fiatalok aránya gyorsan növekedett, többnyire a tanulmányok befejezését követően azonnal külföldön kerestek munkát. Ekkor már a lakosság 10% érintett volt a külföldi vendégmunkával kapcsolatosan, de túlnyomó részt csak ideiglenes kivándorlásról volt szó. Az akkori működő munkaközvetítő irodák nem tudták fedezni a hirtelen

megugró piaci elvárásokat, ezért sokan az illegális utat választották. Ebben az időszakban megnőtt a lakásvásárlások száma, ami az adott piacon áremelkedést eredményezett. (BNR, 2019, 19 old.)

A kilencvenes évek elejétől 2008-ra került a munkaerő piaci egyenleg pozitív részben, többen vándoroltak be, mint amennyien elhagyták az országot. Legnagyobb részük az EU-n kívülről vagy a közel keleti és déli (balkán) országokból érkezett és mihamarabb szándékában állt letelepedni. Ez előnyösebb volt a hazai munkáltatóknak, hiszen ezen bevándorlókat jóval (akár 50%-al) alacsonyabb bérért tudták dolgoztatni, így kedvezőbb volt őket dolgoztatni a hazai munkaerő helyett.

Majd a 2009-es válság, valamint a magas munkanélküliség hatására a hazatérési kedv lecsökken és a tovább nő a migráló állampolgárok száma, viszont a munkakínálat egyre alacsonyabb lesz a kedvelt országokban, sőt felesleggel küzdenek. (Tugui V., 2009).

A közkedvelt iparágakban: mezőgazdaság, építkezés, már nem voltak lehetőségek, ezért a legtöbben az adott ország által biztosított, szociális segélyeket, valamint a továbbképzéseket használták ki és megpróbálták elhelyezkedni a vendéglátásban. (Bálint Gy., 2017, 1-3 old.)

A romániai magyarok helyzete, és migrációs története részben eltér, ők eleinte a kapcsolatok és nyelvtudás hiányában többnyire Magyarországot választották úti célként, ezalatt a románok a távolabbi országokat vették célba. Majd, amikor a magyarországi munkaerő hiánya mérséklődött és nem volt már akkora igény a külföldi vendégmunkásokra, akkor a romániai magyarok is egyre inkább vették igénybe a románok által már kialakított kapcsolatokat és távolabbi úti célokat tűzték ki. (Dr. Péter E.-K, 2011, 20. old.)

2.2.4. A SZÉKELYFÖLDI MIGRÁCIÓ JELLEMZŐI

Bodó Julianna szerint “a székelyföldi vendégmunka és a migráció gyakorlatának komplex és változó jellege nem látszik teljes mértékben megragadhatónak” (Bodó J., 2009, 120 old.) Tudjuk, hogy többnyire gazdasági okokból döntenek a külföldre irányuló migráció mellett és a romániai átlaggal szemben itt többnyire nem közösség jellegű, hanem egyéni/családi kivándorlásról van szó. A külföldi vendégmunka több mint 150 éve jelen van Székelyföldön is, vagyis a székelyföldi társadalom már másfél évszázada kibocsátó társadalomként működik (Bálint Gy., 2017, 1 old.), azonban a létszám változásban ez nem érzékelhető, hiszen a természetes szaporulat koriggálja az elvándorlások mértékét.

„Az emberek azért mennek el innen, mert a térség szegény, nincsen munkahely, nincs mivel foglalkozni.” Ezt az állítást tartják sokan a székelyföldi migrációs hullám alapjának, amely egyrészt igaz, de nem mindig igazolható. Napjainkban, a saját határaink feszegetése is közbejátszik, illetve a végleges letelepedés megfelelő helyének a megtalálása. (Bodó J., 2008, 18 old.)

A székelyföldiek migrációja “lebegtetett migráció”, vagyis a vendégmunkás sokáig nyitva hagyja a kérdést, hogy “véglegesen letelepedik vagy haza tér” illetve gyakran változtatja a külföldi helyét (Bálint Gy., 2017, 10. old). Folyamatosan mérlegel, összehasonlítja a két ország adta lehetőségeket, az életszínvonalat és a következményeket.

Kezdetben nem az volt a legfőbb cél, hogy az egyéni és családi életszínvonal javuljon, hanem inkább a közösségi életben jelenlevő szociális státusz, jó hírének megtartása és az ehhez szükséges javakat

megszerzése. A múlt évszázadban a mezőgazdaságból tartották fenn magukat a családok és ehhez kellett a legmegfelelőbb körülményeket biztosítani, azonban az idő múlásával a mezőgazdaság helyét átvette az iparosodás és tartani kellett a ritmust a fejlődéssel a megélhetés miatt. Ennek köszönhetően új célok fogalmazódtak meg, amelyek tovább növelték a székelyföldi vendégmunka mértékét.

A térség alapvetően vidéki jellegű, a lakosság nagy része vidéken él vagy kisvárosokban, hiszen székelyföldön nincsenek nagyvárosok. Rengeteg olyan település van, amely a világtól elzárt, nehezen megközelíthetőek. Az innen kivándorolt személyek nagytöbbségének az egyetlen megélhetési lehetőség a külföldi vendégmunka, hiszen itt nincs munkalehetőség.

Az egyetlen választható opció a mezőgazdaság lenne, de ez a 21. századnak megfelelő életszínvonal megteremtéséhez nem tud elegendő jövedelmet adni. Mindezek mellett az ilyen települések hátránya az infrastruktúra és intézmények hiánya, amely a fiatal családok számára nagy nehézséget okoz. Ezekből a településekből kivándoroltak nagytöbbsége Magyarországot választja, mivel nehezen illeszkednek be idegen környezetbe, valamint a nyelv ismerete megkönnyíti a dolgukat.

A székelyföldi kivándorlók második csoportja azok, akik a nagyobb falvakból esetleg kisvárosokból indulnak a nagyvilágba. Ezeknél a személyeknél a fő indok a pénz- és tapasztalatszerzés az itthoni saját lábra állás érdekében. Csak egy ugró deszkaként tekintenek a külföldi vendégmunkára, a céljaik elérése érdekében. Számukra sokkal könnyebben megy a beilleszkedés, nem egy teljesen idegen világba lépnek ki, csak egy új térségként tekintenek ezekre, amelyek lehetőséget adnak a terveik elérésére, biztosítva az tapasztalati és pénzügyi forrásokat. A közzétett adatok alapján mégis azt látjuk, hogy a második csoportból, kisvárosokból illetve nagyobb községekből származnak a székelyföldről külföldi munkát vállalók legnagyobb többsége. (Bodó J., 2009,. 128-129 old.).

Székelyföldi sajátosság, a fiatalok növekvő arányú kivándorlásának okaként, hogy “a családi, intézményi környezet egyre sikertelenebbül készíti fel a fiatalokat a felnőtt életre.” (. Bodó J., 2009/1. 125 old.) A családok nem tudják mire kellene felkészíteniük gyerekeiket, az oktatási rendszer alacsonyabb szintű, alacsony végzettségi szint jellemző, kisebb bérek és kevés munkalehetőség jellemző a térségre, így nem meglepő módon lecsökken az önálló megélhetés lehetősége.

Az 1900-as évek elején nagyon sok székely utazott ki Amerikába a jobb élet reményében. Nem a külföldre segítő intézményekkel volt a probléma, hanem az itthoni gazdasági, szociális, politikai körülményekkel és egyszer ezeket kellett megoldani. Megoldásképpen úgy gondolták, hogy párhuzamosan kell a mezőgazdaság folytatását és a iparosodás bevezetését támogatni a régióban. Ebben az időszakban a népszámlálás alapján 50.000 székely tartózkodott külföldön a hivatalos adatok alapján, de itt nincsenek feltüntetve az illegálisan elvándorló személyek.

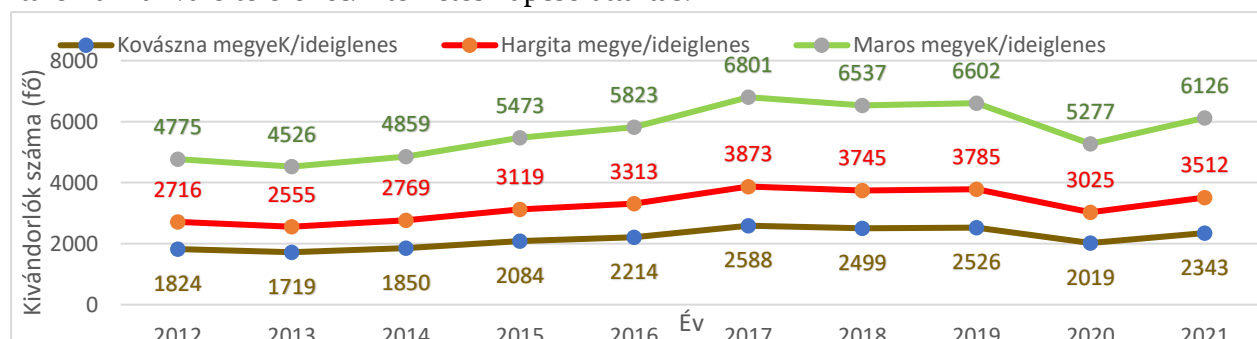
A székely akció- nevezetű tömeges székely kivándorlást Amerikába a Magyar állam is nagyban segítette, virágzott az üzlet, amely azzal tevékenykedett, hogy hajók segítségével, megszervezett módon szállítson székely munkaerőt Amerikába. Majd a két világháború között a migrációs hullám még nagyobb mértékűt öltött a térségben, a lányok cselédnek mentek, a férfiak építkezésben

kerestek munkát. A nyilvántartások és egyházi anyakönyvi kivonatok alapján a lakosság száma nagyon lecsökkent.

Ezt követően a kommunizmus beköszönése radikális változásokat okozott a gazdaságban és a többnyire diszkriminatív döntések rengeteg hátránnyal jártak a székelyföldi lakosságra nézve. Az államosítás és a modern technológia bevezetése megnehezítette a székely családok megélhetését és növelte a munkanélküliségi ráta alakulását.

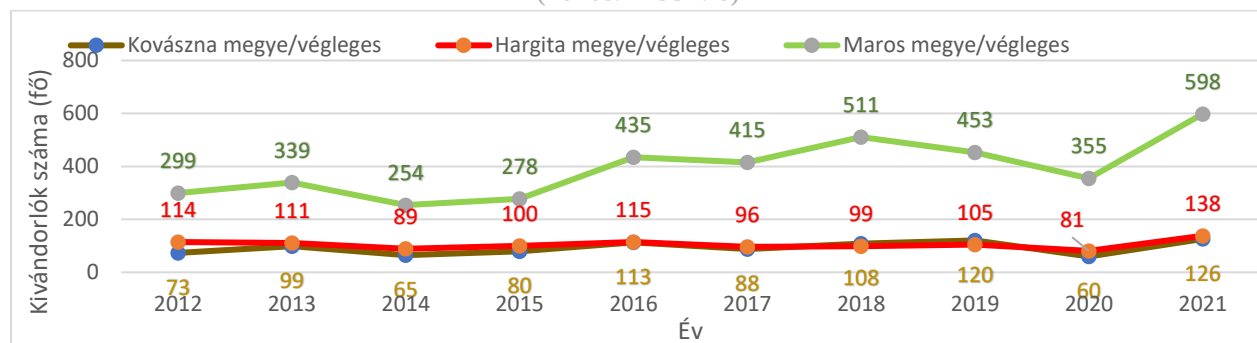
A legnagyobb nehézséget a vidékiek számára okozta. Azonban ennek voltak előnyei is, hiszen a gyárak felépítéséhez kellett a munkaerő és a gyárakban is dolgozni kellett, így új munkalehetőségeket biztosítva. Ennek hatására a többnyire vidéki lakosság egyre nagyobb része költözött be a városokba. A rengeteg új munkahelynek köszönhetően a külföldi migráció nagyon vissza esett, ám a belföldi migráció nagyon gyakori volt a székely közösség körében.

Az akkori kormány a német és szász állampolgárok kivándorlását támogatta, azonban a székelyekét nem, sőt szigorította, valamint a hazatérés is veszélyes volt. Erre jelentett megoldást a rendszerváltás, hiszen utána a migráció nem új lehetőségként jelent meg, hanem csak könnyebben kivitelezhetőbbé vált nem csak Székelyföldön, hanem egész Románia területén. Míg kezdetben többnyire a középkorúakra volt jellemző, később ez teljesen megváltozott és többnyire fiatalok döntöttek a külföldi vendégmunka mellett. Számukra jóval egyszerűbb a beilleszkedés, a kezdeti nehézségek leküzdése után egyre természetesebbé válik ez az életforma, a rengeteg ingázás és az itthoniakkal való telefonos/internetes kapcsolattartás.

4. ábra: A három székelyföldi megyéből származó, ideiglenesen külföldre kivándorló személyek számának alakulása az évek során.

(Forrás: INSSE.ro)

5. ábra: A három székelyföldi megyéből származó, véglegesen külföldre kivándorló személyek számának alakulása az évek során.

(Forrás: INSSE.ro)

Az ábra segítségével láthatjuk, hogy mindhárom székelyföldi megyében majdnem egyforma módon változott a (ideiglenes és véglegesen) kivándorló személyek száma az évek során, vagyis ha az adott évben Hargita megyében nőtt a kivándorló személyek száma, akkor Kovászna és Maros megyében is hasonló arányban növekedett a számuk. Szerencsére mindhárom megyében a csupán ideiglenesen kivándorló személyek száma jóval magasabb mind a véglegesen letelepedőké.

Az adatok alapján azt kaptuk, hogy Hargita megyében a kivándorlók több mint kétszerese rövidebb időre költözött ki, ezzel szemben a romániai kivándorló személyek többsége inkább hosszabb időre költözött ki. (Bálint Gy., 2017, 7 old.)

A kapott adatok alapján Székelyföldről nagyobb arányban vállalnak külföldi vendégmunkát a férfiak, viszont a nők esetében sokkal nagyobb az elfogadás és beilleszkedési hajlandóság az idegen környezetbe, gyakran a megszerzett ismereteket és tapasztalatokat itthon is meghonosítják. (Bodó J., 2008, 31 old.)

A külföldön vállalt munka típusát tekintve a nagytöbbség fizikai munkát végez, mezőgazdaságban, szolgáltatásnyújtásban, illetve építkezésben dolgoznak. (Bodó J., 2009, 131. old.)

Végzettségüket tekintve kevesen dolgoznak abban a szakmában amit itthon tanultak. A legkisebb számban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők vándorolnak ki, őket követi a középfokú végzettségűek, viszont legnagyobb számban a szakiskolát végzettek választják ezt a megélhetési formát. (INSSE.ro)

A fentieket összefoglalva, a vizsgált térségben a vendégmunkát vállaló személyek száma nem ugrásszerűen, de folyamatosan növekedni fog. Azaz egyre többen lesznek azok, akik egyik helyen laknak, viszont onnan jóval távolabbi helyen dolgoznak évekig. (Bodó J., 2008, 22 old.)

Székelyföldön a munkamigráció a transznacionalizálódás irányába tart, és egy újfajta életvezetési technikává alakult. Sajnos a térség merevségét és fejletlenségét a munkaerő vándorlás egyedül nem képes megoldani, azonban a családok szintjén igen jelentős fejlődéseket idéz elő. (Bíró Z., Bodó J., 2016, 52 old.)

2.2.5. CSÍKSZENTKIRÁLY ÉS VONZÁSKÖRE

Csíkszentkirály a kutatásom tárgyát képező település, amely Hargita megyében és azon belül is Székelyföldön, Csíkszeredától 7 km-re található, a szomszédos településekhez viszonyítva eléggé nagy község.

6. ábra: Csíkszentkirály település
elhelyezkedése Hargita megyén belül

(Forrás: wikipedia. Org)

7. ábra: Csíkszentkirály település
elhelyezkedése Románián belül

(Forrás: wikipedia. Org)

Területe 53,3 km², amelyből csupán 4,3% beépített terület, a fennmaradó rész 46,7%-a erdő, 17,8%-a szántó és 31,2%-a egyéb mezőgazdasági terület (Eurostat.ro). Ennek köszönhetően a településen vannak megfelelő feltételek a mezőgazdasági tevékenységekre és ezt nagyon gyakran ki is használják. Több mezőgazdasági géppel rendelkező gazda található, több farm is működik a településen, valamint rengeteg takarmánynövényt és krumplit termelnek.

Az infrastruktúra igen fejlett a községben, a lakások több mint 90%-ban van bevezetett elektromos áram, vezetékes víz, valamint gáz. A fő utak mellett a község minden utcája le van aszfaltozva és le van fektetve a szennyvíz rendszer is, valamint a település saját vezetékes vízellátással rendelkezik.

A vezetőség minden lehetőséget megpróbál megragadni és minél több támogatást, pályázatot megnyerni, hiszen nagy hangsúlyt fektet a község folyamatos fejlesztésére minden téren.

Zömében magyar ajkúak által lakott település, amelynek összlakossága az évek során csökkenő tendenciát mutat.

1. táblázat: Csíkszenkirály lakosságának alakulása az évek során

(Forrás:Erdélystat, népszámlálási adatok)

Év	1977	1992	2002	2011	2022
Összlakosság (fő)	2751	2423	2478	2526	2502

A lakosság több mint 94%-a a magyar etnikum tagja, viszont élnek itt még a román etnikum tagjaiból is, de nagyon kis arányban, kevesebb mint 2%-át teszik ki az összlakosságnak. Ugyanakkor egyre nagyobb a roma társadalom aránya, amely évről-évre emelkedik (Eurostat.ro). Vallási szempontból a településen több mint 96%-ban római katolikus személyek élnek, de rendelkezik a község egy ortodox templommal is. Továbbá a településen található egy magyar nyelvű óvoda és napközi, valamint egy általános iskola. Ennek köszönhetően a gyerekek nem kell beengedjenek a városba, hiszen az oktatásban itt is részesülhetnek, 8. osztályig.

Csíkszentkirályon megtalálható egy rezervátum, ahol igen ritka növények találhatók, építettek egy kezelő bázist, ahol gyógyvizes és wellness szolgáltatásokat lehet igénybe venni és hamarosan egy uszoda is épülni fog. Számos régészeti lelet és műemlék megtalálható, valamint a település fennhatósága alá tartozik a közkedvelt turista célpont, „Büdösfürdő”. Mindezeknek köszönhetően turisztikai szempontból is igen sok lehetőség van, amit szívesen ki is használnak a lakosok, illetve a vezetőség is.

Csíkszentkirályon több mint 60 céget tartanak nyilván, de ez a szám folyamatosan növekszik, hiszen egyre többen vágnak bele egy saját kisvállalkozás elindításába. Továbbá a település a leggazdagabb a környéken a borvízforrásokban. Itt található a Hargita Gyöngye elnevezésű borvíztöltőde, illetve a Zsozo árnyék és fénytechnikai üzem. Mindkét vállalkozás számos munkahelyet biztosít a lakosság számára, amelyekhez nem szükséges a munkahelyi ingázás megoldása, hiszen a településen találhatók.

Bár a rövid ismertetés alapján úgy gondolhatjuk, hogy a település lakosainak rengeteg lehetőség áll a rendelkezésükre a megfelelő anyagi javak megszerzésére, mégis igen magas a külföldi vendégmunkát vállalók aránya, valamint a külföldi vendégmunkában tapasztalattal rendelkező lakosok száma is gyorsan növekszik.

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

3.1. FELHASZNÁLT KUTATÁSI MÓDSZEREK ÉS AZ ADATGYŰJTÉS BEMUTATÁSA

A dolgozatom megírása során több, különböző módszer segítségével begyűjtött adattal dolgoztam. Felhasználtam primér és szekundér adatokat is. Szekundér, nem általam megállapított, viszont a dolgozatomban felhasznált adatforrásokat több helyről szereztem be, felhasználva egyaránt online és nyomtatott irodalmat, adatforrást is. Ezzel szemben a primer, vagyis a kutatás érdekében általam összegyűjtött adatforrásokat, két különböző módszer segítségével, kalitativ és kvantitativ felmérések során szereztem be, vagyis kérdőív és mélyinterjúk készítésével. Mindkét kutatás legjelentősebb része a tapasztalatokon és a véleményeken alapszik.

A kutatásomat a primer adatok begyűjtésével kezdtem, vagyis a kvantitativ felmérés elkészítésével, amelyet követett a kvalitativ felmérés elkészítése, illetve az így kapott eredmények kiértékelése. Mindezt követte a kutatásomhoz, valamint az irodalmi áttekintés elkészítéséhez szükséges szekunder adatok begyűjtése.

3.2. SZEKUNDER ADATFORRÁSOK BEGYŰJTÉSE

A szekunder adatforrásokat több forrásból gyűjtöttem be, interneten található online adatokat és könyvtárakban fellelhető iradalmi forrásokat felhasználva. Az így megszerzett adatgyűjteményeket, statisztikai adatokat, kutatási eredményeket többnyire az irodalmi áttekintés során használtam fel, valamint ezek segítségével fogalmaztam meg a dolgozatom legfőbb kérdéseit, illetve hipotéziseit. Szerettem volna segítséget kérni a csíkszentkirályi polgármesteri hivaltaltól, de sajnos ilyen adatgyűjtemények nem álltak a rendelkezésükre, viszont a közvetítő iroda képviselője több, pontos és aktuális adattal tudott szolgálni számomra.

Az online térből származó adatforrásokat, statisztikai adatokat és kutatási eredményeket a Román Statisztikai Hivatal hivatalos oldaláról, az EUROSTAT nevű online felületről, valamint hiteles és releváns cikkekből és statisztikai adatokat gyűjtő, megbízható háttérű, online felületekről szereztem be.

3.3. PRIMER ADATFORRÁSOK BEGYŰJTÉSE

Ezzel a lépéssel kezdtem a dolgozatom elkészítését, amelynek célja az volt, hogy minél aktuálisabb, időszerűbb és a térségre jellemző adatokat gyűjtsek be.

3.3.1. A KVANTITATIV ADATGYŰJTÉS MÓDSZERE ÉS VÉGREHAJTÁSA

Dolgozatom megírását a kvanitativ kutatásom elkészítésével kezdtem, mindehhez egy kérdőívet készítettem.

Legelső alkalommal összeállítottam egy 40 kérdésből álló kérdőívet, amely során feltettem demográfiai, család és anyagi helyzetre vonatkozó, végzettségeket felmérő, kivándorlás előkészületeivel kapcsolatos és megszerzett tapasztalatokra vonatkozó kérdéseket. Rákérdeztem a kivándorlással kapcsolatos, lényegesebb dolgokra: kezdetekre, nehézségekre, célokra, tapasztalatokra és hatásaira. Kiemelten fontosnak tartottam azt is megvizsgálni, hogy a külföldi

vendégmunka során megszerzett jövedelmeket, milyen mértékben használták fel saját vállalkozások indítására, illetve az említett jövedelmekből támogatták-e, és ha igen milyen módon a családjukat/barátaikat, a lakhelyüket, esetleg vallási felekezetüket.

A kérdőív első formáját Word Dokumentum segítségével készítettem el, majd próba felméréseket végeztem, 10 személy segítségével. Többek között azt tapasztaltam, hogy a kitöltéshez 12-16 perc volt szükséges, a feltett kérdéseik megválaszolásával együtt. Az egyik legjellemzőbb problémát az jelentette, hogy nem tudták megállapítani, hol jelölhetnek meg egy, esetleg több választ, illetve ha egy adott kérdésre „igen”-el vagy „nem”-el válaszoltak, akkor a következőre kell-e válaszolni.

A B. alponthoz tartozó kérdéscsoportnál a jelenlegi lakhelyükre vonatkozó, demográfiai adatokat mértem fel. Azok, akik nem tartózkodnak itthon, gyakran a külföldre vonatkozó adatokat adták meg, viszont nekünk az itthoni adatokra lett volna szükségünk. Ezért megváltoztattam a fejezetcímet és kiegészítő megjegyzést adtam, így már érthetőbb volt a kitöltők számára a válaszadás.

A következő általános nehézséget a család által birtokolt földterület nagyságának megadása jelentette, szinte egy kitöltő se tudta a választ egyből, hanem meg kellett kérdeznie egy családtagot. A próbafelmérés során azt tapasztaltam, hogy szinte mindenki elvégzett valamilyen tanfolyamot, ezért lényegesnek találtam külön kérdésként feltüntetni, de nem tettem kötelezővé a válaszadást.

Ami számomra nagyon meglepő volt, hogy szinte senki nem ismerte a „társadalombiztosítás” kifejezés jelentését, illetve, hogy erre mi a helyes válasz, csupán amikor konkrétan rákérdeztem, hogy: Volt hivatalos szerződés? Hivatalosan dolgozott vagy feketén?

Ezt követően kijavítottam és összeállítottam a végleges kérdőívet, amelyben összesen 45 kérdés szerepelt, mindezt a Google Űrlap online felületén készítettem el. Igyekeztem több fajta kérdésformát beletenni az űrlapba, megjelentek saját válaszadásos kérdések, volt ahol megadtam a válaszlehetőségeket és egy illetve több lehetőséget is meg lehetett jelölni. Ugyanakkor elmaradhatatlan volt számomra az olyan kérdések megfogalmazása is, amelyekben egyaránt szerepelt a Likert-skála használata a felmérés során.

A kérdőív elején tudtára adtam minden kitöltőnek, hogy mi a célom, hogy a felmérés anonim módon történik és a begyűjtött adatforrásokat csak a kutatás elvégzésére fogom felhasználni. A válaszok begyűjtése 2022. október 26. és 2023. január 26. között történt.

A legfontosabb számomra az volt, hogy olyan személyek töltsék ki, akik Csíkszentkirályról, esetleg vonzásköréből származnak vagy itt telepedtek le. Szerettem volna minden korosztályt megszólítani, mindezt a hólabda módszer segítségével dolgoztam, elküldtem több olyan ismerősömnek és barátomnak, akikről tudtam, hogy már vettek részt külföldi vendégmunkába és különböző korosztályokból származnak. Megkértem őket, hogy töltsék ki és továbbítsák az ismerőseiknek, barátaiknak akikről tudták, hogy vannak hasonló tapasztalataik.

3.3.2. A KVANTITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK FELDOLGOZÁSA

A kérdőívre összesen 92 darab válasz érkezett és az összeset fel tudtam használni a kutatásomban. A kapott adatforrásokat az SPSS (Statistical Package for Social Science) kvantitatív adatok elemzésére szolgáló program segítségével dolgoztam fel, érdekes összefüggések, kapcsolatok, gyakoriságok után kutatva. Elsőként az adatgyűjtő táblába bemásoltam, majd a sort

select módszer segítségével, valamint új változók létrehozásával (compute) vagy a már meglévők újrakódolásával (Recode) felhasználható barátabbá tettem az adattáblát, amellyel a későbbiekben könnyebben tudok dolgozni.

Az SPSS (Statistical Package for Social Science) programon belül a Frequencies (gyakorisági eloszlás) és a Crosstabs (keresztábra) elemzési módszereket használtam fel (lásd 2. melléklet). A frequencies (Analyze→Descriptive Statistics→Frequencies) funkció az egyes kérdéseknél megadható válaszok abszolút valamint relatív gyakoriságát adta meg, viszont a keresztábra-elemzés (Analyze→Descriptive Statistics→Crosstabs) két (nominális vagy ordinális) változó, vagyis két kérdésre adott válaszok közötti kapcsolat szorosságát és a szorosság irányát adta meg. A Chi-Square (khi-négyzet) értéke megadta a két változó egymástól való függetlenségét. Ha ennek értéke 0,05 alatti érték volt, akkor szignifikáns kapcsolatot találtunk, vagyis a két változó között kapcsolat van (kevesebb mint 5% biztonsággal megállapíthatjuk, hogy két változó között kapcsolat van). Minél kisebb a szignifikancia értéke, annál szorosabb ez a kapcsolat.

Az Output Viewer megjelenő ablakon kaptam meg a lekért táblákat, ezeket az adatokat megvizsgálva kaptam meg az „Eredmények” nevű fejezetben feltüntetett eredményeket, összefüggéseket, kapcsolatokat, valamint következtetéseket.

3.3.3. A KVALITATÍV ADATGYŰJTÉS MÓDSZERE ÉS VÉGREHAJTÁSA

A kvalitatív kutatásom során 6 darab mélyinterjút készítettem több olyan személlyel, akiknek a véleménye és tapasztalatai szerintem hasznosak és igen meghatározók az általam kutatott témával kapcsolatosan. Az interjún feltenni kívánt kérdéseimet előre megfogalmaztam és lejegyeztem, majd ezt követően felkerestem (többnyire telefonon keresztül) a kiválasztott interjúalanyokat és személyes találkozót kértem tőlük, amelynek keretein belül, megtörtént az adatgyűjtés.

A kapott válaszokat lejegyeztem és a későbbiekben dolgoztam ki. Elsőként a község vezetőségéből, Csíkszentkirály polgármesterével és a fiatalságért felelős személlyel készítettem interjút külön. Majd ezt követően egy csíkszeredai közvetítői iroda alkalmazottjával, aki külföldi vendégmunkásként is dolgozott, ezért több szemszögből is átlátta a különböző helyzeteket.

A következőkben több olyan mélyinterjút is készítettem, ahol az interjúalanyoknak volt tapasztalatuk külföldi vendégmunkában. Ebben az esetben is személyazonosság felfedése nélkül történt a felmérés és biztosítottam a válaszadókat, hogy a kapott válaszokat csupán a kutatásomhoz fogom felhasználni.

3.3.4. A KVANTITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK FELDOLGOZÁSA

A hat darab interjú elkészítése után a kapott válaszokból készítettem egy összefoglaló leírást, amelyben kiemeltem a kapott válaszokból a legfontosabb dolgokat és összevettem a már meglévő adataimmal. A külföldi vendégmunkában tapasztalattal rendelkező személyek interjúit kettőseével, párban értékeltem ki, szerintem így sokkal látványosabb és átláthatóbb volt az egyes csoportba tartozó személyek véleményének megegyezése vagy esetleges eltérése az adott témával kapcsolatosan.

4. EREDMÉNYEK

4.1. A KVALITATÍV KUTATÁS SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK

A következőkben szeretném röviden összefoglalni és bemutatni a mélyinterjúk készítése során kapott eredményeket. Az interjú alanyoktól kapott válaszokat igyekeztem minél pontosabban átadni, néhány helyen idézőjel segítségével pontosan a kapott választ írtam le, hiszen a megfogalmazás mikéntje is lényegét hordozott magában.

4.1.1. A CSÍKSZENTKIRÁLYI POLGÁRMESTERREL KÉSZÍTETT MÉLYINTERJÚ

Az első interjúmat a csíkszentkirályi polgármesterrel, Sz. E.-vel készítettem el. Az interjúhoz szükséges kérdéseket előre lejegyeztem, majd ezt követően telefonon keresztül kértem időpontot hozzá. Az interjú kezdetén elmondtam a fontosabb tudnivalókat és ismertettem a dolgozatom témáját.

Sz. E. úr több mint 10 éve a falu polgármestere, így sok mindent megtapasztalt, ismeri a falut, tudja merre tart a község fejlődése. Biztos voltam benne, hogy ő megfelelő interjúalany, tapasztalatokon alapuló válaszokkal és véleményekkel tud nekem szolgálni.

Több esetben is érdekes válaszokat kaptam tőle, amelyek nem egyeztek meg a többi mélyinterjú és kutatás során kapott válaszokkal. Ez nem volt meglepő, hiszen minden kapott válasz a személyes véleményeken alapszik, nem pedig számszerű adatforrásokon.

A polgármester úr véleménye a külföldi vendégmunkáról igen konkrét, szerinte, aki gyorsan, rövid időn belül szeretne meggazdagodni, annak más választása sajnos nincs. Hozzátette, hogy ez egy pozitív lehetőség és az tény, hogy külföldön nagyobbak a fizetések, mint itthon, viszont többet is kell dolgozni érte, és vannak hátrányai is. Elmondása szerint ez egy kedvező dolog lehet, több olyan községbeli fiatal ismer, akik jó példaként szolgálnak erre, hiszen pár év külföldi vendégmunka után haza jöttek és önerőből házat építettek. Kiemelte, hogy számára, mint polgármester az a legfontosabb, hogy haza jöttek, visszatértek a szülőfalujukba.

Tapasztalatai alapján azt állította, hogy a községből kivándorlók átlagos száma jelen pillanatban stagnál. Ezt meglepettséggel fogadtam, ezért magyarázta a választát: igaz, hogy többnyire a fiatalok körében nő a kivándorlók száma, de a közép- és időskorú kivándorolt személyek közül egyre többen térnek haza végleg, ezzel egyensúlyozva az átlagot. Folyamatosan cserélődnek a faluból származó külföldi vendégmunkások csoportjának tagjai. Itt azokról van szó, akik hosszabb ideig, akár évekig vállalnak külföldön munkát, viszont sokan vannak, akik csak pár hónap erejéig, szezonmunkákra vándorolnak ki az év egy bizonyos időszakában. Őket két csoportra oszthatjuk, az elsőbe azok tartoznak, akik többnyire nyáron vagy/és ősszel indulnak útnak mezőgazdasági munkákat végezni, és ezen személyek legnagyobb része a falu roma kisebbségéből származik. A második csoportba többnyire az építkezésben dolgozó állampolgárok és vállalkozók tartoznak, akiknek a téli időszakban nincs megfelelő mennyiségű munkalehetőségük itthon, ezért januártól tavaszig külföldi vendégmunkát vállalnak a megélhetés biztosítása érdekében.

A falu vezetője határozottan úgy véli, hogy a külföldi vendégmunka vállalás a fiatalokra jellemzőbb, viszont akad példa arra is, hogy középkorúként kezdik el.

A kivándorlás okaiként a következőket jelölte meg: nagyobb fizetés, házépítés/vásárlás, személyautó vásárlás és fejlődési lehetőség. Úgy gondolja mindezeket rövidebb idő alatt el tudják érni a kivándorlás segítségével és tapasztalatai alapján sikerül is ezeket megvalósítani.” Aki tényleg azért megy ki, hogy dolgozzon, van benne akaraterő és tenni akarás, annak sikerül.” De sajnos több olyan esetet is ismer, amikor az illető több ideig tartózkodott kint és a végén mégis a család és a barátok kellett anyagilag kisegítsék, hogy haza tudjon térni. Számomra érdekes volt, hogy az okok közé nem sorolta fel a saját vállalkozás indítását, ezért külön rákérdeztem, de véleménye szerint ez nem jellemző.

Továbbiakban azt vizsgáltuk meg, hogy a település fejlődésére milyen hatással van a külföldi vendégmunka, valamint a lakosság mindennapjaira? Befolyásolja-e mindezeket, milyen előnyöket nyújt? Úgy érzi a haza hozott jövedelmekből, az adott lehetőségekhez mérten, nem igazán támogatják a falut. Persze van pár kivétel, akik adományok formájában támogatják a község sportegyesületeit, fúvószenekarát és néhány civil szervezetet, egyesületet, de ezek száma elenyésző. Akkor felmerül a kérdés, hogy mégis milyen haszna van Csíkszentkirályra nézve a külföldi vendégmunkának? Elsősorban, ha valaki a haza hozott jövedelemből házat épít vagy felújít, esetleg megalapozottabb, komolyabb szakmai ismerettel tér haza, akkor mindezek által mindenképp hozzájárul a falu fejlődéséhez, fejlesztéséhez.

Viszont, ha anyagi szempontból nézzük, akkor csak az adók szintjén érezhető, hiszen, ha vásárol egy autót, házat épít vagy esetleg saját vállalkozást indít valaki, akkor mindezek után az eddiginél nagyobb adót fog kellene fizetni. Nem utolsó sorban megemlíthetjük azt is, hogy a külföldön megszerzett tapasztalatokkal és szakmai ismeretekkel, magasabb szintű szolgáltatásokat tud nyújtani a lakosságnak. Mindezeket természetesen csak akkor, ha „itt maradnak”, ezt fontosnak találta kiemelni a polgármester úr.

A következőkben a külföldi végleges letelepedésről volt szó. Az a tapasztalata ezzel kapcsolatosan, hogy többnyire a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében fordul elő, akik külföldön házat építenek vagy vásárolnak, letelepednek és majd esetleg csupán a nyugdíjas éveikre térnek haza. Viszont többségben vannak azok, akik a külföldi vendégmunka vállalásakor nem rendelkeznek felsőbbfokú végzettséggel, ők többnyire 5-6 évig külföldön dolgoznak, majd haza térnek és itthon alakítják ki a további életüket.

A falu vezetőjétől arra szerettem volna választ kapni, hogy szerinte a vezetőség mivel tudná a külföldi vendégmunkások számát csökkenteni, milyen segítséget tudna nyújtani a fiatalok számára? Így nyilatkozott: „- Ez nehéz kérdés, hiszen a községnek nincs község területe. Számos alkalommal gondoltunk arra, hogy területeket ajánlunk fel, erről a megyei vezetőséggel is már többször egyeztettünk, hogy kellene az infrastruktúrát bővíteni, minél több vállalkozót, beruházót a környékre vonzani. Mivel területeket nem tudunk fel ajánlani, ezért inkább abban tudnánk segíteni, hogy közművesítsen minél több olyan utat, új falurészeket hozva létre, ahol vonzóbb lenne területet vásárolni és/vagy lakást építeni, esetleg vállalkozást indítani a fiatalok számára. Ez által megkönnyítve már a kezdeti munkálatokat is.”

Az interjút azzal a kérdéssel zártam, hogy szerinte a kivándorlók magas száma csökkenhet-e a jövőben, ha a mostani gazdasági és politikai válságok mérséklődnek. Szerinte ha olyan mértékben nő az emberek fizetése, hogy megéri itthon maradni, könnyebben meg tudnak élni belőle itthon, az

alapvető életszínvonalat meg tudják teremteni, akkor igen, ellenkező esetben nem hiszi. Tapasztalatai alapján ez több tényezőtől is függ, hiszen mindenkinek más az elvárt életszínvonal és a megkeresni kívánt jövedelem.

Az interjú után szerettem volna pontosabb statisztikai adatokat kérni a polgármesteri hivatal dolgozóitól a témával kapcsolatosan, viszont ilyen nem áll a rendelkezésükre, nincsenek ilyen adatgyűjtemények. Azonban ők is próbáltak a segítségemre lenni és a több éves tapasztalataikat, észrevételeiket megosztották velem: a tudomásukban szereplő külföldi munkavállalók nagy része a roma kisebbségből származik, ők többnyire nyáron, 3-4 hónapra vállalnak különböző mezőgazdasági szezonmunkát. A legjellemzőbb külföldi vendégmunkák, amelyeket a község lakosai vállalnak: kamion sofőrség, építkezés, nyáron a mezőgazdaság, valamint ősszel és télen a karácsonyfa vágás.

A következőkben olyan személyekkel készült interjúk párban történő bemutatása következik, akiknek van már tapasztalatuk a külföldi vendégmunka vállalásban, de eltérő véleménnyel és tapasztalatokkal rendelkeznek.

4.1.2. VÉGLEG HAZAKÖLTÖZÖTT SZEMÉLYEKKE KÉSZÍTETT INTERJÚ

A kvalitatív kutatásom következő interjúit két olyan személlyel készítettem, akik dolgoztak külföldön vendégmunkásként, de soha nem szeretnének visszatérni külföldre. Mindkét interjút személyesen készítettem el. Tudni kell az interjúalanyokról, hogy mindketten a húszas éveiket töltik, mindketten Franciaországban dolgoztak, viszont nem ugyanazon időszakban. A névtelenséget szerették volna megtartani, ezért csak úgy beszélek róluk, mint első, illetve második interjúalany.

Az első alany a COVID 19 világjárvány ideje alatt dolgozott közel egy évet külföldön, kisebb nagyobb pihenőszabadságokkal megszakítva mezőgazdaságban, pontosabban egy osztriga farmon. Ő a párjával utazott ki és együtt dolgoztak ott. Egy fiatal nőről van szó, aki a tanulmányai befejezése után pár hónapot dolgozott itthon, majd a kivándorlás mellett döntött anyagi okok miatt. Soha nem dolgozott a tanult szakmájában, sem a kiutazás előtt, alatt vagy utána, mivel a kapott diplomájával nem talált olyan munkahelyet, ahol meg lett volna becsülve. A párja már többször is dolgozott vendégmunkásként több országban is, viszont a hölgynek ez volt az első alkalom. Mivel egy közvetítő iroda segítségével kerestek külföldön olyan vendégmunkát, ahova párként mehetnek, ezért nem volt más választásuk, csak a mezőgazdaság. Véleménye szerint igaz, hogy fizikai munkáról volt szó, de nem volt megterhelő még nőként sem, sokkal korszerűbb berendezésekkel és technikával dolgoznak külföldön, többnyire gépesítve van minden munkafolyamat.

A második alany egy olyan húszas évei végén levő férfi, aki nem fejezte be a tanulmányait, nem rendelkezik szakmai diplomával, mert nem tartotta lényegesnek az iskolai tanulmányait, helyette inkább dolgozni, pénzt keresni szeretett volna. Ezért itthon, Romániában dolgozott pár évig építkezésben. A férfi több alkalommal is belevágott a külföldi vendégmunkába. Első alkalommal Magyarországra vándorolt ki, ott dolgozott közel két évet, mindvégig gyári munkákat végzett egy közvetítő iroda alkalmazottjaként és munkásszállókon lakott. Elmondása szerint, akkor az könnyű munkának számított, olyan fiatalként viszonylag könnyű pénzkeresési lehetőség volt, ugyanakkor

lehetősége volt kiszakadni az itthoni folytonos “felügyeletből”. Számos új barátot szerzett, új környezetet, életstílust, életfelfogást ismert meg. Viszont ez a munka az anyagi fejlődésben nem segített, így a hazaköltözés mellett döntött. A következő pár évben építkezésben dolgozott itthon, de kezdtek nagyobb, komolyabb céljai lenni, amihez több pénzre volt szüksége. Ekkor újra a külföldi vendégmunka vállalása mellett döntött, egy új közvetítő iroda segítségét kérte és kiutazott Franciaországba. Itt több mint 3 évet dolgozott többnyire építkezésben, majd a világjárvány megjelenésekor haza kellett utaznia a munkahelyek ideiglenes bezárása miatt. Ezt követően már nem tért vissza többet és folytatta a tevékenységét itthon, továbbra is építkezésben dolgozik.

Az interjúk során megtudtam, hogy mindkét esetben legfőképpen a nagyobb jövedelem szerzés érdekében döntöttek a külföldi vendégmunka mellett. Ennek segítségével szerettek volna jobb életszínvonalat megteremteni maguk és a családjuk számára, lakást építeni és autót vásárolni. Viszont kiderült, hogy sajnos egyiküknek sem sikerült ezeket az elvárt célokat teljesíteni. Viszont mindkét esetben megtudtak valósítani kisebb dolgokat és sikerült némi tartalékot gyűjteni a kinn tartózkodás alatt, amely biztosabb anyagi helyzetet nyújtott számukra a hazaköltözés után. Mindketten egy közvetítő iroda által vándoroltak ki, ők segítettek a munkahely megtalálásában, viszont a kapott szolgáltatással nem egyforma mértékben voltak megelégedve. Az első alany, aki párjával együtt vándorolt ki, pozitív véleménnyel rendelkezik, megfelelő szállást kaptak, a munkakörülmények az elmondottaknak megfelelőek voltak és a kirendelt közvetítő mindenben a rendelkezésükre állt. Ezzel szemben a férfinak rosszabb emlékei vannak, ő több barátjával indult útnak. Számukra már nem minden esetben biztosítottak megfelelő szállást, sokat kellett költözniük, ahol többnyire nem voltak megfelelőek a körülmények. Többször is megtörtént, hogy napokig nem volt munkalehetőség és a kénytelen hazautazás fenyegette. A kirendelt közvetítők sem álltak mindig a rendelkezésükre. A munkahelyi körülmények is az elvártnál rosszabbak voltak, munkaruhát saját költségéből egyénileg kellett megoldani, néha rossz időjárásban is kellett dolgozni, több esetben is kellett túlórázni és soha nem biztosították számukra az étkezést. Tehát úgy érezte, hogy az itthon elmondottak nem fedték a kinti valóságot.

A kapott jövedelemmel kapcsolatos kérdésekre hasonló választ kaptam mindkét esetben. Úgy gondolták, hogy a romániai lehetőségekhez viszonyítva jóval nagyobb jövedelemre tettek szert, de lehetett volna nagyobb is még, főleg az ottani árakhoz képest. Viszont, ha felelősségteljesen gazdálkodtak, akkor lehetett spórolni belőle.

A beilleszkedéssel kapcsolatban elmondták, hogy előre voltak nehézségek, de viszonylag könnyen zajlott a társadalomba való beilleszkedésük.

Arra a kérdésre, hogy: „Volt olyan időszak amikor a végleges letelepedésen gondolkodott külföldön?” újból eltérő választ kaptam. Az első interjúalany azt mondta, hogy bár nagyon megtetszett az ottani élet, soha nem gondolkodtak ezen a párjával. Ennek nagyon egyszerű az oka: a honvágy, a család és a barátoktól való távol lét számukra elképzelhetetlen. Ezzel szemben a feltett kérdésekre a férfi azt nyilatkozta, hogy igen, mindkét országban gondolkodott a végleges letelepedésen és a családalapításon. Viszont hasonlóan az előző esethez, ő is hamar rájött, hogy a honvágy és a szeretteitől való távolság ezt megakadályozza.

Mindketten kedvező emlékekkel rendelkeznek és azon véleményen vannak, hogy a külföldön töltött időszak alatt sokat fejlődött pozitív irányba a személyiségük, világszemléletük, a dolgokhoz

való hozzáállásuk, valamint szakmai tudásuk egyaránt. Rengeteg új tapasztalattal tértek haza, amelyeket itthon fel tudtak használni a mindennapokban és a munkahelyen is.

A külföldre való visszatérésre mindketten abban az esetben látnak esélyt, ha már végképp nem tudják az itthoni jövedelemből megteremteni a megfelelő életszínvonalat vagy ha olyan feltételek lennének külföldön, amelyek az eddigieknél jóval kedvezőbbek. Ennek ellenére azonban mindketten segítenének és támogatnák azokat az ismerőseiket, akik most gondolkodnak a külföldi vendégmunka vállaláson. Fontosnak találják, hogy mindenki a saját bőrén tapasztalja meg ennek az előnyeit és a hátrányait egyaránt.

4.1.3. VÉGLEG LETELEPEDETT SZEMÉLYEKSEL KÉSZÍTETT INTERJÚ

A következő két interjút olyan személyekkel készítettem, akik a végleges letelepedés mellett döntöttek. Mivel ők jelenleg nem élnek itthon, így velük online formában végeztem el a felmérést. Hasonlóan az előzőekhez, itt is két fiatal interjúalanyt választottam, akik névtelenek szerettek volna maradni. Mindketten csíkszentkirályi születésűek és jelenleg Magyarországon élnek, viszont a kivándorlás körülményei és előzményei merőben eltérnek egymástól a két esetben.

Az első alanyom egy férfi, aki a tanulmányait nem itt végezte, viszonylag elég fiatalon elkerült Csík környékéről és csak vakációkban majd szabadságolni járt haza. Iskolai tanulmányai alatt többször lehetősége volt külföldre utazni és szezonális vendégmunkákat végezni. A tanulmányai elvégzése után határozottan tudta mi az, amivel foglalkozni szeretne és ezt mihamarabb meg is valósította. Az iskola után rövid időre haza tért Csíkszentkirályra és építkezésben dolgozott, amíg lehetőséget nem talált a külföldi vendégmunkára. Nem szeretne volna közvetítő iroda segítségét igénybe venni, inkább önerőből utazott ki. Több mint egy évig dolgozott Németországban, különböző segédmunkásként, amíg a szükséges összeget össze tudta gyűjteni. Majd ezután Magyarországra költözött, hiszen itt volt az a képzés, amely számára ideális volt. A kiutazásban, a munkahely találásban és a letelepedésben a család és a közeli ismerősök segítettek. Amíg a tanfolyamot elvégezte, különböző munkahelyeken dolgozott a tanulás mellett, hogy eltudja magát tartani. Majd, amikor munkába állt az általa választott szakmában, akkor csak arra összpontosított és csak ott dolgozott továbbra. Folyamatosan fejleszti magát, kialakította ott a kapcsolatait és az életét. Éppen ezért nincs szándékában haza térni.

A második alany egy nő, aki jelenleg a húszas évei közepén jár. Amit róla tudunk, hogy az iskolai tanulmányai befejezése után azonnal munkába állt Romániában, több helyen dolgozott, viszont nem találta meg a számára megfelelőt. Két év után úgy döntött követi párját külföldre, Magyarországra és megpróbálja ott elérni a céljait. Az ő esetében az is közre játszott a külföldre való távozásban, hogy el szeretett volna menekülni az otthoni, családi helyzettől. A kiutazásban, munkahely keresésben és a letelepedésben a párja, valamint az ő ismerősei segítettek. Szinte azonnal munkába állt, de tudta nem ezt akarja csinálni egész életében, ezért keresett egy olyan munkahelyet, amelyet szívesen végezne, kipróbálta magát benne, majd munka mellett elvégezte az ehhez szükséges tanulmányokat. A beszámolója alapján úgy gondolom elégedett az életével, ő is megtalálta a helyét a világban és hasonlóan az első alanyhoz, nincs szándékában haza térni.

A külföldi vendégmunkát mindketten az anyagi és szakmai fejlődés érdekében kezdték el, továbbá mindkét esetben fontos volt az anyagi függetlenség elérése, a stabilitás kialakítása, valamint a

későbbi magasabb életszínvonal megteremtése. Az első alany számára nélkülözhetetlen a külföldi vendégmunka ahhoz, hogy a mostani szakmájához szükséges tanulmányokat el tudja végezni, pontosabban azért, mert csak ott volt elérhető a képzés, másrészt szüksége volt egy nagyobb bevételre ahhoz, hogy a munkájához szükséges engedélyeket, berendezéseket, alapanyagokat és gépeket be tudja szerezni. Ezek mellett a női alany, további célokat jegyzett meg, mint például: új életszemlélet megismerése, tapasztalat gyűjtés, új dolgok megtapasztalása és az utazás.

Mindkettőjüket a közeli barátok és ismerősök támogatták a kivándorlásban, a beilleszkedésben és tőlük kapták a legtöbb információt, tanácsot ezzel kapcsolatosan. A kettes számú interjúalany azt is elárulta, hogy neki sokkal könnyebb dolga volt, hiszen a párja már ott élt több éve. Ezzel szemben a férfi minden kivándorlás esetén egyedül indult útnak.

Amikor arra kérdeztem rá, hogy mik voltak az okai a végleges letelepedésnek, akkor részben eltérő válaszokat kaptam, de néhány pontban egyeztek.

Első esetben a szakmai fejlődést és az eddiginél magasabb életszínvonal, jobb anyagi helyzet megteremtését jelölte meg a férfi, ettől eltérően, a nő, az emberi érzésekre, magatartásra, életszemléletre helyezte a hangsúlyt az anyagiak helyett és szerinte az élethez való jobb hozzáállás, kedvezőbb minőségi életszínvonal és az önállóság elérése voltak a fő célok. Természetesen számára is fontos volt a megfelelő munkahely megtalálása és a magasabb jövedelem elérése.

Azonban abban mindketten egyetértettek, hogy a végleges letelepedésnek a sok pozitív hozadék mellett, számos hátránya is van. Egyhangúan negatívumként emelték ki a következőket: a honvágyat, annak elfogadását, hogy vannak/lesznek olyan események, amelyekből kimaradnak, a család és barátok hiányát, illetve a rengeteg stresszes helyzetet és szervezkedést, amivel egy hazalátogatás jár.

Mindezek ellenére továbbra is meggyőződésük, hogy jól döntöttek és arra biztatnak másokat is, hogy ha jó lehetőségük akad, próbálják ki a külföldi munkát is. Ők szívesen segítenek ebben bárkinek, akár még a végleges letelepedésben is, ha arra kerülne sor.

Mint tudjuk, jelen pillanatban mindketten Magyarország területén élnek, ezért viszonylag könnyebb számukra a hazaút megtétele, mint azoknak a társaiknak, akik a távolabbi nyugaton dolgoznak, azonban mégsem látogatnak haza túl gyakran. Átlagosan évi 3-4 alkalommal utaznak haza, egy esetben töltenek hosszabb időt itthon, a karácsonyi ünnepek ideje alatt. A többi szabadságolás pár napos, maximum egy hét és többnyire bizonyos indoka van a hazautazásnak, ami miatt jönnek, mint például különböző események, ünnepek vagy hivatalos ügyintéзések.

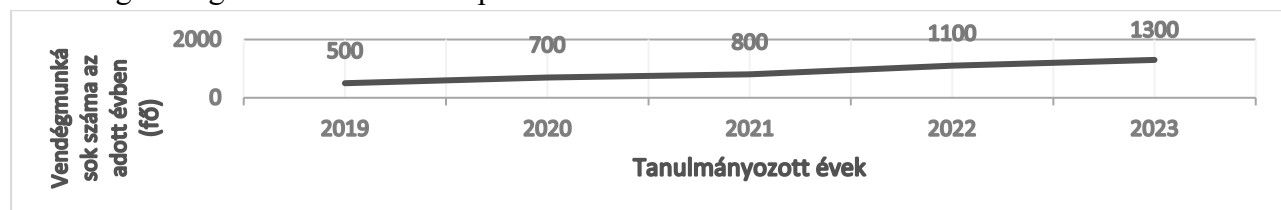
A továbbiakban rákérdeztem arra, hogy annak ellenére, hogy nem itthon élnek, támogatják szülőfalujukat, családjukat? Erre is hasonló választ kaptam, ugyanis azt nyilatkozták mindketten, hogy Csíkszentkirályt, mint települést nem támogatják semmilyen formában, de az itthon élő családjuk számára igyekeznek a lehetőségeikhez mérten anyagi támogatást küldeni. Ez a válasz alátámasztja a polgármester úr egyik állítását, hogy a kivándoroltak nagytöbbségétől semmilyen támogatást nem kap a település.

A későbbi hazatérésről is kérdeztem őket, amelyről eltérően vélekedtek. A nő határozottan azt állította, hogy majd a nyugdíjas éveire haza szeretne költözni, de semminek a lehetőségét nem zárja ki. A férfi már nem volt ennyire határozott, úgy érzi még túl korai erről beszélni és ezen gondolkodni.

Végül pedig szerettem volna megtudni tőlük, hogy mik azok a változások, amelyek bekövetkezése esetén hajlandóak lennének haza költözni? Az első interjúalanyom nagyon konkrét választ adott: szerinte mindennek teljesen meg kellene változnia Romániában ahhoz, hogy ő ezen egyáltalán elgondolkodjon. A második interjúalany szerint elsősorban fejlődésre van szükség minden téren, az ország vezetésének sok mindenre nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie, mint például: infrastruktúra fejlesztése, egészségügyi rendszer korszerűsítése és bővítése, valamint az eddiginél jobb, kedvezőbb kilátásokat kellene biztosítani a lakosság számára.

4.1.4. KÖZVETÍTŐ IRODA ALKALMAZOTTJÁVAL KÉSZÍTETT INTERJÚ

A legutolsó, de talán az egyik legjelentősebb mélyinterjút egy csíkszeredai, nevét nem vállaló külföldi vendégmunkásokat toborzó iroda alkalmazottjával készítettem. Megtaláltam ezt a közvetítői irodát, és szerencsémre nagyon segítőkészek voltak, a dolgozatom témájának ismertetése után felajánlották, hogy ők majd adnak számomra interjút. Előre megbeszélt időpontban és helyen találkoztam az iroda egyik alkalmazottjával, aki kérte, hogy az iroda és saját nevét ne tüntessem fel a dolgozatomban. A következőket mesélte az irodáról: 2002-ben nyílt meg a közvetítő iroda, amely jelenleg több mint 1600 romániai személynek biztosít munkahelyet külföldön, viszont ez a szám folyamatosan emelkedik, hiszen a munkakereslet nő, főleg a vírushelyzet megszűnése után. A következő ábrán láthatjuk, hogy milyen gyorsan fejlődött és terjeszkedett az iroda az elmúlt pár év során. 2022-ben indult el meredeken a megfigyelhető növekedés és számukra is meglepő módon, most 2023 első hónapjában, eddig még nem látott újabb növekedés hullám történt, 1100 főről 1600 főre nőttek. Hetente akár 30-40 embert küldenek ki, ez a szám igen magas az előzőekhez képest.

8. ábra: Az iroda által kiutazott romániai, külföldi vendégmunkások számának alakulása az évek során

(Saját szerkesztés az iroda által nyújtott adatok alapján)

A fenti adatok teljes Románia területére vonatkoznak, sajnos a helyi, csíkszeredai irodára vonatkozó pontos létszám adatokkal nem tudott szolgálni. Három romániai városban van irodájuk, ahol vendégmunkásokat alkalmaznak: Nagyvárad, Marosvásárhely és Csíkszereda. A csíkszeredai irodáját 2019-ben nyitotta meg, amely jelenleg a legnagyobb forgalommal rendelkezik. Nemrég a vállalatot felvásárolta egy nagyobb, hasonlóan közvetítéssel foglalkozó vállalat, a Group Traingle, így jelenleg leányvállalatként működik. Az interjú során közel 30 kérdést tettem fel számára. Véleménye szerint az elmúlt időszakban meredeken növekedett a külföldi vendégmunkát vállalók száma a környéken. A többi, romániai irodáink adataival összehasonlítva, sokkal többen szeretnének és dolgoznak is külföldön Csík környékéről, mint a többi, romániai térségből. Kijelenthetjük, hogy a legnagyobb számban innen, Hargita megyéből vándorolnak ki, az ők segítségükkel. A kivándorlás szerinte is többnyire a fiatalabb korosztályra, a 20-30 évesekre

jellemzőbb leginkább, ebből a csoportból vállalnak a legtöbben külföldi vendégmunkát az iroda közreműködése által, de átlagosan a romániai lakosságból is. Viszont a cég ennél nagyobb csoporttal dolgozik, a 20-50 korosztállyal, nekik is tud segítséget nyújtani. A cég klienseink legnagyobb része, kb. 80-85%-a férfi, hiszen leginkább számukra tudnak munkákat biztosítani. Vannak nők is, ők azonban csupán páros munkákra tudnak jelentkezni.

A következő kérdésem az volt, hogy mi a tapasztalat, a kivándorlás tervezésekor mindenki rendelkezik bizonyos célokkal? Válasza pedig: „Nem mindenki osztja meg ezt az információt velünk, de az esetek többségében hosszú távú célokat említenek meg, mint például: lakásépítés, vásárlás, terület vásárlás, saját vállalkozás indítása itthon.” Azonban azt is elárulta, hogy az egyéni vállalkozás megnyitása nem túl gyakori, az esetek 20%-ában említik meg, de még kevesebben vannak azok, akik tényleg komolyan gondolják és meg is valósítják ezt.

Az iroda és a leendő kliensek közötti kapcsolat felvevés telefonon, illetve személyesen történik. „Többnyire ők keresnek meg minket.” Baráti, családi, ismerősi beszélgetések során, valamint az internetes hirdetéseink segítségével szereznek tudomást a cégről. Nagyon gyakran van túljelentkezés, egy meghirdetett munkára akár 40-50 ember is jelentkezik egyszerre. Nem mindenkinek tudunk azonnal munkát nyújtani, néha szükség van egy kis időre, de mindenkinek munkalehetőséget adunk, amilyen gyorsan csak lehet.

Arra a kérdésemre, hogy: Melyek a legfontosabb indokok, amely miatt az önök segítségét kérik és nem saját erőből kezdik el?, a következőket tudta megemlíteni: Teljes mértékben és hivatalosan intézik az adminisztratív, papír munkát, biztonságos, van biztos munkahely és ingyenes szállás lehetőség (amely nem munkásszálló, hanem rendes családi lakások) már az induláskor. Továbbá a legtöbb munkahelyen az étkezést is biztosítják. A másik nagy előnyük, hogy a többi irodával szemben ők nem kérnek előre pénzt a szolgáltatásaikért, és már a második ledolgozott héten tudnak előleget fizetni nekik. Ugyanakkor legelső kiutazásban anyagi támogatást nyújtanak, hiszen az ők elvárásuk, hogy csapatonként legalább egy személyautó rendelkezésre álljon, amelyet ki kell juttatni külföldre.

A harmadik dolog pedig, hogy biztos, megbízható munkát tudunk adni számukra, hiszen köztudott, hogy nekik nem a mennyiség, hanem a minőség a fontos. Tehát nem az a célunk, hogy minél több munkaerőt szállítsunk ki, hanem megfelelő szakképzettséggel rendelkező munkásokat biztosítsunk a külföldi cégeknek, akikkel együtt dolgozunk. Ami még nagy segítséget jelent a munkavállalók számára, hogy az esetleges külföldön használt nyelv nem ismerete sem jelent problémát, hiszen tolmácsaik is vannak. Továbbá, ha az anyagiakat nézzük, akkor az iroda további juttatásokat is ad: az első 300 ledolgozott óra után plusz jutalékban részesítenek mindenkit, mint egyfajta bónusz, valamint minden év végén bónusz pénzeket és juttatásokat adnak a ledolgozott órák arányában. „Ami még egyedülálló módon a mi irodánkra jellemző, hogy ingyenes rendezvényeket szervezünk évente itthon, ahova minden munkásunkat meghívjuk, ingyenes fogyasztást biztosítunk, új információkat osztunk meg velük. Ezeket az eseményeket nagyon szeretik, hiszen jó a hangulat, ilyenkor sokat beszélgetünk velük, meghallgatjuk az esetleges el nem mondott problémáikat, sérelmeiket és ezeket mihamarabb orvosolni próbáljuk.”

Ezek után áttértem az iparágakra, amelyekben jelenleg az iroda munkát tud ajánlani. Erre a következőket sorolta fel: építkezés, gyári munka, mezőgazdaság, logisztika, gyártásipar pl.

vasöntő. Elsőként az érdekelt, hogy: az embereknek vannak elképzeléseik, elvárásaik, hogy milyen iparágban szeretnének dolgozni? Mint kiderült már a közös munka kezdetén letisztázzák a leendő munkaerővel, hogy milyen szakmai tapasztalatai, ismeretei vannak és ezek alapján próbálnak olyan munkalehetőséget találni számukra, amelyet megfelelően el tudnak végezni. A legtöbben az építőiparban szeretnének dolgozni. Kőművesként és szigetelőként dolgoznak a legtöbben, viszont a legkedveltebb és leggyakrabban vállalt munkahelyek a külső homlokzat szigetelés, valamint külső lemez burkoló, mert ezekhez nem kell szakismeret, szakdiploma és viszonylag magasabbak a bérek. Kíváncsi voltam arra, hogy milyen képzettségi szinttel rendelkező emberek választják a külföldi vendégmunkát? Gyakran jelennek meg diplomások is, hogy a tanultakat külföldön kamatoztassák? Tudnak számukra munkahelyeket biztosítani? Az interjúalany elmondása szerint, az irodában gyakran jelennek meg felsőbb fokú végzettséggel rendelkező személyek, külföldi munkalehetőség után érdeklődve, viszont számukra nem tudnak olyan munkahelyet ajánlani, ahol fel tudnák használni a tanulmányaikat. A legtöbb, felsőfokú végzettséggel rendelkező munkást a gyári munkába helyezik el, náluk nem annyira jellemző a nehezebb, fizikai munka végzés, többnyire nem is rendelkeznek megfelelő szakismeretekkel, amely ezekhez szükséges. Amit összegzésként a tapasztalatok alapján kijelenthetünk, hogy többnyire szakképzetlen vagy iskolai szakdiplomával rendelkező személyek szeretnének külföldön dolgozni.

A következő témánk egy igen megosztó és kényes téma volt, a megszerezhető jövedelmek, vagyis a fizetés. Teljes mértékben intézik és fizetik a társadalombiztosítást, fizetve van minden kötelező járulék és adó. Ami fontos, hogy Romániában ki kell jelentkezzen az illető a kettős adózás elkerülése érdekében. Mindezek mellett EU-s biztosítási kártyát kap minden vendégmunkás, valamint különböző prémium kiegészítő biztosításokat is kötnek mindenkinek, ami 100%-ban biztosítást jelent egy esetleges baj esetén.

Azt kérdeztem az iroda képviselőjétől, hogy: "A fizetések szempontjából vannak elvárások? Az esetek többségében meg vannak elégedve a kapott jövedelmekkel?", amire a következő frappáns választ kaptam: „Az emberi természetből adódóan mindenkinek a többre több kellene.” Viccet félre téve, tapasztalatai alapján igen, meg vannak elégedve, náluk az órabérek nettó 10-12.5 euró között mozognak. Azt is vizsgáltuk, hogy az adott, külföldi feltételekkel a munkavállalók mennyire vannak megelégedve. Véleménye alapján, meg vannak elégedve, a legtöbb esetben kellemes csalódás éri őket.

A munkavállalók nagy többsége minimum egy évet ledolgozik külföldön, de többnyire 5-6 évig tartózkodnak kint. Átlagosan egyszerre 3-4 hónapnyi időt töltenek kint, majd haza utaznak egy kis szabadságra. Körülbelül egy évben három alkalommal látogatnak haza, jellemzően Húsvét környékén, majd a nyár folyamán és végül a téli ünnepekre, Karácsonykor.

Az interjú végéhez közeledve azt vizsgáltuk, hogy a külföldi vendégmunkát vállaló személyek mennyire tudnak „beolvadni”, beilleszkedni a kinti társadalomba. Tapasztalatai szerint a romániai (többnyire székely) emberek számára nehezebben zajlik a beilleszkedés és több időt vesz igénybe, mint a más nemzetiségű társaiknak, ez székely felfogásból, jellemből és akaratosságból adódhat.

A kint töltött idő során a munkavállaló gazdagodhat világszemlélettel, szakmai fejlődéssel, idegen nyelv elsajátítással. Hogy ezeket a hazaköltözést követően, fel tudják-e használni itthon, esetleg

tudják-e értékesíteni? A beszélgetés során arra a következtetésre jutottunk, hogy igen, főleg a szakmai tapasztalatokat és az ismereteket.

4.1.5. ÖSSZEFOGLALÓ

A mélyinterjú készítése számomra nagyon érdekes feladat volt, megtapasztaltam, hogy sok esetben nem egyezett a véleményem az alanyokkal, esetleg pont, hogy egyet értettünk, viszont olyan eset is volt, amikor megtudtak győzni a nézeteikről, a rendelkezésükre álló tapasztalataik alapján.

Az első interjú beszámolójában már az elején említettem, hogy sok esetben eltérő választ kaptam, mint amire számítottam. Véleményem szerint még mindig lehetséges a külföldi vendégmunka vállalás nélkül is itthon megélni és családot alapítani. Ugyanakkor az alany szavaiból kiderül, hogy támogatja és jó dolognak találja a külföldi vendégmunkát, viszont szerintem pont az ellenkezőjét kellene támogatnia és a vezetőséggel együtt mindent megtenni annak érdekében, hogy a vándorlás mértékét csökkentsék.

Úgy vélem, hogy a témával kapcsolatos adatokat jobban és pontosabban nyilván kellene tartani, hiszen az sok mindenben segítene és útmutatást, magyarázatot adna néhány társadalmi problémára. Szerintem, akit csupán a pénzkeresés csábít erre az útra, és nem látja a többi lehetőséget, amit ez a helyzet nyújthat, az nagyon nehezen éli meg és rossz véleménnyel van róla, viszont ahogy sejtettem és látom is más emberek példáján keresztül sok mellékes előnnyel is jár a munkamigráció, amit nagyon ritkán használnak ki az emberek.

Úgy gondolom, hogy sok esetben, akár a végleges letelepedésnél is, nem a megélhetés a legfőbb indok, hanem a kalandvágy, a kíváncsiság és a bizonyítási vágy önmaga vagy közeli ismerőse(i) számára.

Az interjúk elkészítése során, a megfogalmazott hipotézisek már beigazolódni/megcáfolódni látszanak. Igaz, hogy minden interjú során azt tapasztaltam, hogy többnyire a fiatalokra jellemző ez az út választása, viszont egyre nagyobb arányban vesznek részt benne a nők is. Másodsorban a vezetőség szerint a településnek sincs nagymértékű haszna ebből a jelenségből, viszont a munkavállalók is többnyire azt mondják, nem igazán támogatják a lakhelyeiket, esetleg indirekt formában. Viszont abban mindenki egyet ért, velem együtt, hogy a külföldi vendégmunka vállalás nagy mértékben hozzájárul az egyén személyiségének változásához, fejlődéséhez.

Ez a vélemény különbség nem probléma, hanem jó dolog, hiszen a dolgozat lényege az, hogy a tapasztalatokon alapuló tényeket közlöm azokkal, akik nem annyira jártasak a témában és ennek hiányában nincs tudomásuk bizonyos dolgokról vagy esetleg rosszul látták mostanig. Viszont azok számára is hasznos, akik részesei ennek, hiszen láthatják, hogy társaik hogyan gondolkodnak, esetleg azt is megismerhetik, hogy a külföldi vendégmunkában nem jártas személyek hogyan látják a helyzetet.

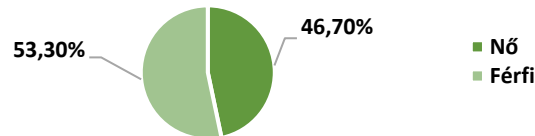
4.2. A KVANTITATÍV KUTATÁSOM SORÁN KAPOTT EREDMÉNYEK

A továbbiakban a kutatásom kérdőív segítségével történő felmérése során kapott eredményeket és összefüggéseket szeretném bemutatni, ábrák és rövid magyarázatok segítségével.

4.2.1. DEMOGRÁFIAI KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK ÖSSZESÍTÉSE

A kvalitatív, empirikus kutatásom során kapott eredmények szemléltetését a demográfiai kérdésekre kapott válaszok bemutatásával kezdeném, annak érdekében, hogy jobban áttekinthető legyen a vizsgált minta összetétele különböző szempontok szerint.

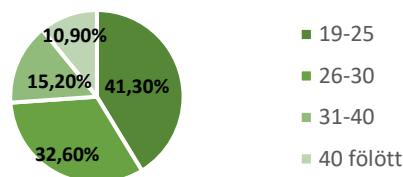
A kérdőív kitöltői közül, 86 személy, vagyis a válaszadók 93,5%-a jelenleg, Csíkszentkirályt jelölte meg romániai lakhelyének, viszont a fennmaradt személyekről tudjuk, hogy onnan származnak, csupán már elköltöztek. Így az összes begyűjtött 92 darab választ feltudtam használni a kutatásom során. A nemi feloszlás szerint a válaszadók 46,7%-a nő volt, míg a többség, 53,3% férfinak vallotta magát.

9. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Abban az esetben, ha a korosztály változója szerint vizsgáljuk a válaszadók csoportját, akkor azt tapasztaljuk, hogy kiemelkedően magas a legfiatalabb korosztály aránya, a válaszadók 41,3%-a tartozik a 19-25 év közötti korosztályba. Továbbá a minta 32,8 százaléka a 26-30 korosztályhoz tartozik és csupán a fennmaradt 26,1% az, aki már betöltötte a 30 életévét. Igyekeztem minden korcsoportot a lehetőségeimhez mérten megszólítani, ezért úgy vélem, hogy a kapott feloszlás nagyrészt fedi a valóságot. Ha nem pontosan ennyi, de közel ilyen mértékű a külföldi vendégmunkások korosztály szerinti összetétele, hiszen a 40 év fölöttiek alig teszik ki a 11%-ot, ellenben a fiatal, 30 év alattiak aránya közel 75%. Itt már beigazolódni látszik az első hipotézisem, miszerint többnyire a fiatalabb korosztályokra jellemző a külföldi vendégmunka vállalása.

10. ábra: A válaszadók korosztály szerinti megoszlása

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Összegezve a fenti két változót, azt láthatjuk, hogy mint nemileg, mint korosztályilag minden lehetséges csoportból arányaiban véve, megfelelő számú válaszadóval rendelkezünk. A válaszadók korosztály szerinti összetétele mindkét nemnél akövetkezőképpen alakult:

2. táblázat: A minta nemek és korosztály szerinti felosztása

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: SPSS)

			Kor				Total
			19-25 év	26-30 év	31-40 év	40 fölött	
Nem:	Férfi	Count	19	19	6	5	49
		% within Kor	50,0%	63,3%	42,9%	50,0%	53,3%
	Nő	Count	19	11	8	5	43
		% within Kor	50,0%	36,7%	57,1%	50,0%	46,7%
Total		Count	38	30	14	10	92
		% within Kor	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

A fenti táblázat az első hipotézisünk vizsgálatában fog majd nagyon fontos szerepet játszani, hiszen azt tudjuk, hogy a fiatalok aránya jóval magasabb, azonban a kapott eredmények ellent mondanak a feltevésünknek, hiszen azt tapasztaltuk, hogy a nők aránya is igen magas a férfiakéval szemben, minden korosztály esetében.

Sajnos a továbbiakban azt tapasztaltuk, hogy a csíki háztartások legnagyobb részéből legalább egy, de nagyon sok esetben többen is dolgoztak/ dolgoznak jelenleg is külföldi vendégmunkásként.

A megkérdezettek közel 85%-a saját tulajdonú ingatlanban lakik, a többi, 14 személy pedig albérletben él és egy kivételével mindenhol van bevezetett víz szolgáltatás. A bérlakások többségében bevan vezetve a gáz is, feltételezzük, hogy ezek többnyire városi tömbházlakások, azonban szomorúan tapasztaltam, hogy a saját tulajdonban levő lakások 46,2%-a még nem rendelkezik vele, pedig a településen már több éve van rá lehetőség, mindenki rácsatlakozhat a falu bármelyik részéről, hiszen a fővezetékek le vannak rakva.

Csupán a válaszadók 11%-a vallotta azt, hogy nem rendelkezik a család saját tulajdonú személyautóval, azonban 42 személy állította azt, hogy több személyautóval is rendelkezik a család. Mivel többnyire vidékiek töltötték ki a kérdőívet, ezért nem is volt meglepő, hogy a válaszadók közül, a 92 személyből, 65 személy vagy a családja rendelkezik megművelhető földterülettel. Ezeken a földeken többnyire a tájra jellemző, burgonyát, gabonát, takarménynövényeket, gabonát, különböző zöldségeket és gyümölcsöket termesztenek. Gyakran nagyobb mennyiségben termesztenek, mint ami a család szükségletét kielégítené, ezért a fennmaradó részt, értékesítés céljából nevelik.

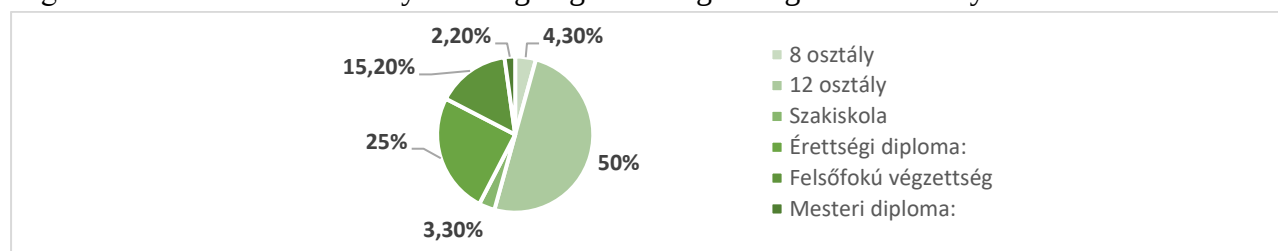
Keresztábra elemzés során azt találtam, hogy szignifikáns kapcsolat van a családtagok száma és a tulajdonban levő személyautók száma között. Csak a kisebb, 2-3 fős háztartások esetében voltak olyanok, akik nem rendelkeznek személyautóval. Hasonlóan csupán egy személyautóval is többnyire a kisebb családok rendelkeznek, maximum 5 fő/háztartás.

Viszont szignifikáns kapcsolatot találtam a következő változók között, hogy saját tulajdonú-e az ingatlan amiben élnek, illetve rendelkezik-e a család megművelhető földterületekkel. Azt tapasztaltuk, hogy a bérlakásban élők nagytöbbsége, 64,3%-a nem rendelkezik földterülettel, viszont ezzel ellentétben, a saját lakásban élők 76,9% igen. A földműveléssel kapcsolatos tapasztalatainkkal ellentétben, a csíki társadalom körében a haszonállalt nevelés és gondozás már nem annyira elterjedt és egyre csökken az állattartó gazdák száma. A válaszadók kevesebb mint fele, csupán 42,4%-a tart haszonállatot jelenleg. Ez az állomány is többnyire a térségre jellemzően

sertésből, szárnyasokból, juhból és szarvasmarhából áll. Néhányan még tartanak nyulakat is elszórtan, de az már nem annyira elterjedt, hiszen sok törődést igényelnek és igen veszélyes, mivel könnyen megbetegednek és elpusztulnak, akár tömegesen.

További keresztábrás elemzés során azt kaptam, hogy a saját lakással rendelkezők esetében is meglepő módon a haszonállat tartók aránya kisebb, 45%, pedig többségben vidéki háztartásokról beszélünk, ahol feltételezhetőleg van hely a lehetőségek kivitelezésére, ezért véleményem szerint jóval nagyobb kellene legyen az arányuk

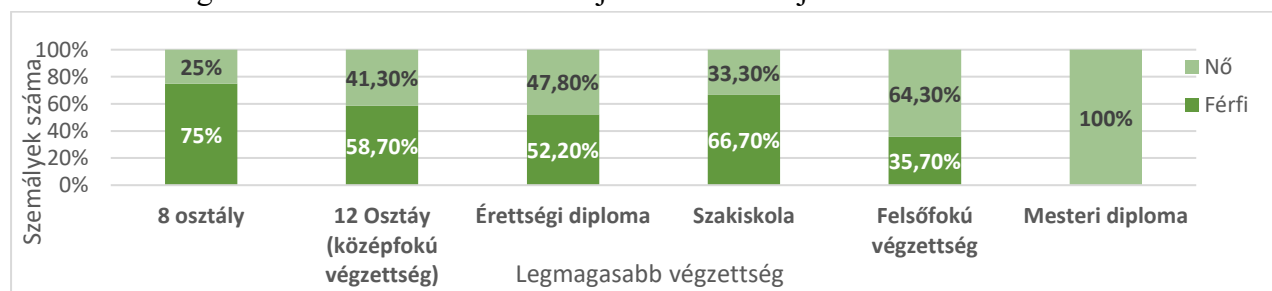
A válaszadóknál pontosan a fele végezte el a 12 osztályt, ezenfelül pontosan további 25% szerezte meg az érettségi diplomát és 3 személy rendelkezik megszerzett szakdiplomával. A felmérésben résztvevők csupán 17,4%-a folytatta a tanulmányait, elvégezve valamilyen felsőfokú végzettséget, esetleg mester képzést. A változón frequencias elemzést végeztem, a 92 főből csak 4 személy nem végezte el a kötelező 10 osztályt és a legmagasabb végzettségük a 8. osztály.

11. ábra: A minta végzettség szerinti megoszlása

. Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A nemi megoszlás a végzettségek alapján a következő ábrán látható és a változókat ismét keresztábrás elemzés alá vetettem. Azt találtam, hogy minél magasabb a szóbanforgó végzettségi szint, annál nagyobb a nők aránya a férfiakéhoz képest az adott csoporton belül. Ez azt jelenti, hogy a férfiak esetében, minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál ritkábban választja a külföldi vendégmunkát. A nők esetében ez teljesen a fordítottja.

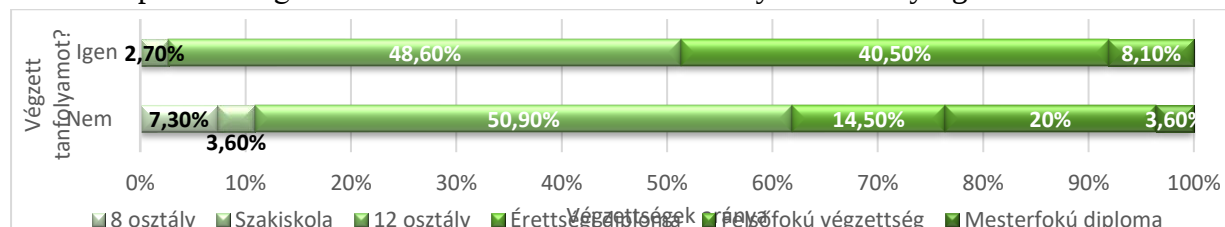

12. ábra: A minta nemek szerinti megoszlása összevetve a végzettségi szinttel.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A továbbiakban azt vizsgáltam, hogy a válaszadók végeztek-e el további tanfolyamokat és ha igen, akkor melyeket? A minta csupán 40,2%-a vagyis 37 személy végzett tanfolyamot. Ők a következőket sorolták fel: ECDL és számítógépes ismeret vizsga, fodrász/borbély képzés, Manikűr tanfolyam, Kozmetika, Massázstanfolyam, Biztonságiőr, Társasházkezelő, Egészségügyi és elsősegély tanfolyamok, Nővédképző, Autó- és Villanszerelő továbbképzések, Gyerekgondozás, különböző nyelvvizsgák, Fafaragás illetve ács tanfolyam, Sofőr iskolák, Mezőgazdaság és állattartással kapcsolatos képzések, valamint építőipari, kőműves képzések.

Találtam kapcsolatot a végzettségi szint, valamint az adott illető a tanfolyam tényleges elvégzése között, habár nem olyan szorosat. A két változó közötti szignifikancia értéke ebben az esetben 0,03 volt. A keresztábla segítségével kapott eredmény a következő ábrán látható. A tanfolyamokat elvégzők közel 90% -a, a 12 osztályt elvégzők ill. érettségi diplomát megszerzők közül kerültek ki. Még a szakiskolások és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők közül voltak néhányan, akik részt vettek ilyen, kiegészítő tanulmányokban. Viszont a csupán 8 osztállyal rendelkezők, valamint a mesteri diplomát megszerzők közül senki nem vett részt ilyen tevékenységben.

13. ábra: A minta a szerinti felosztása, hogy valaki végzett-e valamilyen kiegészítő tanulmányt és a végzettségi szerinti megoszlás

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

4.2.2. KIVÁNDORLÁS ELŐZMÉNYEIVEL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK

Arra a kérdésemre, hogy miért nem helyezkedtek el itthon a tanult szakmában, a leggyakrabban azt a választ kaptam, hogy: elsősorban kevés a munkalehetőség, a munkapiacra, nehéz elhelyezkedni és ha véletlenül találtak is munkalehetőséget akkor kevés volt a fizetés, abból nem tudták volna fenntartani magukat, esetleg családjukat. Mindezek mellett gyakran jelölték meg indokként azt is, hogy rájöttek arra, hogy az általuk elsajátított szakma nem megfelelő számukra, nem szeretik vagy akadtak olyanok is, akiknek nem feltétlenül az itthoni feltételekkel volt a legnagyobb problémájuk, csupán sürgősen nagyobb összegre volt szükségük, amit csak így tudtak elérni. Ha haza költöznek, akkor mindenképp a szakmában szeretnének elhelyezkedni. Voltak néhányan, akik sajátos indokot fogalmaztak meg, például: hogy a házastársukat követték külföldre, kaptak egy visszautasíthatatlan lehetőséget vagy magasabbfokú képzettségre volt szükségük, amire csak külföldön volt lehetőség de itt is szerepel a jövőbeli tervek között a hazatérés és az itthoni, szakmabeli elhelyezkedés.

Az első kiutazáskor a megkérdezettek 92,4%-a még nem töltötte be a 30-t és csupán 6,5%, vagyis 6 személy volt aki a 40-es kor betöltése után vágott bele a külföldi vendégmunkába. Kiemelkedően magas azok száma, akik a 19-25 kor között vándoroltak ki, nagytöbbségük a tanulmányaikat befejezve azonnal a külföldi vendégmunkát választották. Ezt az is igazolja, hogy a válaszadók több mint 43,5%-a a kivándorlás előtti tevékenységként a tanulást (iskola, egyetem) jelölte meg. Itt is az első hipotézisünk vizsgálásához szükséges fontos információt találtunk, amely segít alátámasztani azt. Abban a 11 esetben, ahol már 18 éves kora előtt külföldi vendégmunkáról esett szó, feltehetőleg a szülőkkel történt a kiutazás/letelepedés és ennek hatására történő szezonmunkáról lehetett szó a vakációk alatt vagy pedig az iskola által biztosított, ugyancsak szezonális diákmunkáról.

Mint említettem, a kivándorlás előtt sokan, vagyis 40 személy a tanulást jelölte meg mint

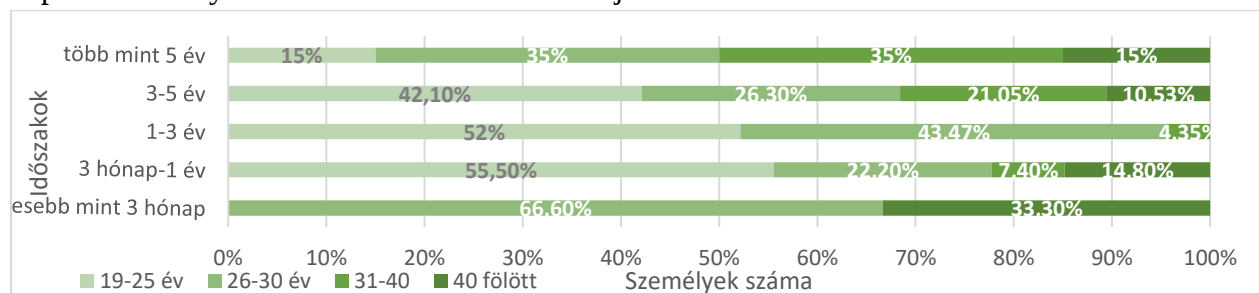
„foglalkozás”-t, a következő leggyakoribb iparágak pedig a kereskedelem (15 fő) és a szolgáltatás nyújtás (12 fő) volt. A nyugdíjkorhatár betöltése után már senki nem vágott bele újonnan a külföldi vendégmunkába és csupán egy személy volt, aki nem rendelkezett foglalkozással és munkanélküli volt a kivándorlást megelőzően.

A kivándorlásban a legtöbb alkalommal a családtagok, illetve a barátok segítettek, viszont közel 23% egy közvetítői iroda közreműködését kérte és 11 olyan személy is akadt, aki azt nyilatkozta, hogy a vendégmunkavállalásban nem segített neki senki, egyedül oldott meg mindent.

4.2.3. KÜLFÖLDI VENDEGMUNKÁSSÁGGAL KAPCSOLATOS ADATOK

A begyűjtött adatok alapján tapasztalhatjuk, hogy nagyon ritka, hogy valaki csupán 3 hónapnál kevesebb időt töltene vendégmunkásként külföldön, csak három személy nyilatkozta ezt. Ez az időszak viszonylag elég rövid, így érthető, hogy ennyi időre több szempontból sem éri meg kivándorolni, csak kivételes esetben, mondjuk ha egyszeri szezon-/diákmunkáról van szó. A legtöbben 3 hónap és 1 év közötti időszakot töltöttek külföldön, viszont, majdnem egyforma arányban jelölték meg az 1-3 év, a 3-5 év, valamint az 5 évnél hosszabb intervallumokat is.

Ha a következő változókat, az aktuális életkor és a külföldön tartózkodás hosszát vetjük össze keresztábra elemzés során, akkor szignifikáns kapcsolatot találunk a két változó között: minél hosszabb a külföldi vendégmunkásság hossza, annál kisebb a fiatalabb korosztályok aránya. A kapott eredményeket a következő ábrán láthatjuk:

14. ábra: A minta különböző korosztályainak eloszlása a külföldön töltött idő alapján

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A kiutazás célpontja, egy személy kivételével (aki az AEÁ-t jelölte meg), mind európai országok voltak és többnyire nyugati országok. Számos esetben több országot is megjelöltek, ami arra enged következtetni, hogy több országban is dolgozott az adott személy. A leggyakrabban megjelölt országok a következők: Franciaország, Németország, Egyesült Királyság, Svédország, Svájc valamint Magyarország volt, de néhányan más országokat is felsoroltak. Minden említett országot csillaggal jelöltem a következő térképen:

15. ábra: A kitöltők által felsorolt országok szemléltetése

(Forrás: Saját szerkesztés)

A külföldi vendégmunka során megkeresni kívánt jövedelem a kivándorlás megkezdésekor a legtöbb esetben, 31 alkalommal 5-7,5 ezer lej közötti összeg volt, de nagy számban jelölték meg a 7,5-10 ezer lejes intervallumot is. Számomra meglepő módon, 13 személy megelégedett volna 1.000 és 3.000 lej közötti összeggel, de 3 olyan személy is volt, akiknek nagy elvárásaik voltak és

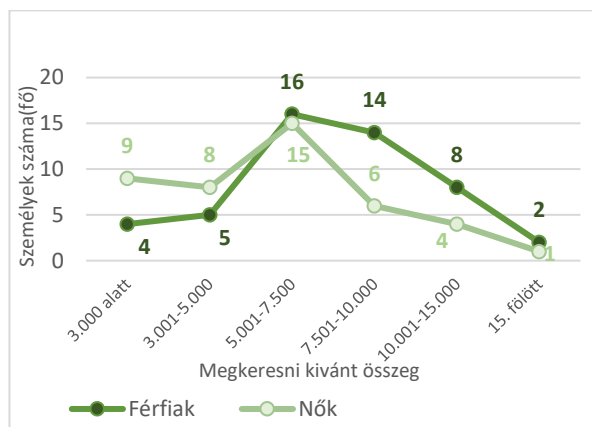
15.000 lej fölötti összeget szerettek volna kapni átlagosan, havonta. Ezzel ellentétben csupán 1 személynek sikerült ezt az összeget megszereznie és 9 személy valóban kevesebb átlag havibért kapott mint 3.000 lej. A legtöbben 5.000-7.500 (24 személy) valamint 7.500-10.000 (25 személy) közötti összeget kaptak kézhez átlagosan. Az elvárások és a ténylegesen kapott összegek megoszlásának összevetése a következő ábrán látható:

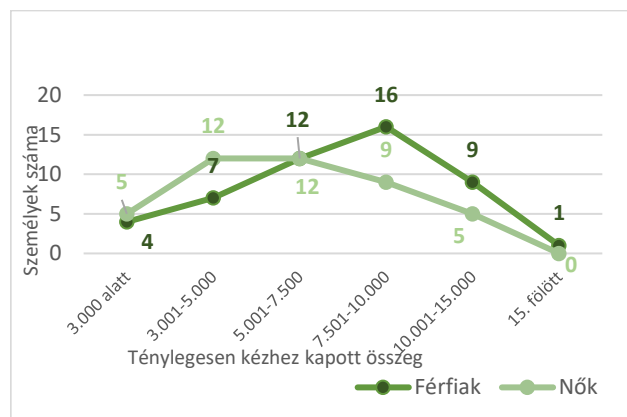
16. ábra: A kiutazás előtti elvárt és ténylegesen megkapott átlag havibérek főben kifejezett aránya

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A keresztábla elemzés segítségével összevettem a korcsoportok szerinti megoszlását az elvárt, majd a ténylegesen kézhez kapott pénzösszegek nevű változókat és azt tapasztaltam, hogy ahogyan növekedett az átlagéletkor, úgy a megkeresni kívánt pénzösszegek értéke csökkent. Azonban amikor a ténylegesen megkeresett pénzösszegeket vizsgáltam a korosztály szerinti megoszlás alapján, szintén keresztáblát alkalmazva a változók esetén, akkor azt találtam, hogy az elvárt összegek esetétől eltérően, ahogyan nőtt az átlagéletkor, úgy a jövedelem mértéke is növekedett. Ha tovább vizsgáljuk ezt a két változót keresztábla módszerének bevonásával, és pluszba bevonjuk a nemek szerinti megoszlást, akkor azt kaptuk, hogy mindkét esetben a középkategóriák voltak a legkedveltebbek és ahogy haladunk a szélső opciók fele, úgy szemmel láthatóan mindkét nemnél csökken a résztvevők száma. Mind az elvárásaik, mind a megkeresett összeg a nőknél kisebb volt, vagyis a kisebb értékeknél a nők aránya volt magasabb, azonban ahogy haladtunk a nagyobb összegek fele, úgy a férfiak aránya növekedett mindkét esetben.

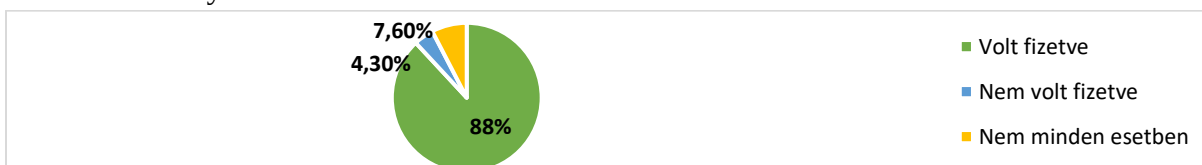

17. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása a kiutazás előtt megkeresni kívánt havibér alapján
Bázis: valamennyi minta N=92
(Forrás: Saját szerkesztés)

18. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása a kiutazás után ténylegesen megkapott havibér alapján
Bázis: valamennyi minta N=92
(Forrás: Saját szerkesztés)

A továbbiakban elégedetten tapasztaltam, hogy csupán a megkérdezettek 4,3%-a, vagyis csak négy személy esetében nem volt Társadalom Biztosítás fizetve az elvégzett munkája után. További 7 személy állította azt, hogy nem minden esetben volt teljesítve, viszont szerencsére a többi 81 esetben ez törvény szerint történt.

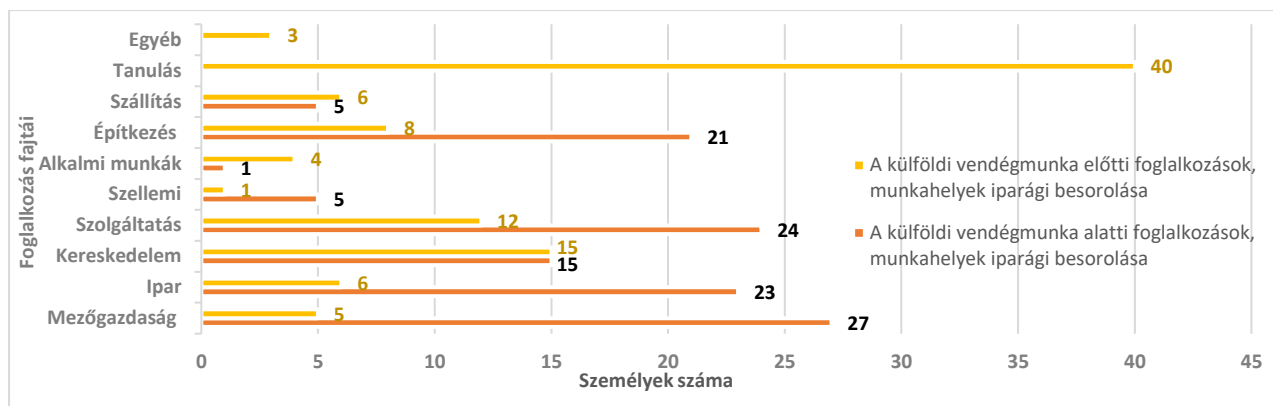
19. ábra: A külföldi munkavállalás során milyen arányban volt Társadalom Biztosítás fizetve

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A külföldön vállalt munkalehetőségek közül kiemelkedően a legkedveltebbek a mezőgazdasági, ipari, szolgáltatási, építkezési, valamint a kereskedelmi munkahelyek voltak. Néhányan dolgoztak még szellemi és szállítási iparágakban, viszont művészettel, valamint önkéntességgel senki nem foglalkozott a külföldi vendégmunkássága során.

A következő diagramm segítségével, összehasonlítottam a külföldi vendégmunka vállalás előtti foglalkozások, munkahelyek gyakoriságát, a külföldön vállalt munkahelyek gyakoriságával iparágak szerinti besorolás alapján, mindehhez a keresztábla elemzés módszerét használtam.

Elsőként szembeötlő, hogy a tanulást senki nem folytatta külföldi tartózkodása alatt, viszont megugrott a szellemi munkakörben dolgozók száma, ami arra enged következtetni, hogy az itthon tanulóval foglalkozó személyek közül néhányan sikerült külföldön értékesítenie a megszerzett diplomáját. Hasonlóan nagy mértékben növekedett az építkezési, szolgáltatási, ipari valamint mezőgazdasági munkálatokkal foglalkozók száma a kiutazást követően, viszont a szállítás és a kereskedelem terén nem volt túl nagy létszámbeli változás megfigyelhető.

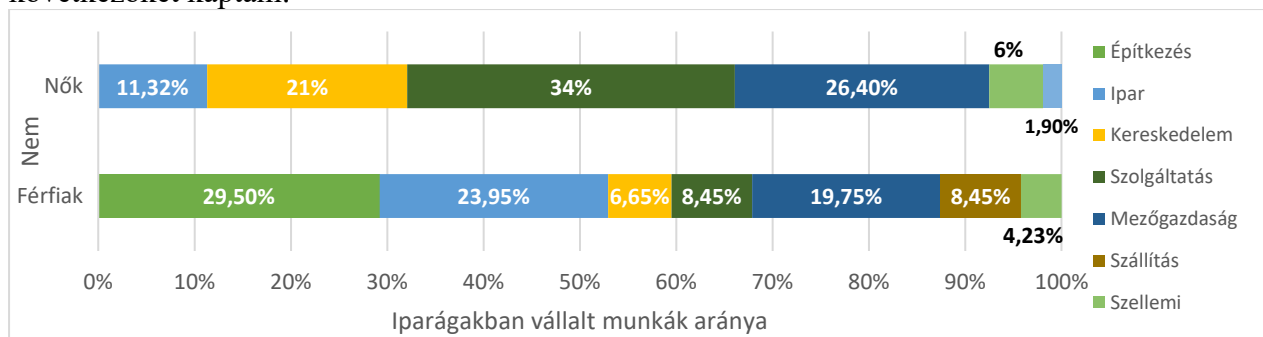

20. ábra: A minta, itthon végzett tevékenység és a külföldi vendégmunka során végzett tevékenység(ek) alapján történő megoszlásának összevetése

. Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Az egyéb kategóriába tartoznak: nyugdíjas, munkanélküli, önkéntes, művészet.

A külföldön végzett munkahelyek iparági besorolását összevetve a ténylegesen kézhez kapott átlagbérek változóval (ismételten keresztábra segítségével) azt kaptam, hogy a legjobban fizető, munkahelyek (több mint 15.000 lej) a szellemi munkakörben elhelyezkedők kapták, de a szolgáltatás, ipari, valamint építkezés iparágában elhelyezkedők is magasabb béreket kaptak. Keresztábra elemzést végeztem az iparágak és nemek szerinti besorolás változók esetén és a következőket kaptam:

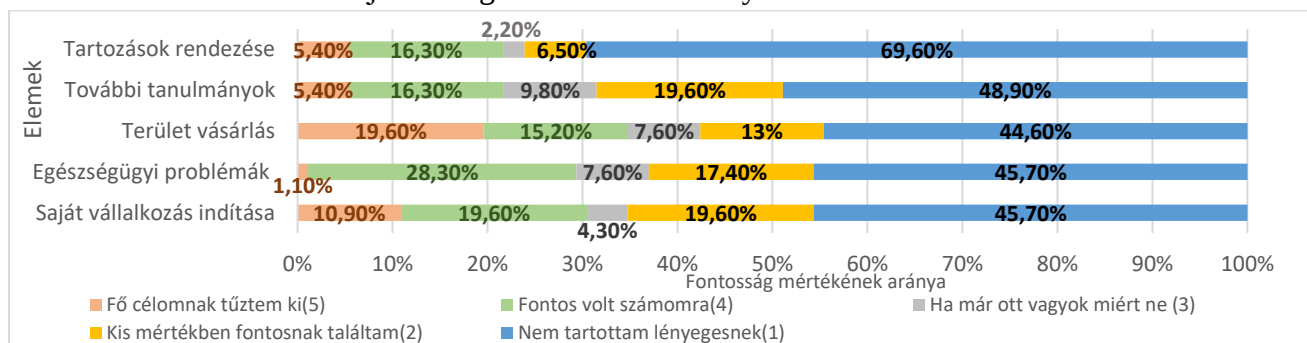
21. ábra: A nem szerint alkotott csoportokon belüli, különböző iparágakban vállalt munkahelyek aránya

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A következőket figyelhettük meg: A nők nem vállalnak építkezésben vagy szállításban munkát, viszont a férfiaknál mindkettő igen nagy arányban van jelen. A szebbik nem többnyire kereskedelm, szolgáltatási és mezőgazdasági munkákat választ, ellenben a férfiaknál, akiknél ezek nem annyira kedveltek, kivéve a mezőgazdaság. Az viszont mindkét esetben igen gyakori, hogy nem annyira kedvelt egyik esetben sem a szellemi munkakörben való elhelyezkedés, ahova többnyire felsőbb végzettség szükséges.

A kutatásom során a Likert skála módszerének segítségével azt vizsgáltam, hogy a kiutazást megelőzően, mely elemek (változók) voltak fontosak az emberek számára, melyek voltak azok a tényezők, amelyekre költeni szerettek volna a megszerzett jövedelemből. Több felsorolt opció közül most azokat emelném ki, ahol kiugró volt a negatív visszajelzés, vagyis többnyire ezekre a dolgokra nem szerettek volna költeni a válaszadók. Mindezt a Frequencies módszerével végeztem

el. A következő ábrán láthatjuk a megadott válaszok arányát:

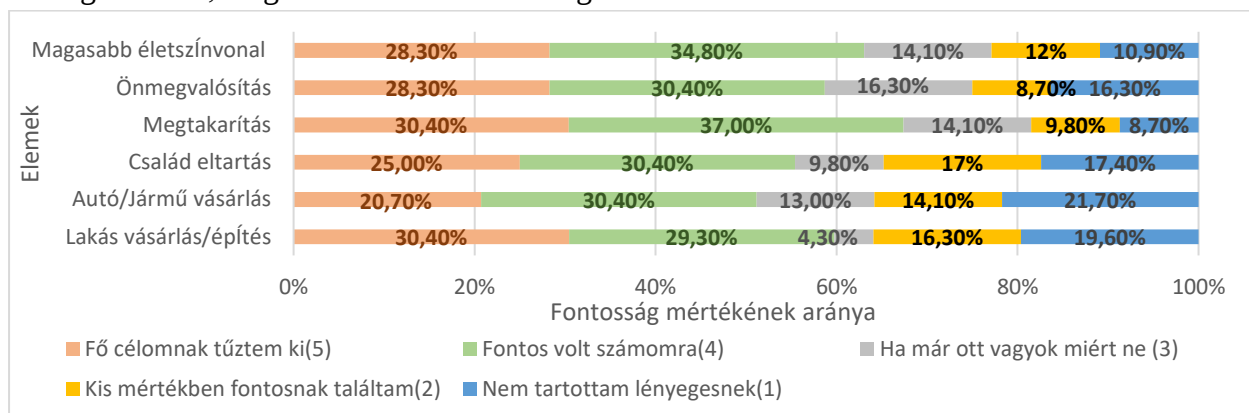
22. ábra: Annak aránya, hogy a válaszadók mennyire találták fontosnak a következőkre költeni, a kiutazást megelőzően

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Az ábra alapján láthatjuk, hogy ezekben az esetekben a válaszadók több mint 45%-a, a kiutazást megelőzően nem tartotta lényegesnek ezekre költeni a megszerzett jövedelemből. A tartozások rendezésénél ez az érték még magasabb, közel 70%, ami alapján feltételezhetjük, hogy az esetek többségében az egyéneknek voltak tartozásai és az esetleges pénzügyi problémáikat a külföldi vendégmunka segítségével próbálták megoldani.

Mivel többnyire vidéki személyek töltötték ki a kérdőívet, ezért a terület vásárlás fontosságának leértékelése érthető, hiszen feltételezhetőleg a legtöbb család rendelkezik földterülettel vagy a saját udvarán belül van lehetőség lakás építésre/felújításra. Érdemes kiemelni, hogy a saját vállalkozás indításának ötlete sem túl gyakori a válaszadók körében, amely nem az ötlet hiányra vezethető vissza, hanem ismételten a romániai adórendszerre és szabályozásokra, ami megnehezíti a vállalkozók dolgát.

Mindezzel ellentétben, a megkérdezettek nagyobb arányban költöttek volna inkább a következőkre: lakás vásárlás/építés, autó/jármű vásárlás, család eltartás, megtakarítás, önmegvalósítás, magasabb életszínvonal megteremtése.

23. ábra: Annak aránya, hogy a válaszadók mennyire találták fontosnak a következőkre költeni, a kiutazást megelőzően

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A keresztábla elemzés segítségével próbáltam összevetni a következő változókat, a nem szerinti megoszlást és a fent említett adatokat, de egy esetben sem találtam szignifikáns kapcsolatot, illetve minden esetben hasonló arányú válaszokat kaptam mindkét csoport tagjaitól.

Ha a külföldi vendégmunkával töltött időtartamok és a kivándorlást megelőző célkitűzések közötti kapcsolatot vizsgálom, akkor azt tapasztalom, hogy akik több mint 3 évet dolgoztak vendégmunkásként, többnyire a család eltartást, lakás vásárlás/építés, a magasabb életszínvonal megteremtését, szakma és nyelv tanulást, az önmegvalósítást és a megtakarítások képzését jelölték meg fő célokként.

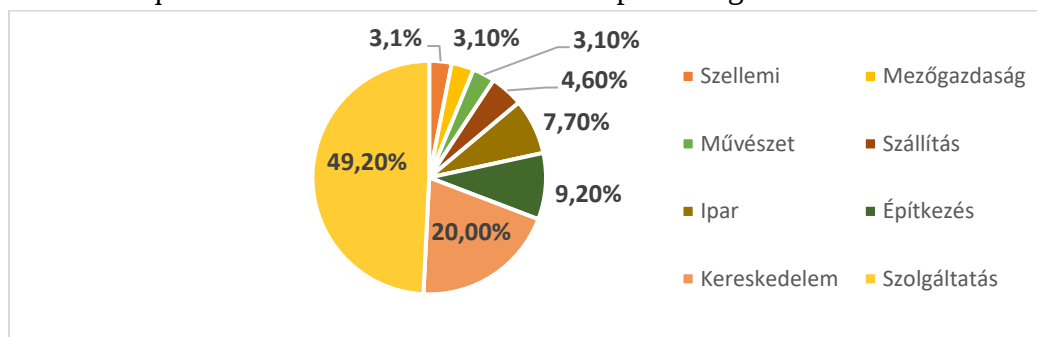
4.2.4. A SAJÁT VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

Sajnos a saját vállalkozás indítását mint fő célt, esetleg fontosabb célt, nem túl gyakran jelölték meg, amelynek véleményem szerinti indokát már említettem, tehát nem a vállalkozói hajlammal, esetleg az ötlet- vagy alkalmasság hiányával van a probléma, hanem a romániai törvénykezéssel, adórendszerrel, szabályozásokkal. Mindezek megnehezítik az állampolgárok dolgát, ilyen esetekben (is), nem pedig segítik őket. A következő része a kérdőívnek azokhoz szólt, akik bár nem a legfontosabb célnak gondolták, de mégis eljátszottak a gondolattal vagy megvalósították már a saját vállalkozás indítását. A frequencias, SPSS módszer segítségével megállapítottam, hogy a válaszadó 92 személyből 65 főnek állt szándékában a külföldi vendégmunka során megszerzett jövedelmet egy saját vállalkozásba befektetni. Ezért a fejezet további részében, csupán a fent említett 65 személy által adott válaszok alapján kapott eredményeket fogom bemutatni.

A válaszadók csupán alig több mint negyedének, vagyis 26,2% sikerült elérni a célt és elindítania vállalkozását.

Sajnos jelen pillanatban a vállalkozás indítására hajlandó személyek háromnegyedének még nem jött el a megfelelő lehetőség, hogy ténylegesen megvalósítsák. Ennek lehet anyagi, törvény által szabályozott vagy csupán a bizonytalanságból eredő akadálya.

A szóban forgó vállalkozásokat a következő ábrán feltüntetett iparágakban indították/indítanák el, ezt ismételten a frequencias módszer alkalmazásával kaptam meg:

24. ábra: Az újonnan induló vállalkozások iparági besorolásának aránya

N=65 (Forrás: Saját szerkesztés)

A fenti ábrán található arányok alapján megállapíthatjuk, hogy a legkedveltebb iparág a szolgáltatás nyújtás, majdnem a minta fele ezt választotta. A következő leggyakoribb pedig a kereskedelem volt 20%-os aránnyal.

A vállalkozások több mint fele (58,5%) családi vállalkozás lenne, a többi esetben azonban inkább munkásokat alkalmaznának. Az újonnan megnyitott vállalkozások 44,6%-nál 2-4 személy dolgozna, 26,2%-nál csupán egy személyt alkalmaznának, az esetek 20%-nál 5 vagy annál több

ember számára teremtenének munkalehetőséget és csak a maradék 9,2%-nál nem alkalmaznának senkit.

A kapott válaszok közül 52 esetben a lakhelyén indítanák el a vállalkozását és a fennmaradó 13 esetben pedig a jelenlegi lakhelytől eltérő településen. Ezzel szemben azonban ha munkásokat alkalmaznának, csak 43 személy választana lakhelyéről és 22 személy inkább más településekről. Azok a személyek, akik nem a lakhelyükön nyitnák meg a vállalkozásukat, legtöbb esetben Csíkszeredát nevezték meg kedvező székhelyként, a következő indokok miatt: közel van a településhez de mégis város, ahol nagyobb a célközönség, ezért könnyebben lehet érvényesülni és fejlődni, ugyanakkor adott az infrastruktúra. Minden válasz esetén városon szeretnék megnyitni a vállalkozásukat, ott látnak több lehetőséget a válaszadók.

Arra a kérdésemre, hogy "Ön szerint milyen hasznot hoz/hozna az Ön vállalkozása az adott településre?", számos eltérő választ kaptam. A leggyakrabban az új munkalehetőségeket, színvonalasabb, fejlettebb szolgáltatás nyújtást, valamint a kedvezőbb termék és szolgáltatás árakat említették. Több személy szerint a vállalkozása segítene az egészségesebb életkörülmény megteremtésében, vagy állandó étkezési lehetőséget biztosítana megfelelő áron. Voltak akik a technológiai, kulturális és virtuális fejlődést emelték ki vagy az üzemanyag sporlást, mert nem kell beutazni a városba. A településre nézve hasznos lenne anyagi szempontból, mert magasabb lenne a befizetett adó, amellyel a település gazdálkodik, illetve terjesztené a falu hírnevét és önkéntes dolgokban is segítenének. Viszont számos esetben úgy gondolták, hogy a vállalkozásuk nem nyújtana semmilyen fajta hasznot a településre nézve. Itt már a harmadik hipotézisünk vizsgálatához szükséges fontos adatokra bukkantunk, vagyis úgy tűnik ez a feltevésünk nem lesz igaz.

Ha a két nem arányát vizsgáljuk kereszttábla elemzés segítségével, akkor azt tapasztaljuk, hogy a férfiak nagyobb része váгна bele egy saját vállalkozás indításába. A kapott arányok a következő ábrán láthatóak:

3. táblázat: A két nem megoszlása aszerint, hogy szeretnének-e saját vállalkozást indítani a külföldön megkeresett összegből.

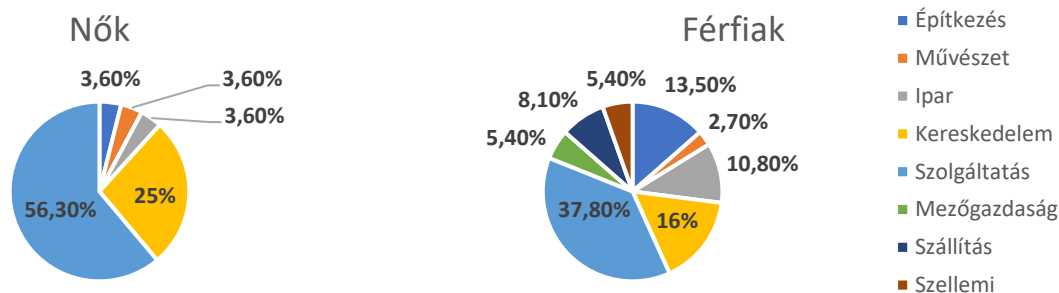
Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: SPSS)

Crosstab

			Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?		Total
			Igen	Nem	
Nem: Férfi	Count		37	12	49
	% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?		56,9%	44,4%	53,3%
Nő	Count		28	15	43
	% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?		43,1%	55,6%	46,7%
Total		Count	65	27	92
		% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	100,0%	100,0%	100,0%

Mindezek ellenére a nők körében magasabb azok aránya, akik már elindították a vállalkozásukat, pontosan 40%, viszont a férfiaknál ez az arány csupán 24,32%. Hogy milyen iparágakban nyitnák

meg a vállalkozásukat külön a férfiak és külön a nők, azt a következő ábrán szemléltetem, ahol az iparágak aránya is látható:

25. ábra: A két nem megoszlása aszerint, hogy mely iparágakban szeretnék saját vállalkozást indítani

N=65 (Forrás: Saját szerkesztés)

Itt is keresztábla elemzést végeztem a változók esetén, amelynek eredménye alapján láthatjuk, hogy a nők kevesebb iparágba lépnének be és a legnagyobb részük a különböző szolgáltatás nyújtásban látja a lehetőséget.

A továbbiakban a korosztályok szerinti megoszlást vizsgáltam, ahol azt tapasztaltam, hogy minden korosztály esetében nagyobb arányban vannak azok, akik szeretnék egy vállalkozás tulajdonosai lenni, kivételt képeznek a 40 fölöttiek, ahol fele-fele arányban oszlanak meg.

4. táblázat: A különböző korosztályok megoszlása aszerint, hogy szeretnék-e saját vállalkozást indítani a megkeresett jövedelemből.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: SPSS)

			Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?		Total
			igen	Nem	
Kor	19-25 év	Count	28	10	38
		% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	43,1%	37,0%	41,3%
	26-30 év	Count	20	10	30
		% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	30,8%	37,0%	32,6%
	31-40 év	Count	12	2	14
		% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	18,5%	7,4%	15,2%
	40 fölött	Count	5	5	10
		% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	7,7%	18,5%	10,9%
Total	Count	65	27	92	
	% within Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?	100,0%	100,0%	100,0%	

Mindezek ellenére, csupán a 40 év fölötti korosztály számára sikerült nagyobb arányban, 80%-ban megvalósítani a vállalkozás indítását, a többi csoport legnagyobb részénél még csak tervben van.

A kivándorlást megelőző tevékenységet összevetve az iparágakkal, amelyekbe szeretnék a vállalkozásokat megnyitni, keresztábra elemzés során teljesen szignifikáns kapcsolatot találtam a két változó között, az érték ebben az esetben 0,00 volt és a következőket vonhattam le:

- A szállításban és a kereskedelemben dolgozók nagyrésze a saját vállalkozását is ezekben az iparágakban indítaná.
- Azokban az esetekben, ahol kilépne az eddig tapasztalt iparágakból, ott többnyire a szolgáltatás nyújtást választanák.

Ha a külföldön végzett munka iparági besorolását és a vállalkozáshoz választott iparágat vetem össze, újból szoros kapcsolatot találok a keresztábra módszerének használata során és a következőket állapíthatom meg:

- Aki külföldön mezőgazdaságban dolgozott, itthon már nem szeretne azzal foglalkozni egyik esetben sem.
- Ellenben a fentivel, aki külföldön szellemi vagy szolgáltatás nyújtással kapcsolatos munkát végzett, az itthon is kizárólag ugyanezzel szeretne foglalkozni, ebben az iparágban szeretne belépni új vállalkozóként.
- A többi iparág esetében, a külföldi vendégmunka után viszonylag kevesen térnének vissza ugyanarra a területre, de akad rá példa, viszont többnyire a kereskedelmet és a szolgáltatás nyújtást választanák.

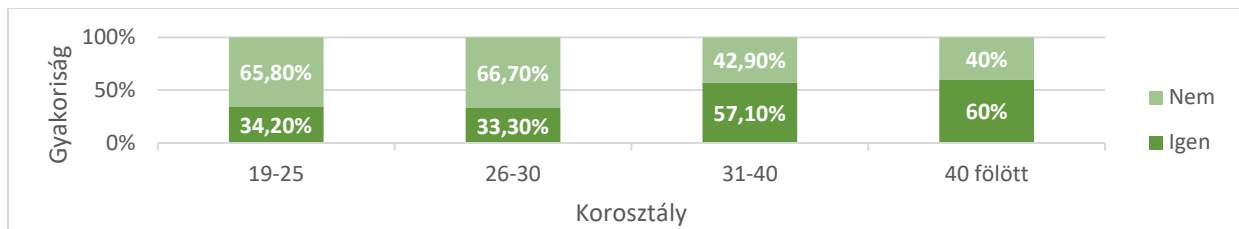
4.2.5. A KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKA HATÁSAI

A külföldi vendégmunkát megszakítva vagy véglegesen lezárva, a válaszadók a következő indokok miatt utaznak haza: Család alapítás (0,86%), Saját vállalkozás indítása (3,45%), tovább tanulás (3,45%), családi problémák (5,2%), megszűnt külföldi munkahely (6%) Hivatalos okok (10,34%) Nem szeretne már vissza térni (16,38%), Hosszabb pihenő szabadság (22,4%) illetve rövid szabadság (31,9%)

Sok esetben a munkavállalónak a saját akaratán kívül muszáj haza jönnie, ilyen indokok lehetnek: hivatalos okok, megszűnt munkalehetőség vagy családi problémák.

A külföldi vendégmunka vállalás igen nagy hatással van egy család életére, akár egy vagy több családtagról legyen szó. Mindegy, hogy ez a személy egy szülő, nagyszülő, házastárs vagy épp gyermek. Az érzelmeken kívül a család anyagi helyzetét is nagymértékben befolyásolja.

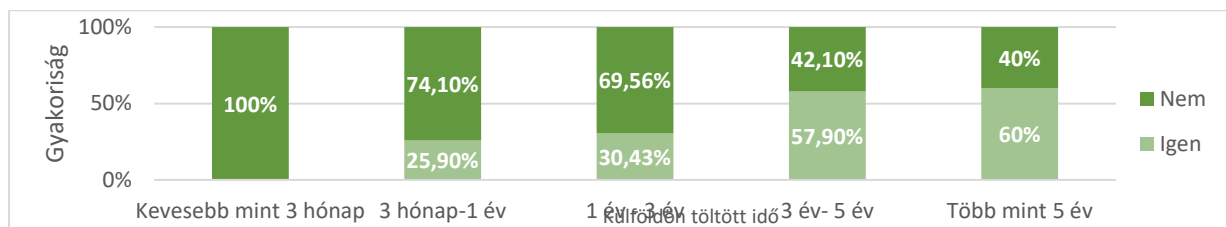
A válaszadók közel 60%-a rendszeresen küld haza anyagi támogatást a családjá, esetleg közeli barátai számára. Ha a témában a nemek szerint megoszlást vizsgáljuk, akkor nagyon hasonló eredményt kapunk mindkét nemnél, ugyanis úgy a nőknél mint a férfiaknál 60% körüli volt azoknak az aránya, akik rendszeresen támogatják itthoni szeretteiket (ezt az eredményt is a két változóra használt keresztábra módszer eredményeként kaptam). Viszont ha korosztályra lebontva vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy ahogyan nő az átlag életkor, annál magasabb arányban küldenek haza rendszeresen anyagi támogatást. A két változó között indirekt kapcsolat van.

26. ábra: A különböző korosztályok mekkora aránya támogatja anyagilag rendszeresen családját, közeli barátait

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

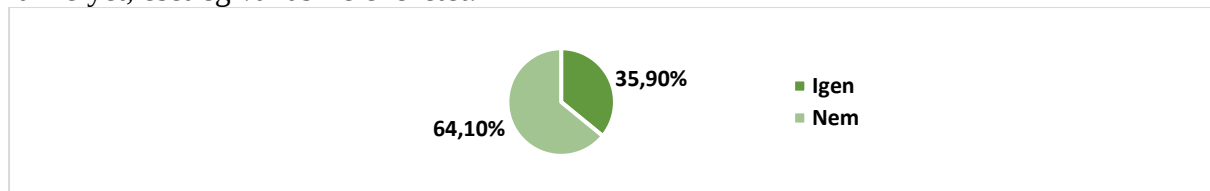
Érdekes módon újabb szoros kapcsolatot találtam a külföldi vendégmunka időtartamának hossza és az itthon maradt szeretteik anyagi támogatása között. Azok közül, akik kevesebb mint 3 évet töltöttek eddig külföldi vendégmunkával, nagyobb arányba nem küldtek haza anyagi támogatást, viszont akik ennél hosszabb időt töltöttek már külföldön, nagyobb gyakorisággal támogatják otthoni szeretteiket.

27. ábra: A külföldön töltött időszak hosszától függően kialakult csoportok mekkora része küld rendszeresen haza anyagi támogatást családjá/barátai számára.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

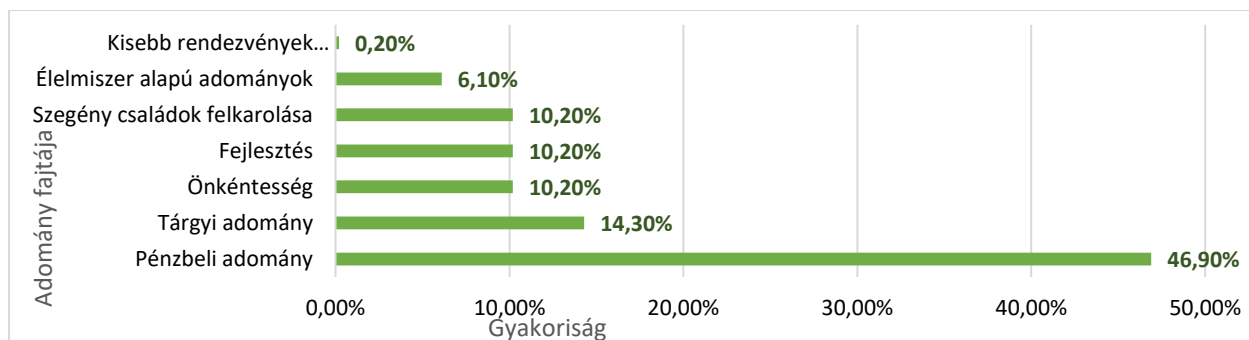
Nem csak a családi életre van hatással a külföldi vendégmunka vállalás, hanem a szociális életre is. Gyakran ennek hatására kiszakad az illető a baráti köréből, megromlik/meggyengül a kapcsolata a barátaival, családtagjaival, lemarad rengeteg eseményről és az itthoni társadalmi szerepe megváltozik. Akadnak olyanok is, akik a településen belüli „pozíciójukat” különböző támogatás nyújtás segítségével próbálják meg megtartani, esetleg nagyobb szintre emelni. A következő ábrán láthatjuk, hogy a külföldi vendégmunkások mekkora hányada támogatja lakhelyét, esetleg vallási felekezetét:

28. ábra: A minta mely hányada támogatja lakhelyét esetleg vallási felekezetét.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Félreértést elkerülve nem azt jelenti, hogy minden támogatást nyújtó személynek hátsó szándéka van, sőt véleményem szerint a legtöbb esetben ez önzetlenségből és jóakaratból történik. Viszont itt is megcáfолódní látszik a harmadik hipotézisünk, hiszen jóval kisebb a támogatást nyújtók aránya. A támogatás fajtáit a következő ábrán láthatjuk, együtt a gyakoriságot jelölő arányaikkal:

29. ábra: A lakhelyük vagy vallási felekezetük fele nyújtott támogatások fajtái és gyakorisága

Bázis: valamennyiminta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Összevetve azt, hogy a válaszadók támogatták-e családjukat/barátaikat és hogy támogatták-e lakhelyüket/vallási felekezetüket, a következőt találtam a két változóra történő kereszttábla elemzés során.

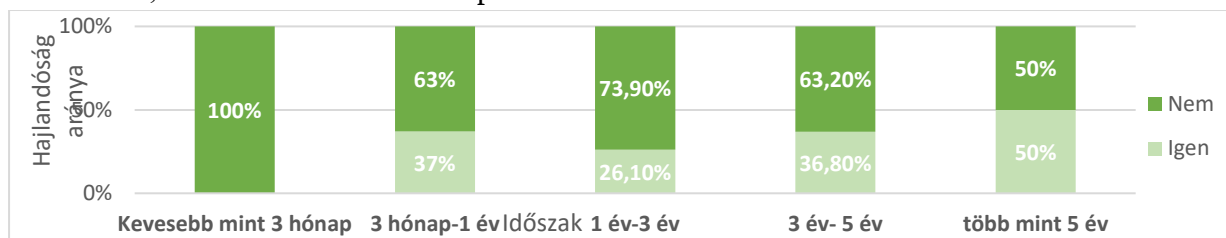
5. táblázat: A minta megoszlása aszerint, hogy támogatják-e rendszeresen családjukat/barátaikat, illetve, hogy támogatják-e lakhelyüket/vallási felekezetüket.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

		Támogatták családjukat, barátaikat?	
		Igen	Nem
Támogatták lakhelyüket,vallási felekezetüket?	Igen	20,50%	15,2%
	Nem	19,6%	44,5%

Tehát a minta csupán 20,5%-a támogatta egyaránt családját/barátaikat és lakhelyét/vallási felekezetét is, viszont 44,5% egyiket sem. Azt tapasztaltam, hogy a férfiak 38,8%-a, míg a nők csupán 32,6%-a támogatta bármilyen formába a romániai lakhelyét vagy vallási felekezetét. Hasonlóan kedvezőtlen eredményt találtam a korcsoportokkal való összevetés során is, a 19-25 kor közöttiek, valamint a 40 év fölöttiek több mint 70%-a nem adakozott a településnek, illetve a 26-tól 40 évig terjedő korosztály csupán 42-46%-a tett hasonló önzetlen tetteket.

Ha a település/vallási felekezet támogatásának hajlandóságát összevetem a külföldi vendégmunka hosszával, akkor a következőket kaptam:

30. ábra: A külföldön töltött időszak hosszának függvényében történő felosztása a mintának aszerint, hogy támogatja vagy sem lakhelyét bármely formában.

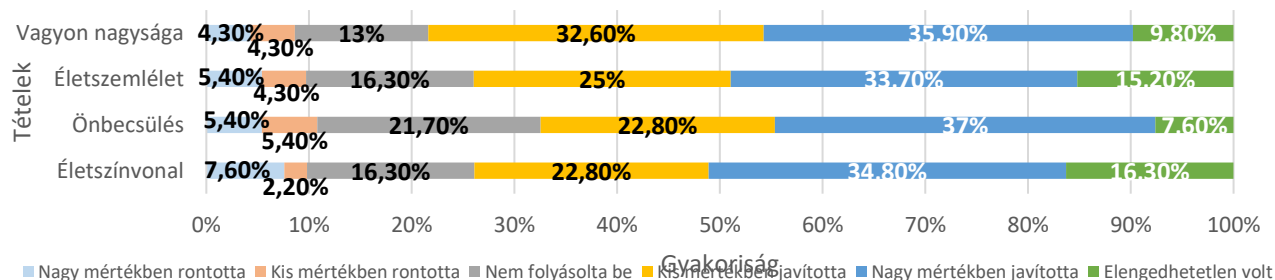
Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Kíváncsi voltam, hogy a megkeresett jövedelem nagyságától függően, hogyan alakult a település/vallási felekezet támogatási hajlandóság. Ehhez is a kereszttábla elemzést használtam, viszont nem találtam szignifikáns kapcsolatot. Szomorúan tapasztaltam, hogy a legkisebb havi átlagbérrel rendelkezőknél volt a legmagasabb az adományozók aránya, sőt ebben az esetben

meghaladta az 50%-t is.

Ahogy nőtt az átlagbér értéke, a támogatási hajlandóság gyengült, sőt a legnagyobb havi átlagbérral rendelkezők közül senki nem nyújtott támogatást a lakhelye/egyháza számára.

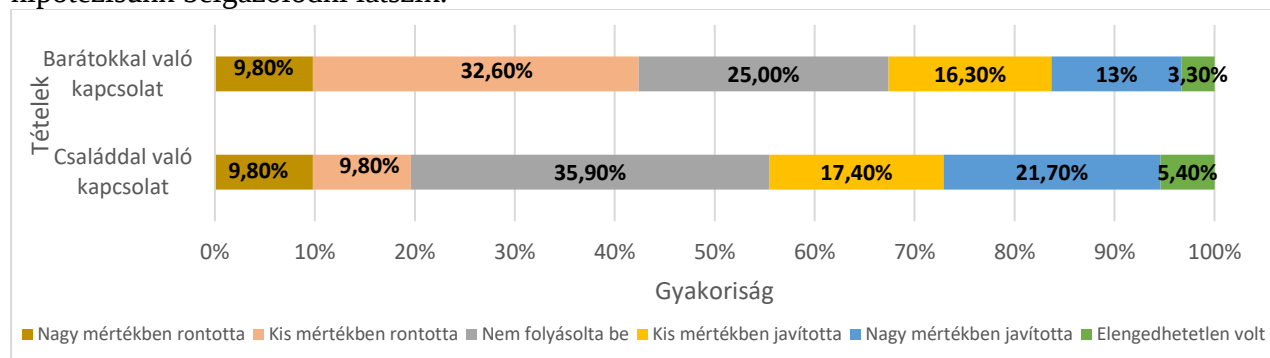
A külföldi vendégmunka végzés egy személy életében nagy hatással van a saját egyéni életére, életszínvonalára, világszemléletére, illetve a saját magáról alkotott képre. Újból a Likert skála segítségével próbáltam kideríteni, hogy milyen mértékben és milyen irányba folyósolta be a külföldi vendégmunkával töltött idő a következőket:

31. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékű hatással volt a felsorolt tételekre.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A fenti ábra alapján egyértelműen kijelenthetjük, hogy a felsorolt négy változóra nézve kisebb-nagyobb mértékben, de a legtöbb esetben pozitívan hatott a külföldi vendégmunka vállalás. A vagyon nagyságának növekedése magától érthető dolog, hiszen ez a legfontosabb előnye, viszont nagyon előnyösnek találok azt is, hogy ez az élethelyzet nem csak anyagi fejlődésre ad lehetőséget, hanem a személyi fejlődésre is. Megváltoztatja a világról és saját magáról alkotott képet, a nézőpontjai és ismeretei kitágulnak és a fontossági sorrend is átalakul. Itt már a második hipotézisünk beigazolódni látszik.

32. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékű hatással volt a felsorolt tételekre.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

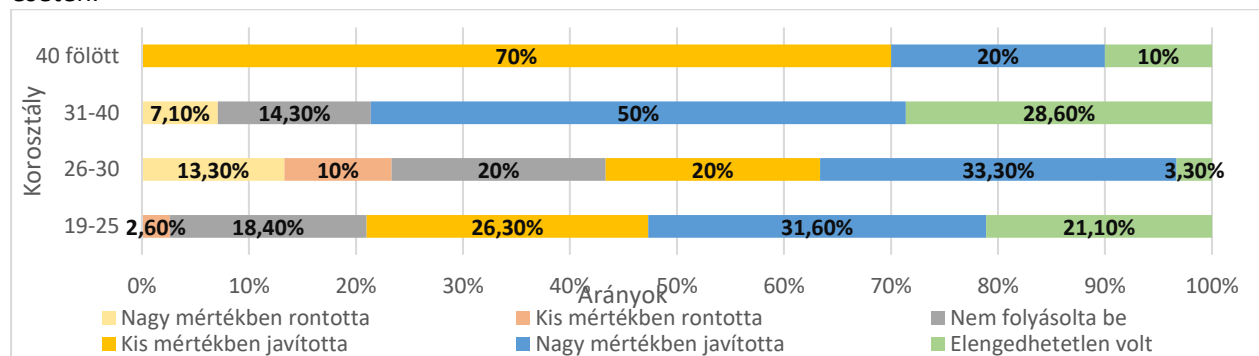
Sajnálatos módon a szeretett személyekkel való kapcsolatra már nem volt ennyire jó hatással, hiszen azt tapasztaltam, hogy a válaszadók több mint 40%-nál a barátokkal való kapcsolat bizonyos mértékben megromlott, a minta negyede úgy gondolta, hogy nem folyósolta be a kapcsolatot és csupán az esetek egyharmadában észleltek javulást.

A családtagokkal való kapcsolat esetében a negatív hatás mértéke alacsonyabb, de még így is 20%-hoz közel van, ami elég magas a szóbanforgó tételre nézve. Azonban közel 40%-ban nem változott a velük való kapcsolat, ami szerencsésnek mondható, illetve a minta több mint 27%-nál a külföldi

vendégmunka segített javítani a kapcsolatot a családtagokkal.

A nemek közötti különbségek kutatása folyamán szignifikáns kapcsolatot találtam (a keresztábra módszer alapján) a külföldi vendégmunka hatására történő életszemlélet változásánál. A férfiak kétharmada úgy véli, egyáltalán nem folyósolta be vagy csak rontotta az életszemléletét a külföldön töltött idő, azonban a nők esete teljesen más, közel 90%-uk szerint pozitív hatással volt a munkavállalás az életszemléletükre.

Tovább lépve, a keresztábra segítségével összevetve a fenti változókat a korosztályokkal, több esetben is szignifikáns kapcsolatra találtam. Elsősorban az imént említett életszemlélet változása esetén.

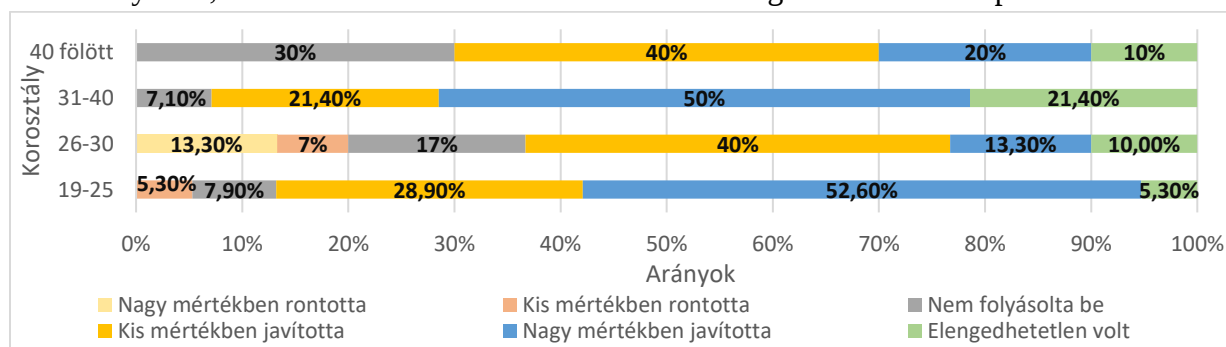

33. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékben folyósolta be és milyen irányba az életszemléletet a különböző korosztályok esetében

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Csupán a 25-30 év közöttiek kis része maradt negatív tapasztalatokkal ezen a téren, a többi csoport tagjai kisebb-nagyobb mértékben de pozitív emlékekkel maradtak, és úgy vélik a külföldi vendégmunka segített a személyiségük alakulásában, az önbecsülés növelésén keresztül.

Hasonlóképp szoros kapcsolat van a külföldi vendégmunka következtében történt önbecsülés változása és a korosztályok szerinti megoszlás között. A legtöbb esetben pozitívan hatott a külföldi vendégmunka, néhányuk esetében nem történt változás és csupán a 26-30 korosztály körében akadtak olyanok, akik esetében ennek hatására romlott a magukról alkotott kép.

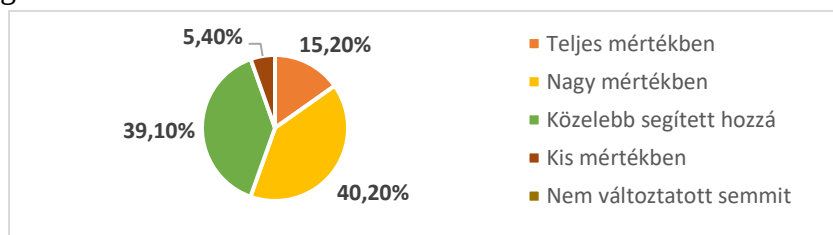
34. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékben folyósolta be és milyen irányba a vagyon nagyságát a különböző korosztályok esetén.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Vizsgálva a vagyon nagyságának változását a külföldi munkavállalás hatására a különböző korosztályoknál, azt tapasztaltuk, hogy a legfiatalabbak közül voltak néhányan olyanok, akiknek a vagyonuk csökkent, viszont szerencsére a legtöbb esetben ennek mértéke nőtt, főleg a 30 év

fölöttiek esetében. Végül pedig a hobby(k) folytatásának változását vizsgáltam a különböző korosztályoknál, ahol sajnálatos módon már jóval nagyobb arányba fedezhettünk fel negatív hatásokat, sőt a legnagyobb arányban ezt tapasztaljuk.

Láthattuk, hogy az életszemlélet és az önbecsülés többnyire kedvező irányba változott, de mi a helyzet az önmegvalósítással? Az önmagunktól „elvárt” dolgokkal? Milyen mértékben sikerült kiismerni önmagukat?

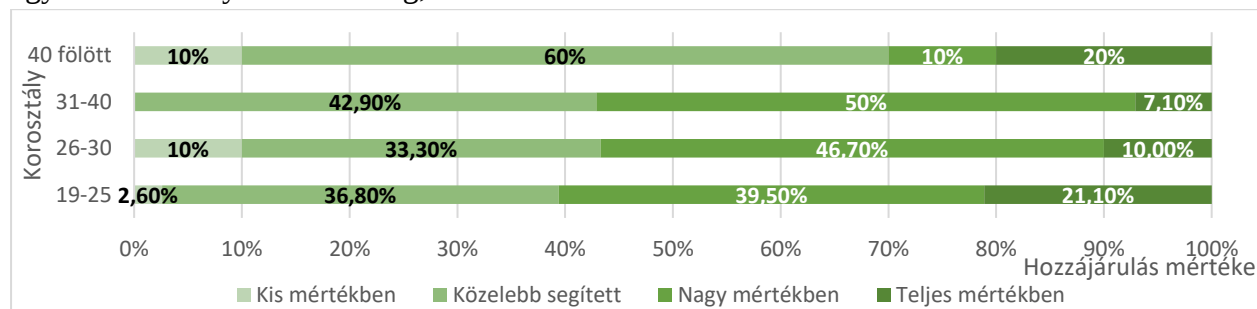

35. ábra: Arányok, hogy az önmegvalósításban mennyire segített a külföldi vendégmunka.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Feltűnt, hogy a válaszadók közül senki nem válaszolta azt, hogy a külföldi vendégmunka ne lett volna hatással az önmegvalósításra, sőt csupán 5,4% volt azoknak az aránya is, akik szerint csak kismértékben járult hozzá. Pozitív velejárónak gondolom ezt a lehetőséget is, hiszen az ember életében igen lényeges, hogy a céljain kívül, a saját magától elvárt dolgokat is elérje. Itt már a második hipotézisünk beigazolódn látszik.

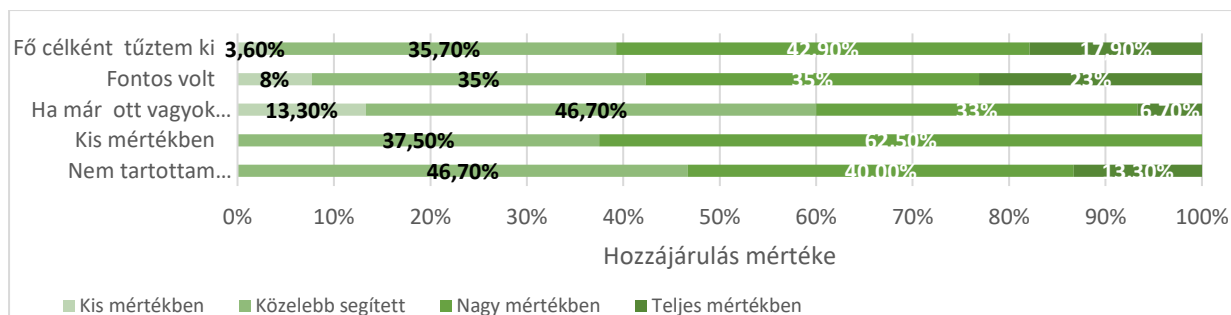
Az önmegvalósítás sikerességének elérésében a külföldi vendégmunka hatására, a két nem között nem találunk igazán nagy eltérést, csupán annyit, hogy a férfiak nagyobb része szerint volt nagy hatással a kivándorlás az önmegvalósításra, számukra sokkal nagyobb jelentőséggel bírt. A férfiak mindig erősebbnek akarnak tűnni és az érzelmeiket elnyomni, de gyakran őket jobban befolyásolja egy adott élethelyzet érzelmileg, mint a nőket.

36. ábra: Milyen mértékben járult hozzá a külföldi vendégmunka az önmegvalósítás megváltozásához a különböző korosztályok esetében

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Ha korosztályok szerint vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy ahogyan növekszik az átlagéletkor úgy egyre kisebb arányba folyásolja be a külföldi vendégmunka vállalás az önmegvalósítás lehetőségét. A fentebbiekben már vizsgáltam, hogy milyen mértékben volt fontos a kivándorlást megelőzően az önmegvalósítás mint cél, most ezt összevetve azzal, hogy ezt ténylegesen milyen mértékben sikerült elérni, a keresztábra alkalmazása során, a következő eredményeket kaptam:

37. ábra: Milyen mértékben volt fontos az önmegvalósítás a kiutazást megelőzően és mekkora mértékben járult hozzá a külföldi vendégmunka ennek eléréséhez

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Láthatjuk, hogy akik számára fontosabb volt a kiutazás előtt, csupán az ő esetükben merült fel, hogy csupán kisebb mértékben segítette közelebb, viszont náluk volt magas azok aránya is, akik úgy érezték teljes mértékben hozzá járult a külföldön töltött idő. Akik nem tulajdonítottak ennek jelentőséget, azoknál több mint 46%-ban csupán csak közelebb segítette az önmegvalósítás eléréséhez, de nem túl nagy mértékben.

A külföldi vendégmunka hatásait tekintve, fontosnak találtam megvizsgálni, hogy a válaszadók véleménye szerint a külföldön megkeresett pénzösszeg felhasználási módja, milyen mértékben egyezett meg a kiutazást megelőző tervekhez képest.

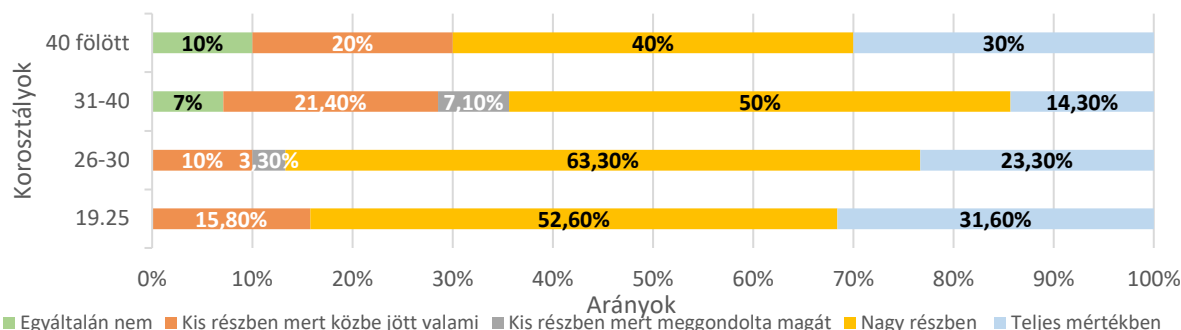

38. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Kedvező módon, több mint 80%-ban a terveknek megfelelően történt a jövedelem elköltése, sikerült megvalósítani azokat a terveket, amelyeket kitűztek maguk számára. Sajnos az esetek 15,2%-ában közbe jött valami olyan dolog, aminek hatására nem tudták teljesíteni a célkitűzéseiket vagy csupán kis részben. Viszont a minta 2,2%-nak nem sikerült teljesíteni és ugyancsak 2,2%-nak megváltoztak időközben a céljai.

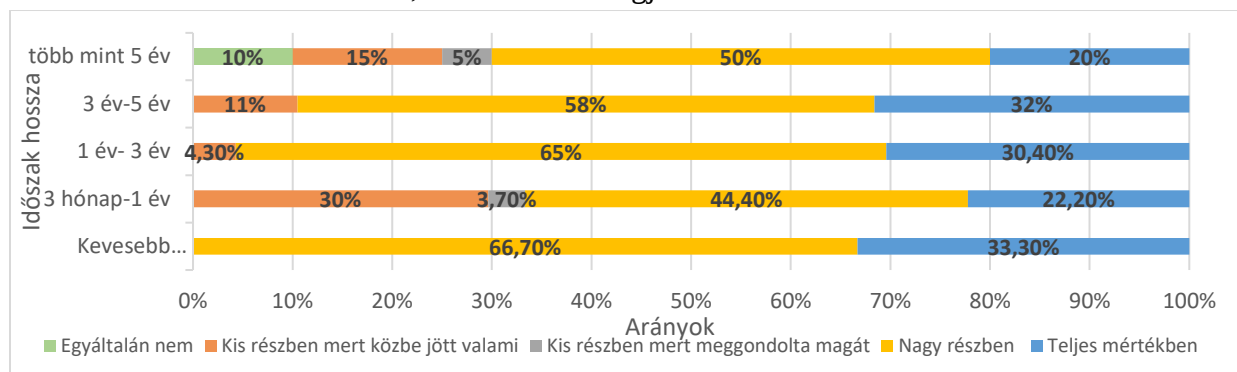
A nemek között ebben az esetben sem találunk említésre méltó különbséget, nem volt szignifikáns kapcsolat a két változó között, de ha a korosztályokra való lebontást vizsgáljuk, akkor több érdekességet is fellelhetünk.

39. ábra: Azon mértékek arányai a különböző korosztályoknál, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Szignifikáns kapcsolatot a két változó között nem találtunk, viszont a keresztábra elemzés eredményként azt kaptuk, hogy csupán a 30-asok esetében fordult elő, hogy nem sikerült elérni a kitűzött célt, a 26-40 év közötti korosztályra jellemző, hogy időközben meggondolták magukat és megváltoztak a célkitűzéseik. Teljes mértékben megvalósítani a célokat, a legfiatalabb korosztály számára sikerült a legmagasabb arányban. Valószínűleg ők több időt tudtak egyszerre kint tölteni és nem kellett egy családot eltartani a jövedelemből, hanem csak saját magukat, így a nagy részét félre tudták tenni és arra költeni, amit célként megjelöltek.

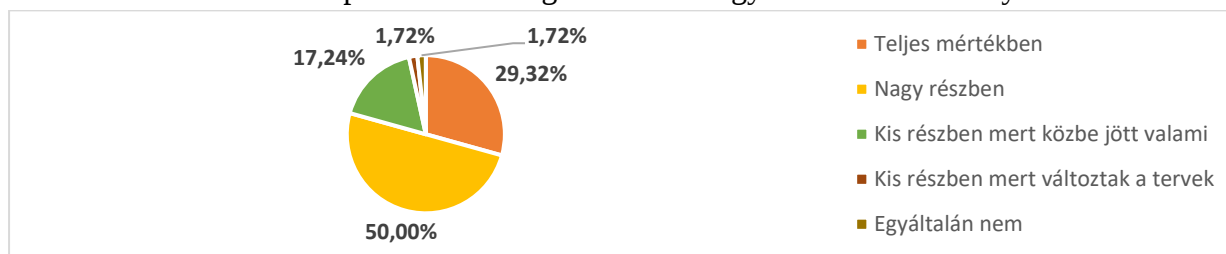
40. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel, a külföldön töltött időtartam szerint képezett csoportoknál.

Bázis: valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Ha keresztábrás elemzést használunk a következő két változóra, azaz a külföldön töltött időre, valamint a jövedelem felhasználási módjára, akkor azt kaptuk, hogy akik a legrövidebb időt töltötték külföldön, vagyis kevesebb mint 3 hónapot, azoknak sikerült megkeresni a szükséges összeget a célok eléréséhez. Hasonlóan jó értéket kaptunk azoknál is, akik 1-3 évet voltak összesen vendégmunkások, csupán 4,3%-uknak jött közbe valami váratlan. Viszont akik több mint 5 évet töltöttek külföldön, azoknál nagyon változó eredményt kaptunk, hiszen voltak akik meggondolták magukat és olyanok is, akiknek nem sikerült megvalósítani céljaikat.

A magasabb életszínvonalat mint fő/fontos célt, a minta közel 80%-nak sikerült elérni, nagyon minimális, 1,72%-ban azonban nem jött össze és közel 20%-ban csupán kis részét sikerült megvalósítani, hiszen útközben változtak a célok és/vagy a körülmények, amelyek hatására ez

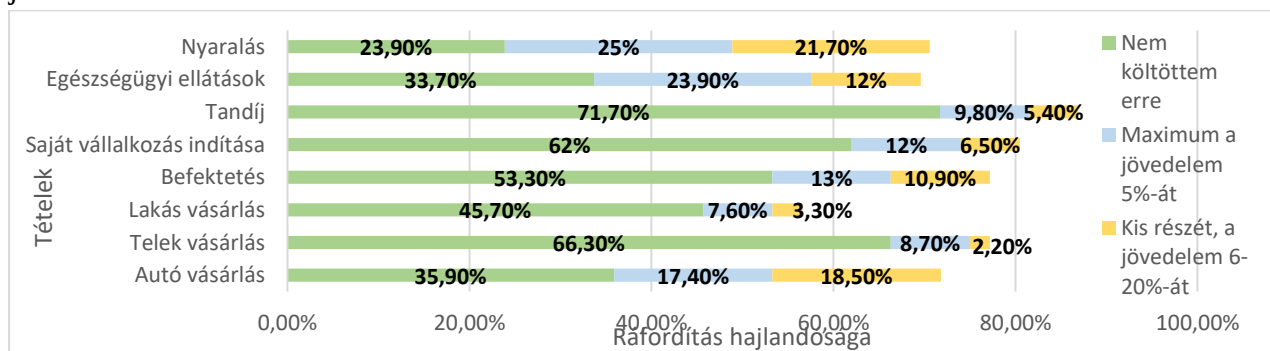
történhetett. A második hipotézisünk vizsgálatánál ez nagyon fontos eredmény lesz.

41. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire sikerült a magasabb életszínvonalat mint fontos célkitűzést elérni.

Bázis: N=58 (Forrás: Saját szerkesztés)

A következőkben a Likert skála segítségével azt mértem fel, hogy a megkeresett összeget mire költötték el, vagyis a felsorolt dolgokra az összeg mekkora részét áldozták. A felsorolt változók a következők voltak: lakás-, autó-, telek vásárlás, befektetés, megtakarítás, saját vállalkozás indítása, mindennapi szükségletek, család/barátok, tandíj, egészségügyi ellátás, nyaralás. A következő dolgokra nem igazán áldoztak a megkeresett jövedelemből vagy csak maximum 20%-át a jövedelemnek:

42. ábra: Azon mértékek arányai, hogy a külföldi vendégmunka során megkeresett összeg mekkora részét költötték a felsoroltakra.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

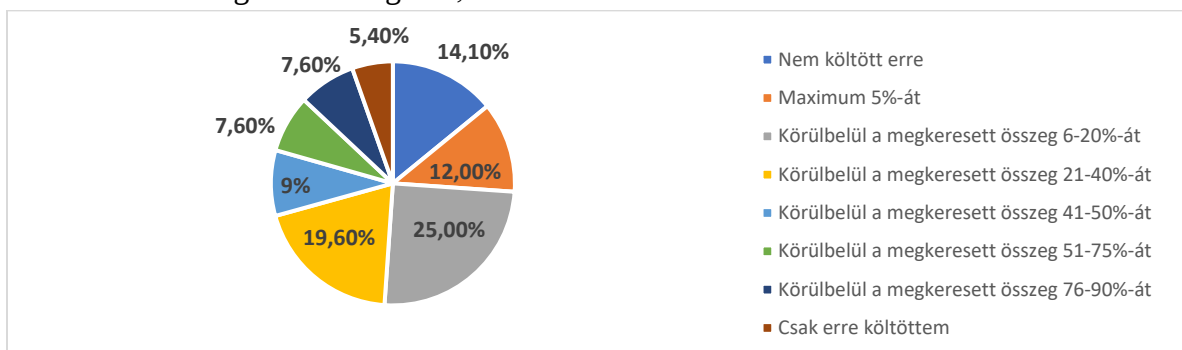
Az ábrán látható tételekre több mint 55%-ban, de némely esetben akár közel 90%-ban egyáltalán nem költött vagy maximálisan a megkeresett összeg 20%-át.

A legáltalánosabb dolgokra, a család/barátokra, valamint a mindennapi szükségletekre való ráfordítás nagysága igen változó volt. Voltak, akik viszonylag nagyon keveset költöttek ezekre a dolgokra, de akadtak olyanok is, akik a másik végletbe találhatók, akik majdnem az összes megkeresett pénzüket ezekre fordították.

Az esetek többségében, a válaszadók csupán a jövedelem 40%-áig terjedőleg költöttek a mindennapi szükségletekre, ez szerintem igen kedvező arány, és valószínűleg így is meg tudtak teremteni egy magasabb életszínvonalat maguk számára, meg tudtak engedni több mindent saját maguknak, esetleg új dolgokat is. Voltak olyanok is, akik minden pénzüket vagy igen nagy részét erre kellett szánják, ők feltehetőleg a családelettartók és az övék az egyetlen jövedelem forrás a családon belül.

A megtakarításra fordított összeg mértéke is igen változó volt a résztvevők között. Véleményem szerint mindenki számára igen fontos dolog a külföldi vendégmunka során, hiszen ez által tudjuk megalapozni és biztonságba helyezni az anyagi helyzetünket, családjunk mindennapjait és

felkészülni az esetleges nehézségekre, váratlan kiadásokra.

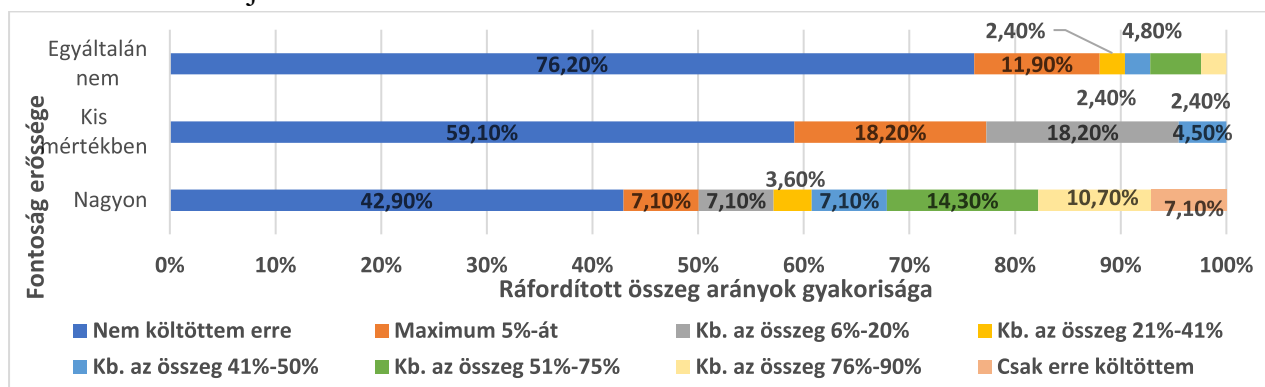

43. ábra: Azon mértékek arányai, hogy a külföldi vendégmunka során megkeresett összeg mekkora részét szánták a megtakarítás képzésére.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A továbbiakban párban vizsgáltam, a keresztábra módszert alkalmazva, hogy a következő változók esetén, a kiutazást megelőzően, milyen mértékben tartották fontosnak az adott dolgokat és a külföldi vendégmunka során megkeresett jövedelem mekkora részét fordították rá valójában. A felsoroltak közül minden esetben szignifikáns kapcsolatot találtam a két változó között, a keresztábra elemzés során:

- Saját vállalkozás indítása

44. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a saját vállalkozás indítása, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

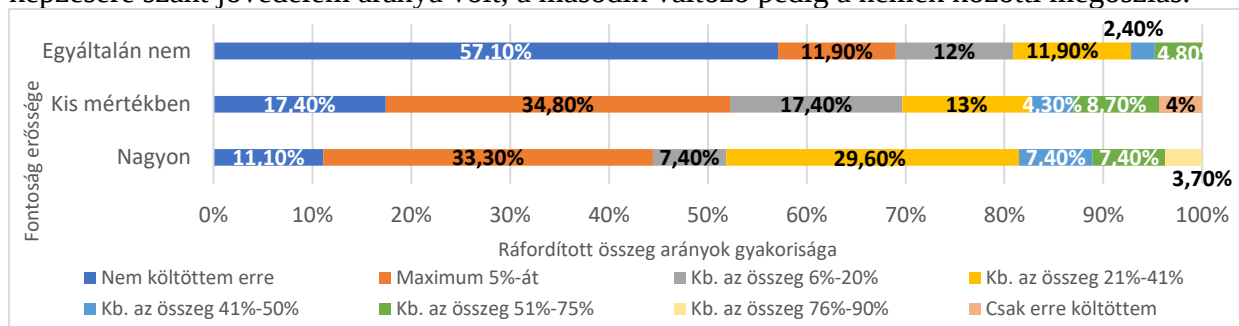
Akik számára fontos volt a saját vállalkozás indítása, azok közül 42,9%-nak mégsem sikerült erre költeni a jövedelemből és azok közül, akik nem tartották lényegesnek, közel 24%-ban mégis fordítottak erre a megszerzett jövedelmükből.

- Megtakarítás képzése

Örömmel tapasztaltam, hogy a megtakarítás képzését sokan említették célkitűzésként, hiszen ez igazán lényeges az esetleges későbbi problémák könnyebb megoldása érdekében, valamint az életszínvonal megtartásában vagy emelésében. Ezt sokan belátták és így is cselekedtek, még azok közül is akad olyan, aki megtakarítást képezett, akinek az elején nem állt szándékában.

Mindezek után újabb keresztábra elemzést végeztem, ahol az egyik változó a megtakarítás

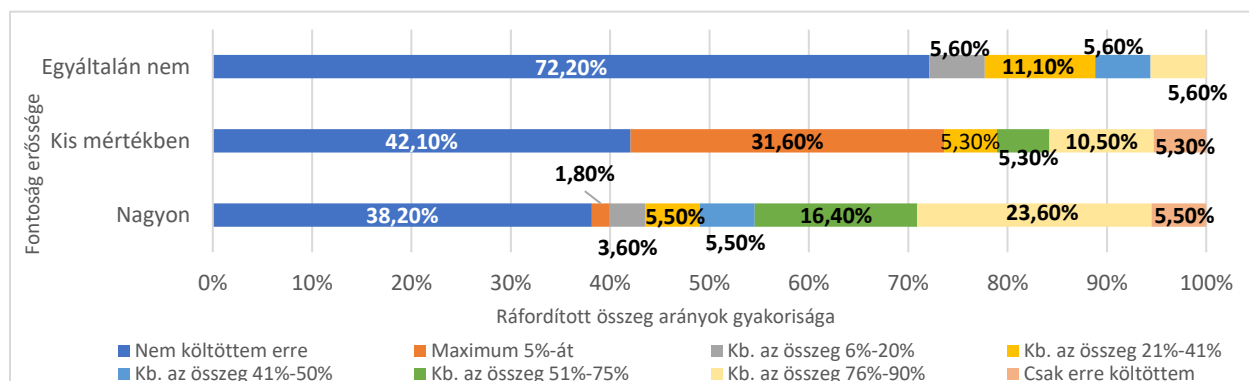
képzésére szánt jövedelem aránya volt, a második változó pedig a nemek közötti megoszlás.

45. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a megtakarítás képzése, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

- Lakás vásárlás/építés

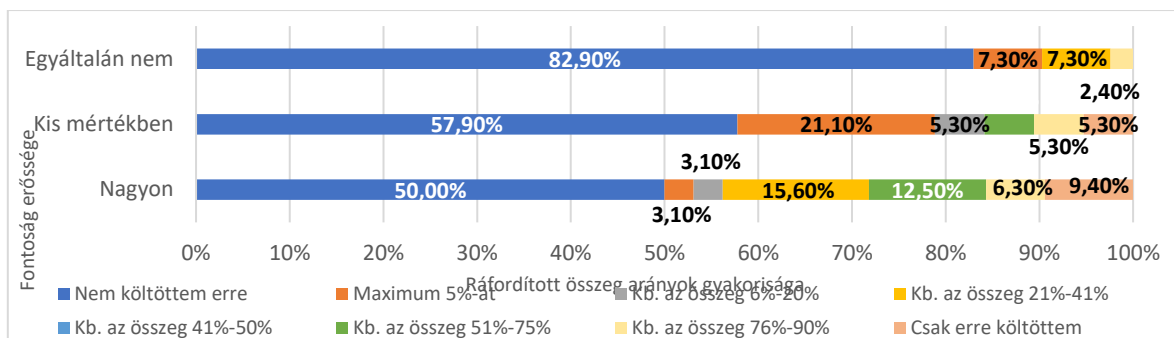
46. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a lakás vásárlás/ építés, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Azoknak az esetében, akiknek a lakás vásárlás fontos célkitűzés volt, több mint 60%-ban sikerült erre szálni a megkeresett jövedelemből, de meglepő módon közel 28%-a azoknak, akik egyáltalán nem áldoztak volna erre, mégis jövedelmük bizonyos hányadát erre költötték. Ugyanakkor még így is magas azok aránya, akik fontosnak találták, de végül nem erre költötték a megszerzett jövedelmet, hiszen ez egy igen lényeges/gyakori célkitűzés, amelyet nem lehet csak úgy félre vetni.

- Telek vásárlás

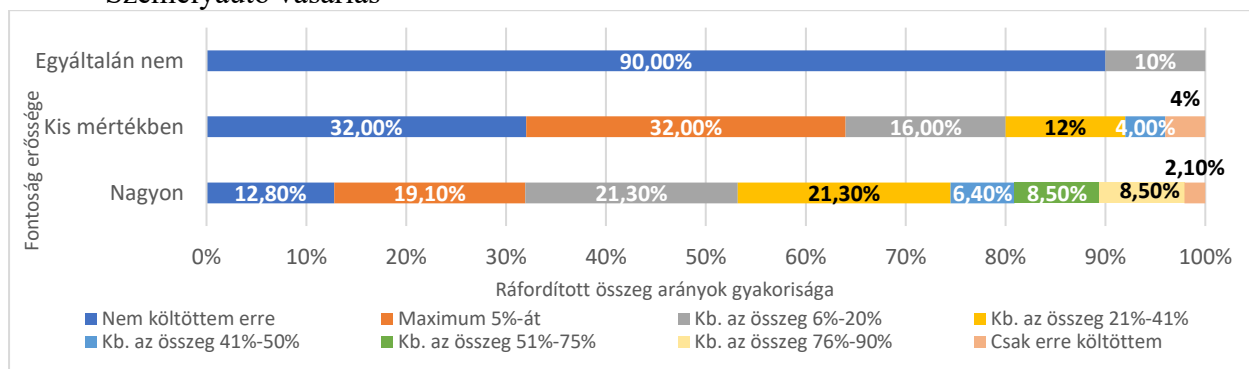
A telek vásárlás esetén is hasonló eredményeket kaptunk mint a lakás vásárlásnál, a két változó között szignifikáns kapcsolatra leltem, ezt beazonosíthatjuk annak is, hogy főleg vidéken ez a két dolog gyakran összekapcsolódik. Sajnos még akik szerettek volna erre költeni még azoknak sem sikerült minden esetben, sőt pontosan fele a csoportnak semmit nem szánt erre. Valószínűleg azonban ennek nem anyagi háttere van, hiszen a szükséges tőkét sikerült megszerezni, hanem a tervek vagy a feltételek változtak időközben.

47. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a telek vásárlás, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

- Személyautó vásárlás

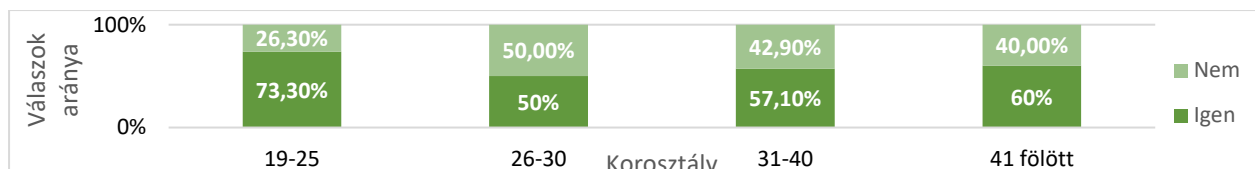
48. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően az autó vásárlás, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

Ebben az esetben teljesen szignifikáns kapcsolatot találtam a két változó között, aki nem akart autót venni az nem is tette, csupán 10% költött rá kisebb összegeket, valószínűleg mivel muszáj volt. Viszont aki számára fontos volt, az ha keveset is, de tudott rá költeni, csupán 12%-uk nem tette meg, mert közbe jött valami fontosabb kiadás.

4.2.6. A KÜLFÖLDI VENDÉGMUNKA SORÁN TAPASZTALT ÉLETHELYZETEK HATÁSAI

Kíváncsian vizsgáltam, hogy a válaszadók mekkora része szeretné továbbra is folytatni vagy esetleg újra belevágni a külföldi vendégmunka vállalásba, aminek során azt tapasztaltam, hogy a minta 62%-a mindenképp visszatérne, viszont 38%-uknak nem áll szándékában, amíg rá nem kényszerülnek. A különböző korosztályok keresztábrás elemzése során, a változók megoszlása különbözött, vagyis a korcsoportok gondolkodása eltérő volt. A legfiatalabb korosztály számára még igen gyakran áll a tervekben a külföldi vendégmunka vállalás, azonban a többiek esetében ennek aránya már alacsonyabb, amely indoka lehet a családalapítás vagy a már meglévő család. Sajnos tapasztaljuk mi is, hogy napjainkban itthon nagyon nehéz egy család fenntartása, ezért gyakran akaratuk ellenére is muszáj visszatérniük vagy folytatniuk ezt a pénzkeresési formát.

49. ábra: A különböző korosztályon belüli arányok aszerint, hogy szeretnék a jövőben ismét- vagy továbbra is külföldi vendégmunkát vállalni.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A válaszadók közül azok, akik terveznek visszatérni külföldre vagy még folytatják ezt az életformát, leggyakrabban a következő indokok miatt döntöttek így: Még vannak olyan céljaik, amiket eddig nem sikerült elérni, vagy épp most fogalmazódtak meg és ezekhez szükséges a külföldi vendégmunka, könnyebb megélhetés miatt, család alapítás és fenntartása érdekében, szeretnék tovább fejlődni, tapasztalatokat szerezni szakmailag, anyagilag és önismeretileg jobb feltételekkel rendelkező munkahelyet találtak külföldön, jobb társaságra, baráti körre leltek külföldön illetve a jelenlegi háború és válság okozta nehézségek leküzdése érdekében.

Arra a kérdésemre, hogy: "Javasolná másoknak is a külföldi vendégmunkát, céljai elérése érdekében?", majdnem egyöntetű választ kaptam. A minta 91,3%-a azt válaszolta, hogy igen, mindenképp. Ez nem meglepő, hiszen a kutatásom során kapott tapasztalatok alapján sokkal több mindent, sokkal könnyebb módon és rövidebb időn belül el tudtak érni azok, akik ezt a megélhetési formát választották. A következő két változó között, vagyis hogy az illető tervez-e visszatérni a jövőben külföldre és javasolná-e másoknak a külföldi vendégmunkát céljai elérése érdekében, keresztábla elemzés során szignifikáns kapcsolatot találtam:

6. táblázat: A minta arányokra bontása aszerint, hogy az adott személy szeretne-e a jövőben külföldi vendégmunkát vállalni, illetve javasolná másoknak is ezt a megélhetési formát a céljaik elérése érdekében.

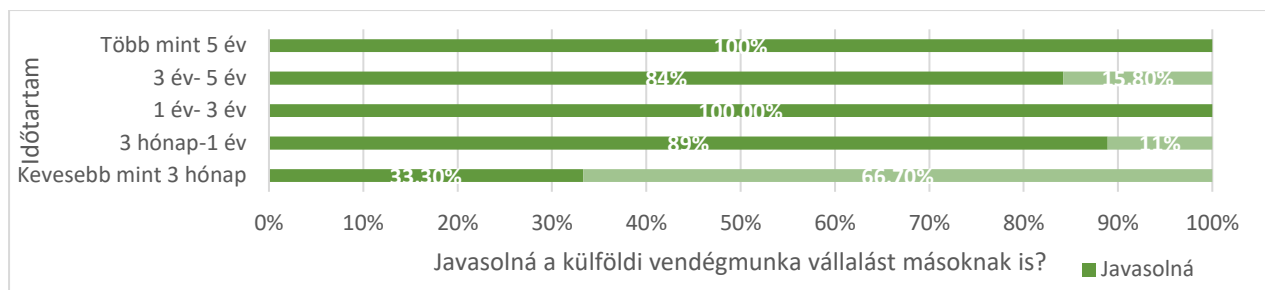
Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

		Tervez vissza menni a jövőben?	
		Igen	Nem
Javasolná másoknak is a Külföldi vendégmunkát?	Igen	59,8%	31,5%
	Nem	2,2%	6,5%

A minta 59,8%-ának szándékában áll visszatérni és javasolná a külföldi vendégmunkát másoknak is, viszont 6,5%-uk nem akar vissza térni, ha nem lesz muszáj és nem is ajánlja senkinek a kipróbálását. Csupán a válaszadók 2,2%-át teszik ki azok, akik terveznek külföldre visszamenni a jövőben, de másoknak nem ajánlják az ilyen fajta munkavállalást.

Csupán azok nem javasolnák a külföldi munkavállalást, akik számára a külföldi vendégmunka nem segített vagy csak kis mértékben járult hozzá a vagyon nagyságának növekedéséhez.

Rábukkantam, hogy szignifikáns kapcsolat van a következő két változó között, hogy mennyi időt tartózkodott egy személy külföldön vendégmunkásként és hogy javasolná-e a kiutazást másoknak. Csupán a nagyon rövid időt, maximum 3 hónapot külföldön dolgozók esetében volt magas azok aránya, akik nem javasolják a külföldi vendégmunkavállalást másoknak.

50. ábra: A minta arányokra bontása aszerint, hogy az adott személy mennyi időt töltött külföldi vendégmunkásként, illetve javasolná-e másoknak is ezt a megélhetési formát a céljaik elérése érdekében.

Bázis valamennyi minta N=92 (Forrás: Saját szerkesztés)

A kérdőív végéhez közeledve, arra kértem a kitöltőket, hogy fogalmazzák meg, számukra mi volt a legpozitívabb, illetve a legnegatívabb dolog a külföldi vendégmunka végzése során.

Elsőként a kapott negatív válaszokat ismertetném: A leggyakrabban a honvágyat, valamint a család és a barátoktól való távollétet említették, ugyanakkor ennek következtében történő társaságokból való kiszakadást. Talán a második helyet az idegen nyelv nem ismerete foglalta el a rangsorban. Azonban gyakori problémát jelentett a rasszizmus, a lekezelés, az értékelés és tisztelet hiánya, a hátrányos megkülönböztetés, amelyet a válaszadók fele tanúsítottak a külföldi állampolgárok. Voltak olyanok, akik számára a mindennapokban szükséges és használt személyautóval voltak problémák. Akadtak olyanok is, akik a határidő lejárta előtt munkahely nélkül maradtak, illetve olyanok is akik a munka nehézségére panaszkodtak és a kiszolgáltatottságra. Sajnos többen tapasztalták azt, hogy idegenben nem számíhattak azokra, akikkel egy cipőben jártak, akik ugyanarról a környékről származtak, sőt sok esetben ők voltak azok, akik megnehezítették a mindennapokat. Számos esetben a lakhatási körülmények kritikán alulinak minősültek, amely nem felelt meg a 21. században elvártaknak. Viszont voltak olyan szerencsés személyek is, akik szerint nem volt olyan dolog amit megemlíthetnének, hiszen nem tapasztaltak semmi említésre méltó negatív dolgot.

A kutatás során kapott eredmények ismertetését a tapasztalt, pozitív dolgokkal zárom, amelyeket a válaszadók fogalmaztak meg. Szerintem mindenki számára egyértelmű, hogy a leggyakoribb válasz az anyagiak köré épült, vagyis a „pénz”, megteremtett életszínvonal emelkedése, az anyagi biztonság kialakítása. Viszont gyakran említették az új és életreszóló barátságok kialakulását, valamint a rengeteg élményt, amelyet a külföldön töltött idő során szereztek. Sokak számára kedvező volt a nyelvtanulás lehetősége, szakmai tapasztalat szerzése és a fejlődés. Számos esetben változott jó irányba az életszemlélet és az önbecsülés, amely pozitív hatással volt a válaszadókra. Kedvezően érintette őket, hogy figyelmességet, emberséges bánásmódot kaptak, hogy megbecsülik őket, valamint a munkájukat és több esetben is segítőkészek voltak velük a külföldiek. Volt olyan személy is, aki a külföldi életvitelt említette, a nyugodtságot, biztonságot, nyitottságot, a szép tájakat, a külföldi életszínvonalat és mentalitást. Akadtak olyanok, akik a külföldi vendégmunkának köszönhetően egy jobb és biztosabb életet tudtak megalapozni családjuk és gyerekeik számára. Viszont sokan egyszerűen azt válaszolták, hogy a külföldi vendégmunka segítségével (könnyebben) sikerült elérniük a kitűzött céljaikat.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

5.1. EDDIGI KIEMELKEDŐ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

A kutatásom során több esetben is a szakirodalomban már fellelhető információkhoz és adatokhoz hasonló eredményeket kaptam, így a kutatásommal több, eddig is ismert dolgot alátudok támasztani, amelyek nem csak a múltban voltak relevánsak, hanem napjainkban is.

Az eddig ismert eredményekhez hasonlóan, a kutatásom során azt tapasztaltam, hogy a külföldi munkavállalás jelensége mögött, legtöbb esetben gazdasági indok áll, bele értve ingatlan, autó vásárlás, életszínvonal növekedés elérése, család fenntartás, anyagi biztonság megteremtése vagy akár a saját vállalkozás elindítása. Igaz, hogy a minta nagyrésze saját tulajdonú ingatlannal és számos földterülettel rendelkezik, viszont még így sincsenek meg a szükséges feltételek mindahhoz, hogy a fent említett célokat eltudja érni a külföldi munkavállalás nélkül.

A Csíkszentkirály és vonzáskörére leszűkülő kutatásom során továbbra is azt találtam, hogy még mindig többségben a fiatalabb generációkra, illetve az alacsonyabb végzettséggel rendelkezőkre jellemzőbb a külföldi vendégmunka vállalása. Gyakori eset, hogy a tanulmányok befejezését követően azonnal kivándorolnak, meg sem próbálva itthon megélhetőséget találni.

A kivándorlás úticélját számos esetben továbbra is a jóval fejlettebb, nyugati országok jelentik, valamint a skandináv országok. Ugyanakkor rengetegen választják Magyarországot is a nyelvismeret miatt, hiszen a kutatásomban résztvevő alanyok, a romániai kisebbségben lévő magyar anyanyelvűek táborába tartoznak.

Ismételten nem meglepő, hogy a külföldön vállalható munkalehetőségek olyan munkahelyek, amelyek viszonylag fizikailag megterhelőbbek és kisebb bérezéssel rendelkeznek, ide értve a mezőgazdaság, építkezés, szolgáltatás nyújtás vagy ipari munkalehetőségek.

Szomorú továbbra is azt tapasztalni, hogy a külföldön való tartózkodás időtartama alatt, a barátokkal való kapcsolat megromlik, sőt gyakran még a családtagokkal is, viszont ezzel szemben a kapott válaszok alapján, a külföldi munkavállalás befolyásolja az emberi fejlődést, az önbecsülés és az életszemlélet kedvező irányú változását okozva.

5.2. ÚJONNAN KAPOTT TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A kutatás elvégzése során, az eddig ismert és tényként elfogadott hiedelmekkel szemben, a következő eredményeket kaptam:

- a) A munkaerő kölcsönzéssel foglalkozó iparág feltörekvőben van, egyre több ilyen vállalkozás jelenik meg a piacon, amelyek többnyire mind sikeresek és gyorsan fejlődnek.
- b) Az eddigi 1-2 éves időtartammal szemben, mostanra megnőtt a külföldön töltött évek száma és ezzel párhuzamosan egyre rövidebbek és ritkábbak az itthon töltött szabadságok is.
- c) Pozitív hatásnak gondolom, hogy a feketén történő munkáltatás aránya egyre alacsonyabb, a nyilvántartási rendszerekben egyre valóságosabb adatokat találunk és az adózás is a törvényeknek megfelelően működik

d) Meglepően magas azok aránya, akik egy saját vállalkozásba szeretnék fektetni a megkeresett jövedelmüket és többnyire a szolgáltatás nyújtás, valamint a kereskedelmi iparágak a legkedveltebbek.

5.3. HIPOTÉZISEK TELJESÜLÉSÉNEK VIZSGÁLATA

A bevezető részben megfogalmazott hipotézisek beigazolásának vizsgálata:

1. Hipotézis: A külföldi vendégmunka vállalás a fiatalabb korosztályokra és onnan is többnyire a férfiakra jellemző.

A jelen állapotot tekintve, Csíkszentkirály és vonzáskörére jellemzően megállapíthatjuk, hogy a külföldi vendégmunka vállalók nagytöbbsége, közel 75%-a, még nem töltötte be a 30. életévét.

A kapott válaszok alapján azt tapasztaltuk, hogy a külföldi vendégmunkát vállalók 46,7%-a nő, tehát közel a fele a mintának, és ez az arány, kisebb nagyobb eltérésekkel, minden korosztályra jellemző.

Az 1. Hipotézis (részben) teljesült.

2. Hipotézis: A külföldi munkavállalás nélkülözhetetlen a megfelelő életszínvonal megteremtése és a kitűzött célok elérése érdekében.

Sajnálatos módon napjainkban azt tapasztaljuk, hogy „nehéz időket” élünk, a térség lakossága eléggé elszegényedett a különböző gazdasági és politikai tényezők hatására így egyre nehezebb vagy lehetetlen valami újat megvalósítani, már azok is szerencsésnek mondhatóak, akik az eddigi életszínvonalukat fenn tudják tartani ezen körülmények között. Azonban a kapott válaszok alapján azt a szerencsés következtetést vonhatjuk le, hogy a külföldi munkavállalás rengeteg hátrányától eltekintve ez a megoldás sikeres, hiszen a kiutazást megelőzően kitűzött célokat több mint 80%-ban sikerült elérni, valamint az esetek közel háromnegyedénél (73,9%) az életszínvonal növekedését is elősegítette. Igaz hogy nem a legkedvezőbb megoldás, de a legtöbb ember/család számára az egyetlen lehetőség.

A 2. Hipotézis igazolt.

3. Hipotézis: A lakosság külföldi vendégmunka vállalása nagymértékben előnyt jelent egy település számára, legyen az gazdasági, pénzügyi vagy akár fejlődési hatás.

A mélyinterjúk készítése révén kapott válaszok nem támasztják alá a feltevésemet, hiszen a külföldi vendégmunka vállalás során az emberek nagyobb jövedelemmel rendelkeznek, így feltehetőleg többet is költenek, viszont ennek hatásait a település vezetősége nem érzékeli vagy csak kis mértékben. A polgármester szerint ez lehetne jóval nagyobb is.

A 3. Hipotézis nem teljesült.

A fejlődés érdekében szükség van a nyilvántartási rendszerek pontosítására, a bevándorló lakosság pontos felmérése, a foglalkoztatottság növelése és a belső munkaerő piacon egyenlő esélyek biztosítása elengedhetetlen fontosságú. Fontos lenne regionális, valamint országos szinten egy pontos foglalkoztatottsági szerkezeti elemzés, valamint megfelelő vándorlási politika alkalmazása. Nagyon fontos a rövid és hosszú távú stratégiák kidolgozása a vándorlással kapcsolatos kérdéskörre, amit Romániának alkalmaznia kell a következő időszakban. (Tugui V., 2009.)

6. ÖSSZEFOGLALÓ

A dolgozatom során rengeteg új és érdekes tény, statisztikai adatot és nézőpontot sikerült feltárnom, egy olyan időszerű és igen lényeges témával kapcsolatosan, amelyről viszonylag kevés forrás áll a rendelkezésünkre.

Talán az egyik legérdekesebb új dolog számomra az volt, hogy mennyi rejtett, indirekt lehetőséget rejt a külföldi vendégmunka vállalás az anyagi javak megszerzésén túl, gondolva itt a tapasztalat szerzésre, utazásokra, nyelvtanulásra, világszemlélet alakulására, kultúrák megismerésére vagy akár a saját magunk megismerésére és fejlesztésére.

Lassan már a magasabb végzettséggel rendelkezők is egyre nagyobb számban választják ezt az utat, és ennek oka egyértelműen az itthoni bérek alacsony szintje, illetve a munkalehetőségek hiánya, vagyis munkalehetőség van, csupán nagyon kedvezőtlenek a hozzá tartozó feltételek. Ezért is sokan már a tanulmányok befejezését követően azonnal külföldi munkát vállalnak, hiszen ezt a példát látják a társadalomtól. Bár a külföldön vállalható munkalehetőségek leggyakrabban a nehezebb, fizikai munkát igénylő munkalehetőségek, de még így is sokkal jobb anyagi feltételeket és munkakörülményeket biztosítanak mint a romániai lehetőségek.

A külföldön tartózkodás ideje is egyre hosszabb, mindig “még csak egy kicsit” akarnak kint maradni, hiszen nehéz az ottani életszínvonal megszokása után vissza illeszkedni az itthoniba. Ez is egy igen fontos oka a növekedő külföldön történő letelepedésnek.

Fontos megemlíteni, hogy egyre több olyan személlyel találkozunk, aki a külföldön megkeresett összeg bizonyos részét a hosszútávú megélhetésbe szeretné “befektetni” és saját vállalkozást szeretne létrehozni az összegyűjtött jövedelemből, valamint a megszerzett tapasztalatok alapján.

Viszont az egyik legszomorúbb eredmény amit kaptam az az, hogy nagyon kevés azok aránya, akik nem csupán saját magukra, családjaikra költik a megkeresett pénzt, hanem támogatást nyújtanak más emberek, esetleg vallási felekezetek vagy települések számára.

A másik kiemelést érdemlő negatív tény, hogy a külföldi munkavállalás gyakori velejárója az, hogy a családi és baráti kapcsolatok meggyengülnek, esetleg meg is szakadnak a térbeli távolság hatására, és ezt még a technológiai fejlődéssel sem lehetett kiküszöbölni.

Örömmel tapasztaltam azt a tény, hogy a sok küzdelem és áldozat hozatal meghozza a gyümölcsét, hiszen az esetek többségében sikerült a kitűzött célokat elérni vagy közelebb kerülni hozzá, a külföldi munkavállalás segítségével. Ez lehet annak az oka is, hogy a megkérdezettek igen nagy része támogatja azokat, akik most indulnának el ezen az úton, sőt jóval magasabb azok aránya, akik terveznek a jövőben még vissza térni külföldre, és ott munkát vállalni.

A hosszú évek során megszerzett tapasztalatok alapján biztosan állíthatjuk, hogy ennek a jelenségnek a legnagyobb negatívuma a honvágy, amelyhez társul a gyakori kiközösítés az őslakosság részéről, valamint néhány esetben az alacsony színvonalú lakhatási körülmények. Viszont ezt megfelelő mértékben ellensúlyozza az a rengeteg pozitívum, amelyet nyújt ez a lehetőség az anyagi javak megszerzésén túl, hiszen negatívumot nem mindenki tudott pontosan megfogalmazni a külföldi vendégmunka vállalásával kapcsolatosan, viszont pozitívumot nem csak egyet.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. Anthony Giddens (2008): *Szociológia*, Osiris kiadó, Budapest, Ed. II
2. Biró Zoltán, Bodó Julianna (2016): *Helyzetek és változások: Székelyföldi társadalomtudományi kutatások a Domus program támogatásával*, Státus kiadó, Csíkszereda
3. Bodó Julianna (2008): *Diskurzusok és életutak a migráció tükrében*, Scientia Humana kiadó, Budapest
4. Dumitru Sandu (2010): *Lumile sociale ale migratiei romanesti in strainatate*, Polirom kiadó, Bukarest
5. Dumitru Sandu(2000): *Circulatory migration as life strategy*, Romanian Sociology, Annual English Electronic Edition, Issue 2,
6. Lázár Ede (2009): *Kutatásmódszertan a gyakorlatban as SPSS program használatával*, Scientia Kiadó, Kolozsvár
7. Palgrave Macmillan (2013): *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World* [A migráció kora. Nemzetközi népességmozgások a modern világban] (5th edition), New York
8. Tugui Valentina (2009): *Efectele migratiei asupra cresterii economice in conditiile crizei globale*, Universitatea Valahia
9. Bálint Gyöngyvér (2017): *A székelyföldi fiatalok migrációja*, Csíkszereda elérhető on-line: <https://stranger2017blog.files.wordpress.com/2017/04/balint-gyongyver.pdf>
10. Bodó Julianna (2009): *A vendégmunka típusú migráció magatartás– mintái a székelyföldi térségben*, Fórum: Társadalomtudományi Szemle, XI. Évfolyam, 1. rész, Somorja
11. Cseresnyés Ferenc (2005): *Migráció az ezredfordulón*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs
12. Honvári János (2014): *A nemzetközi munkaerő-migráció elmélete*, Vol. 1, Universitas-Győr, Győr
13. Iris Alexe, Horváth István, Ruxandra Nuica, Marieta Radu (2012): *Social Impact of Emigration and Rural-Urban Migration in Central and Eastern Europe*, Final Country Report, Románia elérhető on-line: ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8834&langId=en
14. Lengyel Imre, Rechnitzer János (2002): *Regionális Gazdaságtan*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest
15. Dr. Péter Emőke-Katalin, (2011): *A külföldi munkavállalás társadalmi-gazdasági jellemzői Hargita Megyében*, Doktori értekezés, Szent István Egyetem, Gödöllő
16. Dr. Péter Emőke Katalin(2011): *Tanulási migráció*. Domus kutatás (pályázat), Szent István Egyetem, Gödöllő
17. Ritecz György, Sallai János (2016/5.): *A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei*, Magyar Rendészet, Budapest
18. Sorin Manole, Laura Pănoiu și Adriana Păunescu (2017): *Impactul migratiei asupra dezvoltarii economice a tării receptoare*, Academia de studii economice,Bucuresti,

19. Zolberg Aristide (2001): *Újabb hullámok: migrációelmélet egy változó világban*. In: *A migráció szociológiája*. Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest
20. Caiet de studii nr.18 de BNR (2019) elérhető on-line: bnr.ro
21. Populația rezidentă* la 1 ianuarie 2021 în scădere cu 142,6 mii persoane, www.insse.ro, nr. 218/30.08.2021
22. Kronika: *Jövőre is 100 ezer EU-n kívüli vendégmunkás érkezhets Romániába*, MTI, (2022), elérhető on-line: <https://kronikaonline.ro/gazdasag/jovore-is-100-ezer-eu-n-kivuli-vendegmunkas-erkezhets-romaniaba>
23. Kronika: *Immár a külföldre szakadt vendégmunkások Románia "legnagyobb befektetői"*, (2021) MTI, elérhető on-line: <https://kronikaonline.ro/gazdasag/a-vendegmunkasok-voltak-a-legnagyobb-befektetok-taval-a-romaniaba-hazautalt-penzek-altal>
24. Lukács Andrea, Barna Gergő (2022): *Nemzetközi migrációs folyamatok Romániában a 2011-es népszámlálás után*, Erdélystat elérhető on-line: <http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/nemzetkozi-migracios-folyamatok-romaniaban-a-2011-es-nepszamlalas-utan/106>, 2022 december 07
25. Makkay József (2022): *Hol jobb? Itthon vagy külföldön?*, Erdélyi Napló, elérhető on-line: <https://erdelyinaplo.ro/velemeney/hol-jobb-itthon-vagy-kulfoldon>
26. Sanchez Monica, (2017): *A migráció típusai*, elérhető on-line: <https://www.actualidadviajes.com/hu/tipos-de-migracion/>
27. Szabó Laura, Barna Gergő. (2021): *Vissza a gyökerekhez*, Erdélystat, 2021 kutatás elérhető on-line: <http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/vissza-a-gyokerekhez/108>
28. Z.F.(2021): *Az EU-ban Románia az agyelszívás első számú áldozata*, elérhető on-line: <https://maszol.ro/gazdasag/Az-EU-ban-Romania-az-agyelszivas-elso-szamu-aldozata> 2 JULIUS 26
29. Erdélystat: *Csikszentkirály*, elérhető on-line: <http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/csikszentkiraly/1438>
30. European Commission: elérhető on-line: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en
31. Baza de date TEMPO: INSS.RO, elérhető on-line: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, 2023.04.12
<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, Rata bruta de activitate 2023.04.12
<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, Emigranti definitivi dupa tara de destinatie, 2023.04.13
<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, Imigranti definitivi dupa tara de provenienta, 2023.04.13
<http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>, Imigranti definitivi dupa tara de provenienta, 2023.04.13
32. Wikipédia: elérhető on-line: <https://en.wikipedia.org/wiki/S%C3%A2ncr%C4%83ieni>
33. Wikipédia: elérhető on-line: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%ADkszentkir%C3%A1ly>

34. Wikipédia: elérhető on-line: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Agyelsz%C3%ADv%C3%A1s>
35. Worldbank.org: elérhető online:
<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20724315~isCURL:Y~pagePK:64> 2023.03.16.
36. [Woldometers.info](https://www.worldometers.info/world-population/romania-population/): elérhető on-line: <https://www.worldometers.info/world-population/romania-population/>

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: KÉRDŐÍV

Üdvözlöm!

Urszuly Sarolta vagyok, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Kar, Alkalmazott közgazdaságtan és pénzügy mesterképzésének végzős hallgatója.

Államvizsga dolgozatomban szeretném megvizsgálni a külföldi vendégmunka gazdasági hozadékait Csíkszentkirály és annak térségével kapcsolatban.

Napjainkban Romániában egyre gyakoribb jelenség a külföldi vendégmunka vállalása, bármelyik korcsoport számára. Ezzel biztosítva a megélhetést, illetve a jobb életszínvonalat önmaguk, és családjuk számára.

Ez a jelenség nagyban befolyásolja lakhelyünk gazdaságát és fejlődését egyaránt, illetve pozitív vagy akár negatív hatással van életünkre.

Ezért tartom fontosnak ezen témakör tanulmányozását. Kérem, vegyen részt az ezzel kapcsolatos kutatásomban a következő kérdőívcsomag kitöltésével.

A 10 percet igénybe vevő kitöltés névtelen, a benne megadott adatok kizárólag a tudományos célt fogják szolgálni, ugyanakkor hozzájárul a dolgozatom létrejöttéhez és a kutatás sikeréhez.

Segítségét és ösztönzését előre is hálásan köszönöm!

A. A kitöltő adatai

- 1.** Születési hely:.....
- 2.** Jelenlegi lakhelye (jelenlegi lakcím Romániában):.....
- 3.** Nem:
 - ☐ Férfi
 - ☐ Nő
- 4.** Kor:
 - ☐ 19-25
 - ☐ 26-30
 - ☐ 31-40
 - ☐ 40 fölött
- B.** Családi és anyagi helyzetre vonatkozó kérdések (romániai lakhely):
 - 5.** Önnel egyháztartásban élő családtagok száma (önön kívül):
 - 6.** A háztartásból hányan dolgoznak jelenleg külföldön (önön kívül)?
 - 7.** Saját tulajdonban lévő ingatlanban élnek vagy bérlik (Nem tartoznak ide a haszongépjárművek.):
 - ☐ Saját tulajdon
 - ☐ Bérleljük
 - 8.** A háztartás által birtokolt személyautók száma:
 - 9.** Van bevezetett áram a lakásban?
 - ☐ Igen
 - ☐ Nem
 - 10.** Van bevezetett gáz a lakásban?

- Igen
- Nem

11. Rendelkezik a család megművelhető földterülettel?

- Igen
- Nem

11.1. Terület nagysága (ár):.....

11.2. Termesztett növény:

- ☐ Gabona
- ☐ Takarmánynövény
- ☐ Burgonya
- ☐ Zöldségek
- ☐ Iparnövény
- ☐ Gyümölcsök
- ☐ Egyéb:....

11.3. Család tulajdonában lévő, földműveléshez szükséges gépek és járművek száma (pl. traktor, forgató stb.):

12. Tartanak haszonállatot?

- Igen
- Nem

12.1. A család tulajdonában lévő állattartomány milyen állatokból tevődik össze? (többválaszos)

- ☐ Szarvasmarha
- ☐ Sertés
- ☐ Juh
- ☐ Szárnyas
- ☐ Egyéb

C. Tanulmányok:

13. Legmagasabb végzettség:

- 8 osztály
- Középfokú végzettség (12. osztály)
- Érettségi diploma
- Felsőfokú végzettség
- Mesteri diploma
- Doktori
- Egyéb:....

14. Elvégzett tanfolyam(ok):.....

15. Miért nem helyezkedett el itthon abban a szakmában amit tanult?

- Kevés volt a fizetés
- Minden itthoni fetétel megfelelt (fizetés is), csupán sürgősen pénzre volt szükségem, viszont abban az esetben ha újra itthon dolgozok majd, abban a szakmába szeretnék elhelyezkedni
- Nincs munkalehetőség a környéken
- Rájöttem nem nekem való/nem szeretem amit tanultam
- Egyéb:.....

D. Kivándorlással kapcsolatos információk:

16. Életkora az első kivándorlás idejekor:

- 18 vagy az alatt
- 19-25
- 26-30
- 31-40
- 40 fölött

- 17.** Kivándorlás előtt mivel foglalkozott?
- ☐ Tanulás (iskola, egyetem)
 - ☐ Munkanélküli
 - ☐ Nyugdíjas
 - ☐ Mezőgazdaság
 - ☐ Ipar
 - ☐ Kereskedelem
 - ☐ Szolgáltatás
 - ☐ Szellemi
 - ☐ Építkezés
 - ☐ Szállítás
 - ☐ Művészet
 - ☐ Önkéntesség
 - ☐ Alkalmi munkák
 - ☐ Egyéb:....
- 18.** Mennyi időt tartózkodott összesen külföldön, illetve ha még ott van, mennyi ideje?
- ☐ Kevesebb mint 3 hónap
 - ☐ 3 hónap- 1 év
 - ☐ 1 év – 3 év
 - ☐ 3 év-5 év
 - ☐ Több mint 5 év
- 19.** Kivándorlásban segített:
- ☐ Senki
 - ☐ Barátok
 - ☐ Családtag
 - ☐ Közvetítői iroda
 - ☐ Egyéb:.....
- 20.** Ország(ok) amely(ek)ben dolgozott:
- 21.** Külföldön vállalt munkák:
- ☐ Mezőgazdaság
 - ☐ Ipar
 - ☐ Kereskedelem
 - ☐ Szolgáltatás
 - ☐ Szellemi
 - ☐ Építkezés
 - ☐ Szállítás
 - ☐ Művészet
 - ☐ Önkéntesség
 - ☐ Alkalmi munkák
 - ☐ Egyéb:.....
- 22.** Volt társadalombiztosítás fizetve ön után?
- ☐ Igen
 - ☐ Nem
 - ☐ Nem minden esetben
- 23.** A külföldi munkavállalás megkezdésekor megkeresni kívánt összeg/hónap (nettó):
- ☐ 1.000 RON- 3.000 RON
 - ☐ 3.001 RON – 5.000 RON
 - ☐ 5.001 RON – 7.500 RON
 - ☐ 7.501 RON - 10.000 RON

- 10.001 RON – 15.000 RON
- 15.000 RON fölött

24. Ténylegesen kézhez kapott összeg/ hónap(átlag, nettó):

- 1000 RON- 3.000 RON
- 3.001 RON – 5.000 RON
- 5.001 RON – 7.500 RON
- 7.501 RON - 10.000 RON
- 10.001 RON – 15.000 RON
- 15.000 RON fölött

25. Milyen mértékben voltak fontos a következő szempontok a külföldi vendégmunka vállalásánál?

	Nem tartottam lényegesnek	Kis mértékben fontosnak találom	Ha már ott vagyok miért ne	Fontos számomra	Fő célomnak tűztem ki
Saját vállalkozás indítása					
Lakás vásárlás/építés					
Autó/jármű vásárlás					
Terület vásárlás					
Egészségügyi problémák finanszírozása					
Család eltartása					
Nyarálás					
Megtakarítás					
Befektetés					
Önmegvalósítás					
Nyelv tanulás					
További tanulmányok finanszírozása					
Szakma tanulás					
Tartozások rendezése					
Magasabb életszínvonal megteremtése					

26. Megfordult már a fejében saját vállalkozás indítása a külföldön megkeresett összegből?

- Igen
- Nem

E. Saját vállalkozásra vonatkozó kérdések

27. Sikerült már elérni a célt (saját vállalat indítása)?

- Igen
- Nem

28. Melyik iparágba nyitotta meg/ szeretné megnyitni vállalkozását?

- Mezőgazdaság
- Ipar
- Kereskedelem
- Szolgáltatás
- Szellemi
- Építkezés

- Szállítás
- Művészet
- Önkéntesség
- Egyéb:.....
- 29.** Családi vállalkozás vagy inkább munkásokat alkalmazna?
- Családi
- Munkások alkalmazása
- 30.** Hány ember dolgozik/dolgozna a vállalkozásánál (önön kívül)?
- 31.** A vállalatát a lakhelyén (település) indítaná/indítja el ?
- Igen
- Nem
- 32.** Ha nem azon a településen, akkor hol és miért éppen ott?.....
- 33.** A munkásokat saját településéről alkalmazná inkább?
- Igen
- Nem
- 34.** Ön szerint milyen hasznot hoz/hozna az ön vállalkozása az adott településnek?.....
- F.** Külföldi vendégmunka hatásai:
- 35.** Küldött rendszeresen (több alkalommal) haza anyagi támogatást a családjának/közei barátoknak?
- Igen
- Nem
- 36.** Amikor hazautazik, mi az oka a hazautazásnak?
- ☐ Rövid szabadság (max. 1-2 hét)
- ☐ Hosszabb pihenő szabadság (több mint 2 hét)
- ☐ Hivatalos okok miatt
- ☐ Megszűnt külföldi munkahely
- ☐ Nem szeretnék a továbbiakban külföldön dolgozni
- ☐ Családi problémák
- ☐ Tovább tanulás/tanulmányok folytatása
- ☐ Saját vállalkozás indítása
- ☐ Egyéb:.....
- 37.** Értékelje egy 1-6-ig terjedő skálán, milyen mértékbe járult hozzá (ha hozzá járult) a külföldi vendégmunka a következőkhöz?

	Nagy mértékben rontotta	Kis mértékben rontotta	Egyáltalán nem folyásolta be	Kis mértékben javította	Nagy mértékben javította	Elenged - hetetlen volt
Életszínvonal						
Önbecsülés						
Családdal való kapcsolat						
Barátokkal való kapcsolat						
Hobby(k) folytatása						
Élet szemlélet						
Vagyon nagysága						

- 38.** Határozza meg egy 1-8-ig terjedő skálán, hogy a külföldön megkeresett jövedelem mekkora részét költötte a következőkre?

	Egyáltalán nem költöttem erre	Nagyon minimális részét (kb. 5%)	Jövedelmem kis részét erre szántam (kb. 6%-20%)	Érdeemesnek találtam erre is költeni (kb. 21%-40%)	Majdnem a jövedelmem felét erre költöttem (41%-50%)	Nagy részét erre szántam (51%-75%)	Ez volt a legfontosabb amire most költeni szerettem volna (76%-90%)	Csak erre költöttem el (100%)
Autó vásárlás								
Telek vásárlás								
Lakás vásárlás/építés								
Befektetés								
Saját vállalkozás indítása								
Mindennapi dolgok								
Család/Barát								
Egészségügyi ellátás								
Tandíj								
Megtakarítás								
Nyarlás								

39. ! A végső, megkeresett pénzösszeg felhasználási módja, megegyezett a kiutazás előtt tervezetekkel?

- ☐ Igen, teljes mértékben
- ☐ Nagy részben úgy alakult
- ☐ Csak kis részben, mert közbejöttek váratlan akadályok
- ☐ Csak kis részben, mert meggondoltam magam
- ☐ Egyáltalán nem

40. A megkeresett és hazahozott jövedelemből támogatta a lakhelyét vagy vallási felekezetét?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

40.1. Amennyiben Igen, azt milyen módon?

- ☐ Pénzbeli adomány
- ☐ Élelmiszer alapú adomány
- ☐ Ruha és egyéb tárgyi adomány
- ☐ Kisebb rendezvények szervezése
- ☐ Önkéntesség
- ☐ Szegényebb családok felkarolása
- ☐ Fejlesztések
- ☐ Egyéb:.....

41. Az önmegvalósítást a külföldi vendégmunkával mennyire sikerült elérni?

- ☐ Teljes mértékben
- ☐ Nagy mértékben hozzájárult
- ☐ Közelebb segített hozzá
- ☐ Kis mértékben hozzájárult

- Nem változtatott semmit
 - 42.** Javasolná másnak is a külföldi vendégmunkát céljai elérése érdekében?
 - Igen
 - Nem
 - 43.** Tervez vissza menni a jövőben?
 - Igen
 - Nem
 - 43.1.** Ha igen, mi az oka?
 - ☐ Újabb célok elérése
 - ☐ Család fenntartása
 - ☐ Család alapítás
 - ☐ Kiköltözés véglegesen
 - ☐ Háború okozta nehézségek miatt
 - ☐ Könnyebb megélhetés
 - ☐ Jobb társaság
 - ☐ Szeretem azt a munkát amit ott csinállok
 - ☐ Fejlődés
 - ☐ Egyéb.....
 - 44.** Mi volt a legnegatívabb dolog a külföldi vendégmunkával kapcsolatban?.....
 - 45.** Mi volt a legpozitívabb dolog a külföldi vendégmunkával kapcsolatban?.....
- Köszönöm szépen a válaszait, amelyek fontos adatok a kutatásomhoz

2. MELLÉKLET: SPSS-BEN KÉSZÍTETT KERESZTTÁBLÁK

A minta megoszlása a nemek, valamint a külföldi vendégmunkával töltött idő hossza szerint:

			Mennyi időt tartózkodott összesen külföldön, illetve ha még ott van, mennyi ideje?					Total
			1 év- 3 év	3 év- 5 év	3 hónap-1 év	Kevesebb mint 3 hónap	Több mint 5 év	
Nem:	Férfi	Count	12	11	14	3	9	49
		% within Mennyi időt tartózkodott összesen külföldön, illetve ha még ott van, mennyi ideje?	52,2%	57,9%	51,9%	100,0%	45,0%	53,3%
	Nő	Count	11	8	13	0	11	43
		% within Mennyi időt tartózkodott összesen külföldön, illetve ha még ott van, mennyi ideje?	47,8%	42,1%	48,1%	0,0%	55,0%	46,7%
Total		Count	23	19	27	3	20	92
		% within Mennyi időt tartózkodott összesen külföldön, illetve ha még ott van, mennyi ideje?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

A minta megoszlása a nemek, valamint a támogatás nyújtási (család/barátok számára) hajlandóság szerint:

			Nem:		Total
			Férfi	Nő	
Küldött rendszeresen (több alkalommal) haza anyagi támogatást családjának/közei barátoknak?	Igen	Count	20	17	37
		% of Total	21,7%	18,5%	40,2%
		Adjusted Residual	,1	-,1	
	Nem	Count	29	26	55
		% of Total	31,5%	28,3%	59,8%
		Adjusted Residual	-,1	,1	
Total		Count	49	43	92
		% of Total	53,3%	46,7%	100,0%

A minta megoszlása a nemek, valamint a támogatás nyújtási hajlandóság szerint (lakhelye/vallási felekezete számára):

			Nem:		Total
			Férfi	Nő	
A megkeresett és hazahozott jövedelemből támogatta a lakhelyét vagy vallási felekezetét?	Igen	Count	19	14	33
		% within A megkeresett és hazahozott jövedelemből támogatta a lakhelyét vagy vallási felekezetét?	57,6%	42,4%	100,0%
		% within Nem:	38,8%	32,6%	35,9%
		% of Total	20,7%	15,2%	35,9%
		Adjusted Residual	,6	-,6	
	Nem	Count	30	29	59
		% within A megkeresett és hazahozott jövedelemből támogatta a lakhelyét vagy vallási felekezetét?	50,8%	49,2%	100,0%
		% within Nem:	61,2%	67,4%	64,1%
		% of Total	32,6%	31,5%	64,1%
		Adjusted Residual	-,6	,6	
Total		Count	49	43	92
		% within A megkeresett és hazahozott jövedelemből támogatta a lakhelyét vagy vallási felekezetét?	53,3%	46,7%	100,0%
		% within Nem:	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	53,3%	46,7%	100,0%

A minta megoszlása a nemek, valamint az első külföldi vendégmunka vállalás idején betöltött életkor szerint:

			Életkora az első kivándorlás idején:					Total
			18 vagy az alatt	19-25	26-30	31-40	40 fölött	
Nem: Férfi	Count		5	37	4	0	3	49
	% within Nem:		10,2%	75,5%	8,2%	0,0%	6,1%	100,0%
	% within Életkora az első kivándorlás idején:		45,5%	56,1%	50,0%	0,0%	50,0%	53,3%
	% of Total		5,4%	40,2%	4,3%	0,0%	3,3%	53,3%
	Adjusted Residual		-,6	,9	-,2	-1,1	-,2	
Nő	Count		6	29	4	1	3	43
	% within Nem:		14,0%	67,4%	9,3%	2,3%	7,0%	100,0%
	% within Életkora az első kivándorlás idején:		54,5%	43,9%	50,0%	100,0%	50,0%	46,7%
	% of Total		6,5%	31,5%	4,3%	1,1%	3,3%	46,7%
	Adjusted Residual		,6	-,9	,2	1,1	,2	
Total	Count		11	66	8	1	6	92
	% within Nem:		12,0%	71,7%	8,7%	1,1%	6,5%	100,0%
	% within Életkora az első kivándorlás idején:		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total		12,0%	71,7%	8,7%	1,1%	6,5%	100,0%

A minta megoszlása a nemek, valamint a legmagasabb végzettségi szint szerint:

			Legmagasabb végzettség:						Total
			8 osztály	Érettségi diploma	Felsőfokú végzettség	Középfokú végzettség (12 osztály)	Mesteri diploma	Szakiskola	
Nem: Férfi	Count	3	12	5	27	0	2	49	
	% within Nem:	6,1%	24,5%	10,2%	55,1%	0,0%	4,1%	100,0%	
	% within Legmagasabb végzettség:	75,0%	52,2%	35,7%	58,7%	0,0%	66,7%	53,3%	
	% of Total	3,3%	13,0%	5,4%	29,3%	0,0%	2,2%	53,3%	
	Adjusted Residual	,9	-,1	-1,4	1,0	-1,5	,5		
Nő	Count	1	11	9	19	2	1	43	
	% within Nem:	2,3%	25,6%	20,9%	44,2%	4,7%	2,3%	100,0%	
	% within Legmagasabb végzettség:	25,0%	47,8%	64,3%	41,3%	100,0%	33,3%	46,7%	
	% of Total	1,1%	12,0%	9,8%	20,7%	2,2%	1,1%	46,7%	
	Adjusted Residual	-,9	,1	1,4	-1,0	1,5	-,5		
Total	Count	4	23	14	46	2	3	92	
	% within Nem:	4,3%	25,0%	15,2%	50,0%	2,2%	3,3%	100,0%	
	% within Legmagasabb végzettség:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	4,3%	25,0%	15,2%	50,0%	2,2%	3,3%	100,0%	

A különböző korosztályok és a ténylegesen kézhez kapott összegek kereszttáblája:

Crosstab									
			Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):					Total	
			1.000 RON - 3.000 RON	10.000 RON - 15.000 RON	15.001 RON fölött	3.001 RON - 5.000 RON	5.001 RON - 7.500 RON		7.501 RON - 10.000 RON
Kor	19-25 év	Count	1	6	1	7	9	14	38
		% within Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):	11,1%	42,9%	100,0%	36,8%	37,5%	56,0%	41,3%
	26-30 év	Count	5	6	0	4	9	6	30
		% within Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):	55,6%	42,9%	0,0%	21,1%	37,5%	24,0%	32,6%
	31-40 év	Count	2	1	0	4	5	2	14
		% within Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):	22,2%	7,1%	0,0%	21,1%	20,8%	8,0%	15,2%
	40 fölött	Count	1	1	0	4	1	3	10
		% within Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):	11,1%	7,1%	0,0%	21,1%	4,2%	12,0%	10,9%
Total	Count	9	14	1	19	24	25	92	
	% within Ténylegesen kézhez kapott átlag összeg/hónap (nettó):	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

A minta nemek szerinti, valamint a jövőbeli külföldi vendégmunka vállalási hajlandóság szerinti megoszlás kereszttáblája:

			Nem:		Total
			Férfi	Nő	
Tervez vissza menni a jövőben?	Igen	Count	30	27	57
		% within Tervez vissza menni a jövőben?	52,6%	47,4%	100,0%
		% within Nem:	61,2%	62,8%	62,0%
		% of Total	32,6%	29,3%	62,0%
		Adjusted Residual	-,2	,2	
	Nem	Count	19	16	35
		% within Tervez vissza menni a jövőben?	54,3%	45,7%	100,0%
		% within Nem:	38,8%	37,2%	38,0%
		% of Total	20,7%	17,4%	38,0%
		Adjusted Residual	,2	-,2	
Total	Count	49	43	92	
	% within Tervez vissza menni a jövőben?	53,3%	46,7%	100,0%	
	% within Nem:	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	53,3%	46,7%	100,0%	

ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra: Románia lakosságának alakulása az évek során	13
2. ábra: Külföldre kivándorolt romániai személyek száma összesen (ezer fő)	14
3. ábra: Külföldről bevándorolt személyek száma összesen (ezer fő)	15
4. ábra: A három székelyföldi megyéből származó, ideiglenesen külföldre kivándorló személyek számának alakulása az évek során.	19
5. ábra: A három székelyföldi megyéből származó, véglegesen külföldre kivándorló személyek számának alakulása az évek során.	19
6. ábra: Csíkszentkirály település elhelyezkedése Hargita megyén belül	20
7. ábra: Csíkszentkirály település elhelyezkedése Románián belül	20
8. ábra: Az iroda által kiutazott romániai, külföldi vendégmunkások számának alakulása az évek során.	31
9. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása	35
10. ábra: A válaszadók korosztály szerinti megoszlása.	35
11. ábra: A minta végzettség szerinti megoszlása	37
12. ábra: A minta nemek szerinti megoszlása összevetve a végzettségi szinttel.	37
13. ábra: A minta a szerinti felosztása, hogy valaki végzett-e valamilyen kiegészítő tanulmányt és a végzettségi szerinti megoszlás	38
14. ábra: A minta különböző korosztályainak eloszlása a külföldön töltött idő alapján	39
15. ábra: A kitöltők által felsorolt országok szemléltetése.	40
16. ábra: A kiutazás előtti elvárt és ténylegesen megkapott átlag havibérek főben kifejezett aránya.	40
17. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása a kiutazás előtt megkeresni kívánt havibér alapján.	41
18. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása a kiutazás után ténylegesen megkapott havibér alapján.	41
19. ábra: A külföldi munkavállalás során milyen arányban volt Társadalom Biztosítás fizetve...41	
20. ábra: A minta, itthon végzett tevékenység és a külföldi vendégmunka során végzett tevékenység(ek) alapján történő megoszlásának összevetése	42
21. ábra: A nem szerint alkotott csoportokon belüli, különböző iparágakban vállalt munkahelyek aránya.	42
22. ábra: Annak aránya, hogy a válaszadók mennyire találták fontosnak a következőkre költeni, a kiutazást megelőzően	43
23. ábra: Annak aránya, hogy a válaszadók mennyire találták fontosnak a következőkre költeni, a kiutazást megelőzően	43
24. ábra: Az újonnan induló vállalkozások iparági besorolásának aránya	44
25. ábra: A két nem megoszlása aszerint, hogy mely iparágakban szeretnének saját vállalkozást indítani	46
26. ábra: A különböző korosztályok mekkora aránya támogatja anyagilag rendszeresen családját, közeli barátait.	48
27. ábra: A külföldön töltött időszak hosszától függően kialakult csoportok mekkora része küld rendszeresen haza anyagi támogatást családjá/barátai számára.	48
28. ábra: A minta mely hányada támogatja lakhelyét esetleg vallási felekezetét.	48

29. ábra: A lakhelyük vagy vallási felekezetük fele nyújtott támogatások fajtái és gyakorisága ..	49
30. ábra: A külföldön töltött időszak hosszának függvényében történő felosztása a mintának aszerint, hogy támogatja vagy sem lakhelyét bármely formában.	49
31. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékű hatással volt a felsorolt tételekre.	50
32. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékű hatással volt a felsorolt tételekre.	50
33. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékben folyósolta be és milyen irányba az életszéméletet a különböző korosztályok esetében	51
34. ábra: A külföldi vendégmunka vállalás milyen mértékben folyósolta be és milyen irányba a vagyon nagyságát a különböző korosztályok esetén.	51
35. ábra: Arányok, hogy az önmegvalósításban mennyire segített a külföldi vendégmunka.	52
36. ábra: Milyen mértékben járult hozzá a külföldi vendégmunka az önmegvalósítás megváltozásához a különböző korosztályok esetében	52
37. ábra: Milyen mértékben volt fontos az önmegvalósítás a kiutazást megelőzően és mekkora mértékben járult hozzá a külföldi vendégmunka ennek eléréséhez	53
38. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel.	53
39. ábra: Azon mértékek arányai a különböző korosztályoknál, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel	54
40. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire egyezett meg a megszerzett jövedelem felhasználási módja a kiutazás előtt tervezettekkel, a külföldön töltött időtartam szerint képezett csoportoknál.	54
41. ábra: Azon mértékek arányai, hogy mennyire sikerült a magasabb életszínvonalat mint fontos célkitűzést elérni.	55
42. ábra: Azon mértékek arányai, hogy a külföldi vendégmunka során megkeresett összeg mekkora részét költötték a felsoroltakra.	55
43. ábra: Azon mértékek arányai, hogy a külföldi vendégmunka során megkeresett összeg mekkora részét szánták a megtakarítás képzésére.	56
44. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a saját vállalkozás indítása, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.	56
45. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a megtakarítás képzése, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.	57
46. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a lakás vásárlás/ építés, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.	57
47. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően a telek vásárlás, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.	58
48. ábra: A minta csoportokra bontása aszerint, hogy mennyire volt fontos célkitűzés a kiutazást megelőzően az autó vásárlás, illetve ezen csoportokon belül az arányok nagysága, hogy a külföldön megszerzett jövedelem mekkora részét költötték valóban erre.	58
49. ábra: A különböző korosztályon belüli arányok aszerint, hogy szeretnék a jövőben ismét- vagy továbbra is külföldi vendégmunkát vállalni.	59
50. ábra: A minta arányokra bontása aszerint, hogy az adott személy mennyi időt töltött külföldi vendégmunkásként, illetve javasolná-e másoknak is ezt a megélhetési formát a céljaik elérése érdekében.	60

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Csíkszenkirály lakosságának alakulása az évek során	21
2. táblázat: A minta nemek és korosztály szerinti felosztása.....	36
3. táblázat: <i>A két nem megoszlása aszerint, hogy szeretnének-e saját vállalkozást indítani a külföldön megkeresett összegből.</i>	45
4. táblázat: A különböző korosztályok megoszlása aszerint, hogy szeretnének-e saját vállalkozást indítani a megkeresett jövedelemből.....	46
5. táblázat: A minta megoszlása aszerint, hogy támogatják-e rendszeresen családjukat/barátaikat, illetve, hogy támogatják-e lakhelyüket/vallási felekezetüket.	49
6. táblázat: A minta arányokra bontása aszerint, hogy az adott személy szeretne-e a jövőben külföldi vendégmunkát vállalni, illetve javasolná másoknak is ezt a megélhetési formát a céljaik elérése érdekében.	59

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Urszuly Sarolta
A Hallgató Neptun kódja: MMTOLS
A dolgozat címe: A külföldi vendégmunka hatásai Csíkszentkirály vonzaskörzetében
A megjelenés éve: 2023
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2023. év november hó 3. nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Urszuly Sarolta (név) (hallgató Neptun azonosítója: MMTOLS) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2023. év november hó 3. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

A DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A külföldi vendégmunka hatásai Csíkszentkirály vonzáskörzetében

Urszuly Sarolta

Pénzügy mesterképzés, Nappali tagozat

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Témavezető: Dr. Varga József László, egyetemi tanár, Kaposvári Campus

A dolgozatom során a külföldi vendégmunka vállalás szűkebb és tágabb értelemben vett hatásait vizsgáltam Csíkszentkirály és vonzáskörzetében.

Véleményem szerint a téma igen aktuális és nagy jelentőséggel bír napjainkban, viszont ennek ellenére kevés információ áll a rendelkezésünkre.

Ez a jelenség egy gyorsan fejlődő, fontos iparággá nőtte ki magát, amely igen lényeges hatással van a lakosságra nézve, ezért gondolom fontosnak a vele kapcsolatos adatokat rögzíteni, nyomon követni és vizsgálni.

Általános vélemény, hogy többnyire a fiatalabb korosztályokra és onnan is inkább a férfiakra jellemző, azonban a kutatás során kiderül, hogy igaz, hogy többnyire a fiatalok vesznek részt benne, viszont más korosztályok is egyre gyakrabban vállalnak külföldi vendégmunkát. Ugyanakkor a nők aránya is igen magas minden korosztály esetén. A kiutazásnak többnyire gazdasági okai vannak és a minél nagyobb jövedelem megszerzése a legfontosabb cél.

Viszont sejthük (ami a dolgozat során alá is támasztódik), hogy a külföldre irányuló munkaerő vándorlásnak igen lényeges és sokszor meglepő gazdasági, érzelmi és szociális hatásai vannak egy egyén, család, illetve egy közösség mindennapjaira. Ez a ráhatás történhet direkt vagy akár indirekt formában, de mindenképp befolyásolja az anyagi, érzelmi, szociális és közösségi helyzetét egy embernek/közösségnek.

Számomra talán az egyik legmeglepőbb dolog annak a felfedezése volt, hogy mennyi rejtett előnyt, lehetőséget és tapasztalatszerzési esélyt biztosít egy ilyen kiutazás.

A kutatásom során lényeges volt azt is megvizsgálni, hogy ténylegesen nélkülözhetetlen a külföldi munkavállalás a megfelelő életszínvonal megteremtése érdekében. Az eredmények vizsgálata után úgy vélem, hogy bár nem egyszerű és sokkal nagyobb kihívást jelent, de az itthoni munkavállalás segítségével is elérhetőek ezek a célok, viszont a külföldre való kiutazás sokkal egyszerűbb, rövidebb és látványosabb eredményt nyújt.

A kutatás készítése során igyekeztem mindvégig objektív maradni, mind a negatív, mind a pozitív oldalát az arányokkal megfelelően bemutatni és minél több korosztályt, társadalmi réteget bevonni a kutatásba, amelyet mélyinterjúk és kérdőívek segítségével végeztem. Mindez lényeges volt abban is, hogy valójában a térségre jellemző helyzetet tudjam felmérni és a kapott eredmények tükrözzék a valóságot. Azonban mint kiderült, a legtöbb dolgot nem lehet kategorizálni adott, meghatározott csoportokba, hiszen a kialakított vélemény és a megszerzett tapasztalat minden ember esetén más, függ attól, hogy kinek mi a valódi célja, mennyire használta ki az adott lehetőségeket és miként emlékszik vissza rájuk.